

Universitetskanslersämbetets granskning av lärosätenas kvalitetssäkringsarbete Självvärdering

Lärosäte:	Karolinska Institutet
Reg.nr:	2018 A-2018-11-4654

DEL 1 I SJÄLVVÄRDERINGEN: LÄROSÄTETS KVALITETSSYSTEM	1
Det sammanhållna kvalitetssystemets uppbyggnad på olika nivåer	1
Utveckling av KI:s kvalitetssystem	3
Övergripande plan för kvalitetssäkring av utbildningarna i det sammanhållna kvalitetssystemet	5
1. BEDÖMNINGSSOMRÅDE: STYRNING OCH ORGANISATION	6
Vision, mål och strategier i relation till kvalitetssystemet	6
Kvalitetssystemets uppbyggnad för att säkra kvaliteten i utbildningarna	7
Utveckling genom ständig förbättring	14
Ansvarsfördelning för kvalitetsarbetet	14
Processer som uppmuntrar delaktighet och engagemang	17
Hur resultat som genereras i kvalitetssystemet tas tillvara för utveckling	19
Publicering och kommunikation av information som tas fram i kvalitetssystemet	20
2. BEDÖMNINGSSOMRÅDE: FÖRUTSÄTTNINGAR	21
Säkerställande av kompetens utifrån utbildningsverksamhetens behov	21
Säkerställande av främjande miljöer	24
Säkerställande av infrastruktur, studentstöd och läranderesurser	27
Rutiner och processer för att kunna genomföra utbildning inom planerad tid	31
3. BEDÖMNINGSSOMRÅDE: UTFORMNING, GENOMFÖRANDE OCH RESULTAT	35
Ansvarsfördelning, rutiner och processer för utformning, utveckling, inrättande samt nedläggning av utbildningar	35
Studenter och doktoranders aktiva roll i lärandeprocesser	39
Samband mellan forskning och utbildning	41
Konstruktiv koppling mellan mål, lärandeaktiviteter och examination	44
Återkoppling och förbättring baserad på uppföljningar och granskningar	46
Publicering av granskningsresultat	51
Relevanta intressenter	52
Ändamålsenlig kommunikation	52
4. BEDÖMNINGSSOMRÅDE: JÄMSTÄLLDHET	54
Systematiskt arbetssätt	54
Lika villkor som paraplybegrepp	54
Organisation av arbetet	55
Rutiner och processer	55
Utvärdering inom lika villkor och jämställdhet	56
Jämställdhetsintegrering av utbildningens innehåll och genomförande	56
Resurser för lärare och handledare – utbildningens genomförande	57
Fokus på att mäns våld mot kvinnor ska upphöra	57
5. BEDÖMNINGSSOMRÅDE: STUDENT- OCH DOKTORANDPERSPEKTIV	59
Studenters och doktoranders möjlighet att utöva inflytande	59
6. BEDÖMNINGSSOMRÅDE: ARBETSLIV OCH SAMVERKAN	63
Studenters och doktoranders beredskap att möta förändringar i arbetslivet	63

Förkortning	Förklaring	Förkortning	Förklaring
AC	Administrativ chef, på institution	KU	Kommittén för utbildning på grundnivå och avancerad nivå (fr.o.m. 2019)
ALF	Avtal mellan svenska staten och vissa landsting om samarbete om utbildning av läkare, klinisk forskning och utveckling av hälso- och sjukvården. Kompletteras av ett regionalt ALF-avtal mellan KI och SLL	KUA	Klinisk utbildningsavdelning
ASC	Akademiskt specialistcentrum	KUM	Klinisk utbildningsmottagning
AT	Allmäntjänstgöring för läkare	LADOK	Studiedokumentationssystem
CAMST	Centrum för avancerad medicinsk simulering och träning	MCC	Medical case centrum
CKU	Centrum för klinisk utbildning	MF	Medicinska Föreningen
CLK	Centrum för lärande och kunskap	OF	Odontologiska Föreningen
FoUU	Forskning, utveckling och utbildning	ORPHEUS	Organisation for PhD Education in Biomedicine and Health Sciences in the European System
FN	Fakultetsnämnden (fr.o.m. 2019)	PD	Programdirektor för program på grundnivå och avancerad nivå
FS	Styrelsen för forskning (t.o.m. 2018)	PN	Programnämnd under kommittén för utbildning på grundnivå och avancerad nivå
FUS	Styrelsen för forskarutbildning (t.o.m. 2018)	RU	Rekryteringsutskottet
GUA	Grundutbildningsansvarig på institution	SAK	Samordningsgrupp för kvalitetsarbetet (fr.o.m. 2019)
HF	Högskoleförordningen (SFS 1993:100)	SLL	Stockholms läns landsting, fr.o.m. 2019 Region Stockholm
HÅP	Helårsplats	SLSO	Stockholms läns sjukvårdsområde (främst primär-, psykiatrisk- och geriatrisk vård)
IKT	Informations- och kommunikationsteknik	UN	Utbildningsnämnd på institution
IPL	Interprofessionellt lärande	US	Styrelsen för utbildning (t.o.m. 2018)
ISP	Individuell studieplan inom forskarutbildning	UoL	Enheten för undervisning och Lärande
KIB	Karolinska Institutets Universitetsbibliotek	UKF	Utbildningens kvalitet och forskningsanknytning, rapport
KID	Fakultetsmedel för delfinansiering av doktorand	USV	Universitetssjukvårdsenhet
KF	Kommittén för forskning (fr.o.m. 2019)	VIS	Versksamhetsinformationssystem
KFU	Kommittén för utbildning på forskarnivå (fr.o.m. 2019)	VIL	Verksamhetsintegrerat lärande
KPK	Kurs- och programkommitté för forskarutbildning	VFU	Verksamhetsförlagd utbildning
KTC	Kliniskt träningscentrum		

Del 1 i självvärderingen: Lärosätets kvalitetssystem

Karolinska Institutet (KI) är ett medicinskt universitet med visionen att driva utvecklingen av kunskap om livet och verkar för en bättre hälsa för alla. Vårt uppdrag är att bedriva forskning och utbildning och att samverka med omgivande samhälle. I Sverige står KI för den enskilt största andelen av den medicinska forskningen och har det största utbudet av medicinska utbildningar och den mest omfattande forskarutbildning inom medicinsk vetenskap.

Utbildning på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå på KI 2018

Nivå	Utbildningstyper	Antal	Volym
Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	Nybörjarprogram	13	Cirka 6 000
	Påbyggnadsprogram	27	helårsstudenter
	Fristående kurser	80	
	Uppdragsutbildningar	210	Drygt 2 800 studenter
	Kompletteringsutbildning ¹	5	84 studenter
Utbildning på forskarnivå	Kurstillfällen inom forskarutbildning	Ca 200	Drygt 2 000 aktiva doktorander
	Forskarutbildningsprogram ²	12	(motsv 1 600 på heltid)
	Lokala forskarskolor	6	
	Nationella forskarskolor	4	

¹ Vid yrkesexamen från land utanför EU/EES och Schweiz (läkare, tandläkare, sjuksköterskor, barnmorskor och fysioterapeuter)

² Programmen samordnar forskarutbildningskurser och andra lärandeaktiviteter inom ett specifikt forskningsområde

Det sammanhållna kvalitetssystemets uppbyggnad på olika nivåer

Principiell uppbyggnad

Det sammanhållna kvalitetssystemet beskriver hur vi ska bedriva en systematisk och effektiv kvalitetssäkring, kvalitetsutvärdering och kvalitetsutveckling av verksamheten *inkluderande forskning, utbildning på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå, samt det gemensamma stödet*. Kvalitetssystemet bygger på tre övergripande principer:

1. Ett sammanhållet och gemensamt system

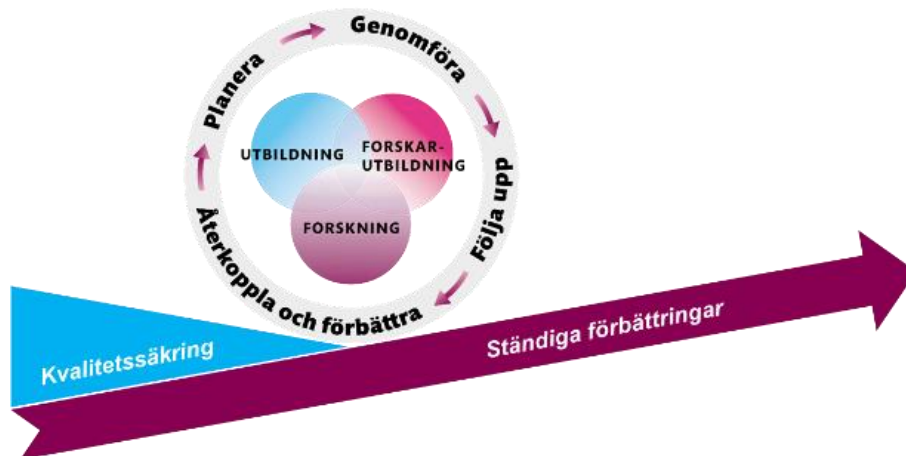
KI strävar efter en helhetssyn på kvalitet där alla bidrar till helhet och kvalitet, det finns en samsyn i vad kvalitet är och hur kvalitetsarbete bedrivs, där kvalitetskulturen kännetecknas av ett engagerat ledarskap och kärnverksamheterna ses som ömsesidigt beroende av varandra. *Allas delaktighet* är avgörande för att KI:s kvalitet ska utvecklas och innebär att medarbetare, studenter, doktorander, samverkanspartners, externa intressenter med flera, deltar aktivt i kvalitetsarbetet.

Strategier att skapa engagemang i organisationen innefattar att följa upp och tillgängliggöra resultaten av kvalitetsarbetet på individnivå samt att genomföra återkommande kollegiala granskningar och lärandeaktiviteter. Studentinflytande och avnämaringflytande i olika grupperingar och beslutsorgan är andra exempel på möjligheter att skapa delaktighet och engagemang. En stark relation mellan forskning och utbildning samt samverkan med omgivande samhälle är viktiga förutsättningar för hög kvalitet i verksamheten.

2. En cyklisk systematisk förbättringsprocess

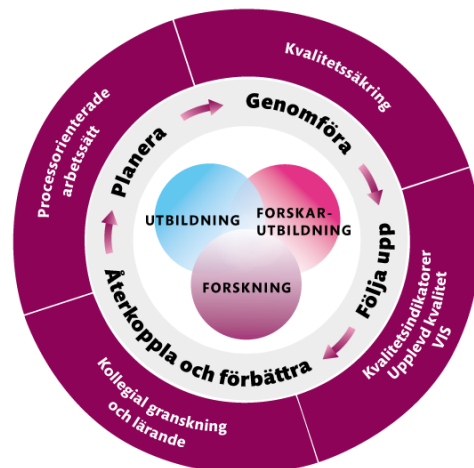
Kvalitetsarbetet ska på hela KI och på samtliga nivåer bedrivas systematiskt och kontinuerligt i en cyklisk process mot ständiga förbättringar och understödjas av en effektiv kvalitetssäkring. Det utgår från gemensamma principer oavsett verksamhet, vilket bidrar till ett hållbart system.

Den cykliska processen består av faserna planera, genomföra, följa upp samt återkoppla och förbättra som utgår från Demings förbättringscykel (PDSA-cykeln) och grunderna i ISO-standarderna (International Organization for Standardization) för ledningssystem.

3. Gemensamma verktyg och metoder

Genom att använda gemensamma verktyg och metoder ökar transparens och förståelse mellan olika verksamheter samtidigt som detta underlättar och stödjer ömsesidigt lärande. De gemensamma verktygen är; processorienterade arbetsätt, kvalitetssäkring, kvalitetsindikatorer, upplevd kvalitet, KI:s verksamhetsinformationssystem (VIS) samt kollegial granskning och lärande.

Organisation av kvalitetssystemet på olika nivåer

Konsistoriet (universitetets styrelse) har det yttersta ansvaret för all verksamhet. Internrevisionen granskar, föreslår förbättringar samt ger råd och stöd till konsistoriet för att säkerställa intern styrning och kontroll. Rektor leder och ansvarar för den löpande verksamheten i nära samverkan med prorektor och universitetsdirektören. Forskningen och utbildningen bedrivs i huvudsak vid de 22 institutionerna vars verksamheter leds av prefekter. Förutom institutioner finns universitetsövergripande funktioner under rektor såsom Universitetsbiblioteket (KIB) och den nya pedagogiska enheten Undervisning och Lärande (UoL). Universitetsförvaltningen som leds av universitetsdirektören står för en stor del av det gemensamma stödet.

En ny ledningsorganisation trädde i kraft 1 januari 2019. Ansvar och befogenheter regleras i organisationsplanen och i de besluts-, handläggnings- och delegationsordningar som fastställts för och på olika nivåer inom organisationen. (se bedömningsgrund 1.3).

Organisationsförändringen syftar till att åstadkomma att ansvar och befogenheter tydligare följs åt, ett ökat kollegialt inflytande, färre antal befattningshavare som rapporterar direkt till

rektor samt en bättre samordning av verksamhetens delar. En fakultetsnämnd (FN) ersätter de tidigare tre verksamhetsstyrelserna, Styrelsen för utbildning (US), styrelsen för forskarutbildning (FUS) samt styrelsen för forskning (FS). Under fakultetsnämnden har tre kommittéer inrättats som har till uppgift att stödja fakultetsnämnden genom beredning, kvalitetskontroll och verkställighet inom respektive kärnverksamhet, utbildning på grundnivå och avancerad nivå (KU), utbildning på forskarnivå (KFU) samt forskning (KF). Varje kommitté leds av en vicerektor. För att stärka det övergripande kvalitetsarbetet har en samordningsgrupp för kvalitetsarbetet (SAK) inrättats som bereder kvalitetsfrågor till rektor och fakultetsnämnden samt samordnar KI:s arbete i samband med externa kvalitetsgranskningar.

De 22 institutionerna har organiserats i tre institutionsgrupper: syd, nord och Solna. Grupperna leds av varsin dekan som är chef för prefekterna samt ansvarar för samordning och effektivisering.

Roller och ansvarsfördelning på olika nivåer i kvalitetssystemet

Utveckling av KI:s kvalitetssystem

Målet med kvalitetsarbetet är att säkra och utveckla verksamheten och systematik, metoder och arbetssätt har utvecklats över tid. Kvalitetssäkrings- och uppföljningsaktiviteter har successivt samlats och byggts ihop till ett sammanhållet kvalitetssystem, och det ständiga förbättrings- och utvecklingsarbetet har blivit en alltmer integrerad del av verksamheten. Såväl externa som interna granskningar av verksamheten har varit vägledande i det utvecklingsarbetet. Övergripande styrning av kvalitetsarbetet har varierat beroende på organisationsstrukturen exempelvis infördes 2016 en ny utbildningsorganisation med stärkt institutionsansvar. Traditionen är att prorektor är övergripande ansvarig för KI:s kvalitetsarbete.

En förutsättning som beaktats i utformning och implementering av KI:s kvalitetssystem är det nära samarbetet med Region Stockholm. I anslutning till lärosätets två campusområden, Solna

och Flemingsberg, ligger Karolinska universitetssjukhuset som har en betydelsefull roll när det gäller klinisk forskning och utbildning och är en viktig samarbetspartner för KI. KI har även nära samarbete med övriga delar av universitetssjukvården i Region Stockholm och har institutioner vid Danderyds sjukhus och Södersjukhuset. Över hälften av KI:s forskning och utbildning bedrivs i regionens olika kliniska miljöer. Samarbetet med omgivande hälso- och sjukvård är därför helt centralt för KI (se bedömningsområde 3 och 6). Samverkan sker även med andra universitet, både nationellt och internationellt, liksom med företag och andra organisationer vilket beskrivs i bedömningsområde 6.

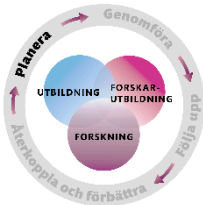
I enlighet med Strategi 2018 (dnr1-311/2018) startade rektor i maj 2015, ett projekt med uppdrag att skapa ett sammanhållet kvalitetssystem för hela verksamheten (dnr 1-325/2015). Rektor beslutade i januari 2017 om implementering av förslagen i projektets slutrapport (dnr 1-777/2016). Våren 2019 fastställdes Riktlinjer för det sammanhållna kvalitetsarbetet (dnr 1-865/2018). Nedanstående tabell visar på milstolpar som bidragit till det sammanhållna kvalitetssystemet.

Milstolpar i utvecklingen till ett sammanhållet kvalitetssystem

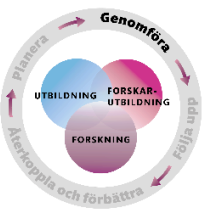
KI övergripande	Regler och rutiner	Kvalitetsprogram 1999, 2002, 2009
		Verksamhetsplanering på alla nivåer 2009, en 3-årig cykel 2016
		ISK och riskanalys på alla nivåer 2009
		Projekt att ta fram ett Sammanhållet kvalitetssystem 2015 till 2017
		Beslut och implementering av det Sammanhållna kvalitetssystemet 2017
	Organisation	Ny ledningsorganisation 2019
Utvärdering	Enheten för Undervisning och Lärande (UoL) 2019	
	Utvärdering av KI:s organisation 2009 (Bexellutredningen)	
	Utvärdering av forskningen (ERA) 2011	
Utbildning på grundnivå och avancerad nivå	Regler och rutiner	Extern utvärdering av KI:s kvalitetsarbete 2011
		Strategier för utbildningsutvärdering 2000
		Handlingsplan för kvalitetsutvärdering 2008
		Kvalitetsplaner för institutioner och program 2016
		Återrapportering av utbildningsuppdraget 2016
	Organisation	Kollegial granskning 2017
		Studentombudsman 2002
	Utvärdering	Centrum för klinisk utbildning (CKU) startar 2007 för samverkan KI/SLL
		Ny utbildningsorganisation med stärkt institutionsansvar 2016
		Nybjörjarenkät 1999
		Studentbarometer 2001
		Gemensam webbaserad kursvärdering 2001, fem obligatoriska frågor 2011
Utbildning på forskarnivå	Regler och rutiner	Utbildningens kvalitet och forskningsanknytning (UKF) 2013
		UKÄ:s utvärderingar av program 2011 – 2016
		Examensarbetsgranskningar 2012, 2017
		Antagningsseminarier 2005
		Handledarutbildning obligatoriskt för alla nya huvudhandledare från 2008
		Systematisk plagiatgranskning av doktorsavhandlingar 2015
Organisation	Kravspecifikation för forskarutbildningsprogrammen 2016	
	Granskning av handledare, s.k. grönt ljus'2017	
	Ny antagningsprocess 2018	
Utvärdering	Forskarutbildningsprogram 1999	
	Doktorandombudsman 2000	
	Karriärservice för doktorander 2002	
	Exit poll införs 2007	
	Länk i kurskatalogen till tidigare kursvärdering 2012	
Alumnundersökning 2012 och 2018		
Utvärdering och certifiering av ORPHEUS 2014		

Övergripande plan för kvalitetssäkring av utbildningarna i det sammanhållna kvalitetssystemet

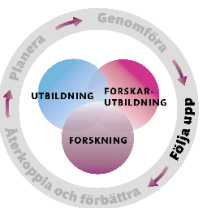
Kvalitetssystemet ska understödja arbete med målstyrning och stödja vår förmåga att nå de strategiska målen. Att tydligare koppla samman kvalitetsarbetet med verksamhetsplaneringen är därför ett viktigt mål för KI. Den övergripande planen bygger på en årscykel för ständiga förbättring av verksamhet och kvalitet. Planen beskrivs nedan översiktligt under respektive fas i förbättrings cyklern: *Planera*, *Genomföra*, *Följa upp*, *Återkoppla och förbättra*. (se mer detaljerade beskrivningar i bedömningsgrund 1.1)

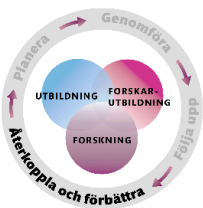
Planera – Processorienterade arbetssätt tillämpas genom att repetitiva processer kartläggs som ett verktyg för att skapa gemensamma bilder av verkligheten, identifiera svaga länkar, förebygga fel och ge stöd i det dagliga arbetet. Särskilt avvikelshantering och riskanalys underlättas av definierade och kartlagda processer.

Genomföra – Kvalitetssäkring ska känneteckna genomförande av utbildning på alla nivåer för att systematiskt säkerställa och upprätthålla hög kvalitet i allt arbete. Kvalitetssäkringsarbetet understöds av relevanta *styrdokument*, bland annat för lika villkor inklusive jämställdhet, studentinflytande, internationalisering, hållbar utveckling samt arbetsmiljö. Det gemensamma stödet vid universitetsförvaltningen samt institutioner har viktiga funktioner för kvalitetssäkring i verksamheten. Genom säkra arbetssätt möter vi de *externa krav* som ställs från myndigheter, samverkanspartners och avnämare.

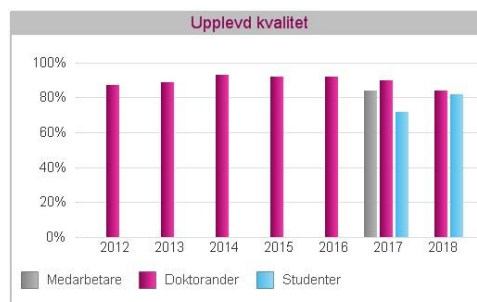

Följa upp – Återkommande uppföljning görs utifrån KI:s övergripande indikatorer som innefattar både utbildning, forskning och det gemensamma stödet. Syftet är att ge information om hur verksamheten utvecklas, och utgöra verktyg för förbättringsarbetet. Dessa indikatorer återfinns i VIS. Återkommande uppföljning sker även genom självskattning av *Upplevd kvalitet* ur olika t.ex. studenters, doktoranders och medarbetares perspektiv.

Återkoppla och förbättra – Utvärderings- och uppföljningsresultat återkopplas systematisk i årscykler och bildar underlag för förbättring och utveckling. Kollegial granskning och lärande stödjer en öppen kultur med ömsesidigt lärande och kunskapsutveckling bland både deltagare och i organisationen. Kvalitetsplaner respektive examensenkäter utgör viktiga underlag.

Exempel på en gemensam indikator illustrerad i VIS

Reflektioner

Vår uppfattning är att det sammanhållna kvalitetssystemet är robust i sin struktur och att fortsatt målmedvetenhet och uthållighet är viktiga framgångsfaktorer. Såväl externa som interna granskningar av verksamheten har varit vägledande i utvecklingen av det sammanhållna kvalitetssystemet. Implementeringen har kommit olika långt inom olika områden och det finns fortfarande en variation i kvalitetskultur, engagemang och delaktighet i kvalitetsarbetet. Ett utvecklingsarbete pågår att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet inom forskning och det gemensamma stödet.

Stora delar av verksamheten bedrivs i samarbete med hälso- och sjukvården vilket innebär både möjligheter och utmaningar. KI har tillgång till stora patientvolymen i omgivande hälso- och sjukvård vilket är en stor fördel för både utbildningen och forskningen. Region Stockholm omstrukturerar för närvarande vården bland annat genom en utbyggnad av öppna vårdformer inom både nära generalistriktad vård och mer specialiserad vård vilket öppnar upp för nya möjligheter. En utmaning vid samarbete i kvalitetsfrågor är dock att hälso- och sjukvården styrs utifrån delvis andra lagar, förordningar och förutsättningar.

Införandet av en fakultetsnämnd med en beredande samordningsgrupp för kvalitetsarbete (SAK) förväntas stödja fortsatt implementering av kvalitetssystemet. Fokusering på systematiska arbetssätt, samt synliggörande i organisationen på alla nivåer är viktiga strategier framöver.

1. Bedömningsområde: Styrning och organisation

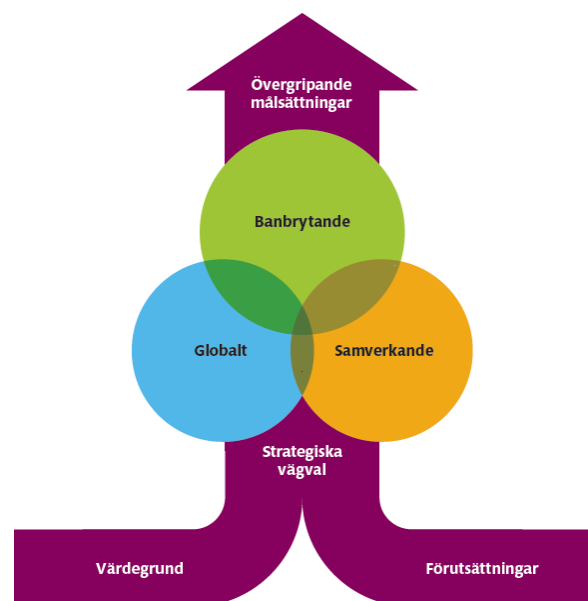
1.1 Lärosätets kvalitetssystem är uppbyggt för att säkerställa kvaliteten i utbildningarna och det relaterar till övergripande mål och strategier som lärosätet fastställt för sin utbildningsverksamhet.

Vision, mål och strategier i relation till kvalitetssystemet

Den 15 april 2019 fastställde konsistoriet Strategi 2030 (dnr 1-928/2017). Den nya strategin fokuserar på tre strategiska vägval: det globala, det samverkande och det banbrytande universitetet. Strategin kommer att konkretiseras i en organisationsövergripande planering av verksamheten. Med strategin som bas formas nu de insatser som KI:s verksamhet som helhet ska fokusera på de kommande åren. Det systematiska kvalitetsarbetet ska understödja KI:s vision och måluppfyllelse.

Riktlinjerna för KI:s sammanhållna kvalitetssystem samlar och beskriver vårt systematiska arbete för utveckling av verksamheten vars syfte är att uppnå våra strategiska mål (se Del 1). Det sammanhållna kvalitetssystemet inkluderar forskning, utbildning på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå samt det gemensamma stödet.

Vår vision. Vi driver utvecklingen av kunskap om livet och verkar för en bättre hälsa för alla.

Eftersom denna granskning inte omfattar forskning kommer vi inte närmare i denna självvärdering beröra det systematiska kvalitetsarbetet inom KI:s forskning. Inom respektive verksamhetsområde kompletteras riktlinjerna av verksamhetsspecifika anvisningar eller beskrivningar av det systematiska kvalitetsarbetet.

Kvalitetssystemets uppbyggnad för att säkra kvaliteten i utbildningarna

Kvalitetsarbetet samordnas med ordinarie verksamhetsplanerings- och uppföljningsprocesser vilka är under utformning utifrån den nya ledningsorganisationen. Fakultetsnämnden beslutar om budgetram och strategiska mål för utbildning och forskning utifrån KI:s övergripande strategi. Kommittén för utbildning på grundnivå och avancerad nivå (KU) respektive Kommittén för utbildning på forskarnivå (KFU) har delegerat ansvar för kvalitetssäkring, kvalitetsuppföljning och kvalitetsutveckling och beslutar inom sina givna budgetramar om planering av förutsättningar, genomförande och uppföljning för en kvalitetssäker utbildning.

Styrningen av det systematiska kvalitetsarbetet på institutions- och programnivå vägleds, utöver av Högskolelag och förordning, av KI:s styrdokument; Strategi 2030 (dnr1-928/2017), verksamhetsplaner, KI:s plan för jämställdhetsintegrering 2017–2019 (dnr 1-509/2017), andra för verksamhetens kvalitetsarbete relevanta styrdokument såsom institutionernas organisationsplaner, delegationsordningar, och verksamhetsspecifika anvisningar och beskrivningar av det systematiska kvalitetsarbetet.

Kvalitetssäkring innebär att vi systematiskt och metodiskt och med hjälp av dokumenterade rutiner säkerställer och upprätthåller hög kvalitet. Arbetsätt och styrdokument ska vara utformade och anpassade så att nationella regelverk samt internationella standarder följs, till exempel de generella riktlinjerna för kvalitetssäkring av all högre utbildning i Europa, dvs. European Standards and Guidelines (ESG). Verksamheten ska bedrivas så att det ges goda förutsättningar för KI:s medarbetare, studenter och doktorander att vara delaktiga i och bedriva arbetet med kvalitet och i enlighet med lagar, regler, mål, uppdrag och upprättade planer. Kvalitetssäkring underlättas även av att relevanta stödsystem används regelmässigt.

Stödsystem för kvalitetssäkring av utbildning

Stödsystem	Förklaring
Selma	Dokumenthanteringssystem för kurs- och utbildningsplaner på grundnivå och avancerad nivå
LADOK	Nationellt system för studieadministrativa processer som underlättar uppfyllande av regelverk och uppföljningskrav från regering och myndigheter
KI Survey	Program för webbaserade skattningar av upplevd kvalitet i kursvärderingar, examensenkäter med flera
Canvas/ PingPong	Virtuell kursmiljö (lärpattform) där lärare, studenter och administratörer kommunicerar och samarbetar
TimeEdit	Digitalt schemaläggningsverktyg som underlättar enhetlighet och uppföljning
KIWAS	Ansökningssystem för forskarutbildningskurser samt system för kursplaner på forskarnivå
ISP-systemet	Digitalt system för individuella studieplaner för doktorander (införs 2019)
Incidentrapporteringsystem	Elektroniskt system för anmälan, hantering och uppföljning av incidenter, avvikelser och risker

Väl kartlagda processer (processkartor och flödesscheman) underlättar kvalitetssäkrade arbetsätt och väl underbyggda beslut. Enkla checklistor ska användas där det är tillämpligt då de väsentligt kan minska risken för avvikelser och handhavandefel. För att utveckla kvaliteten är därför processororienterade arbetsätt en viktig metod. Exempel på kartlagda processer är arbetsprocess för kvalitetssäkrad Ladokregistrering, kursvärderingsprocess, antagningsprocess

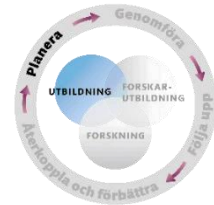
och tillgodoräknandeprocess. Processerna tas fram i nätverk av bl.a. kursadministratörer, handläggare och studievägledare.

För de olika utbildningsnivåerna beskrivs nedan hur kvalitetssystemet är uppbyggt och hur KI säkerställer kvaliteten utifrån förbättringscykeln; *Planera, Genomföra, Följa upp, Återkoppla och förbättra*.

Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Planera

KI har sedan 2016 byggt ett kvalitetssystem med årlig återrapportering av samtliga institutionernas utbildningsuppdrag samt kvalitetsplaner (se bedömningsgrund 3.5). Återrapporteringen syftar till att stimulera kvalitetsutveckling på institutioner och inom program, följa upp utbildningarna och ta fram underlag för att utveckla och säkerställa att utbildningsverksamheten håller hög kvalitet och god forskningsanknytning. Återrapporteringen består av ett antal, mellan åren varierande, frågeställningar inom ett strategiskt urval av områden som identifierats som viktiga för utbildningens kvalitet. ESG ligger delvis till grund för val av områden och frågeställningar.

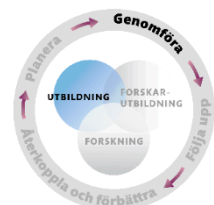
Den årliga kvalitetsplanen är ett verktyg för kvalitetsutvecklingen och genomförs på institutionsnivå respektive programnivå. Den baseras på resultat av samtliga utvärderingar som genomförts under året inklusive fastställda kvalitetsindikatorer, och innehåller en analys av resultaten samt de egna svaren utifrån frågeställningarna i återrapporteringen av utbildningsuppdraget. Baserat på detta underlag formuleras kommande års förbättringsområden och aktivitetsplan.

Återrapporter och kvalitetsplaner ska reflektera respektive institutions och respektive programs särart och aktuella utmaningar vilket gör att såväl underlag och analys som val av förbättringsområden och aktiviteter skiljer sig åt. ESG:s ramverk används även här för att synliggöra generella teman för utbildningskvalitet samt tydliggöra skillnaderna i ansvar mellan program och institution.

För att tydliggöra vad programansvarig förväntar sig från kursansvarig institution när det gäller genomförande av kurs ska även kursuppdrag inom utbildningsprogram upprättas enligt fastställd mall.

Genomföra

Riktlinjer, regler och anvisningar samlas på KI:s medarbetarportal. Kursplaner och utbildningsplaner kan, förutom på kurswebb och programwebb, även hittas i kursplanearkivet respektive utbildningsplanearkivet på utbildningssidorna på KI:s webb. Förändringar i regelverken kommuniceras via tillgängliga kanaler och forum som t ex medarbetarportalen, nyhetsbrev, möten med prefekter och grundutbildningsansvariga på institution (GUA) och programdirektorer (PD).

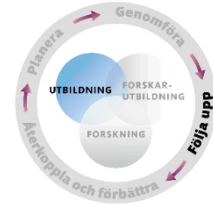

På institutions- och programnivå kan kompletterande styrdokument läggas till. Dessa fastställs av en utbildningsnämnd (UN) eller en programnämnd (PN) och i enlighet med centralt fastställda styrdokument. Fastställande nämnd ansvarar för att dessa kommuniceras och tillgängliggörs.

Avvikelser och klagomål hanteras systematiskt inom ramen för kvalitetssystemet genom att tillämpa klagomålsrutiner samt relevanta stödsystem såsom incidenthanteringssystemet för registrering samt systematiska arbetssätt för att förebygga avvikelser.

Följa upp

Uppföljning sker genom de gemensamma verktygen upplevd kvalitet, indikatorer och visualisering i VIS. Löpande uppföljning och utvärdering av utbildningen är viktigt för att säkerställa att vi uppnår de mål vi har satt upp och, framförallt, för att säkerställa att vi gör rätt saker. Först då kan vi bedöma resultaten och förstå vilka framsteg som har gjorts, samt förbättra verksamheten.

Indikatorer bidrar sammantaget till bedömning av kvaliteten i utbildning och återfinns i VIS.

Upplevd kvalitet

Förutom kvantitativa objektivt mätbara mått behöver kvaliteten i utbildningarna fångas med andra aspekter av kvalitet så som upplevd kvalitet. Inom det systematiska kvalitetsarbetet för utbildning analyseras upplevd kvalitet från självskattningar utifrån flera perspektiv.

Resultaten publiceras, återkopplas och bildar underlag för förbättringsförslag och aktiviteter i kursanalyser, kvalitetsplaner mm (se Återkoppla och förbättra nedan).

Upplevd kvalitet ur studentperspektiv

KI:s nybörjarenkät: Genomförs vartannat år och bidrar till utveckling av introduktionen till nyantagna studenter. Enkäten belyser studenternas sociodemografiska bakgrund, livserfarenheter, motiv till att söka utbildningen, framtidsplaner samt uppfattning av KI:s informationskanaler om utbildningen.

Kursvärderingar är obligatoriska och genomförs som webbaserade enkäter i verktyget KI survey. Fem frågor samt en öppen valfri fråga är obligatoriska. Därutöver kan varje program och kurs lägga till frågor. En frågebänk finns att tillgå på KI:s medarbetarportal.

Kursvärderingarna ska sammanställas och utgöra underlag för den kursansvarige lärarens kursanalys. Kursvärderingar och kursanalyser ska publiceras på kursens webbsida samt kommuniceras med studenterna. Läsårsvis görs och presenteras en KI-övergripande sammanställning av resultaten till KU. Kursvärderingarna ger en möjlighet att följa kvalitetsutvecklingen över tid på lärosätet, program och kursnivå samt jämförelser mellan olika kurser och program. Därutöver rekommenderas mindre formativa uppföljningar inom respektive kurs.

VFU-enkät: Utvärdering av upplevd kvalitet i lärandemiljön i verksamhetsförlagd utbildning (VFU) i hälso- och sjukvården ur studenters, medarbetares och chefers perspektiv.

Kvalitetsutvärderingsdata bidrar i verksamhetsområdenas kvalitetsutveckling av VFU-miljöerna. Enkäten genomförs på uppdrag av utbildningsrådet (KI/Region Stockholm) och speglar kvaliteten i en specifik lärandemiljö, till exempel en USV-enhet. Läs mer om vår samverkansorganisation i 6.1.

Studentbarometer: Undersökningen genomförs vart fjärde år och ger en strategisk vägledning i hur vi kan stärka studenternas engagemang i studier och för KI samt identifierar vilka mötesplatser/stödfunktioner som behöver utvecklas för att öka studenternas engagemang. Undersökningen har tidigare genomförts i form av enkätundersökning men sedan 2017 genomförs undersökningen med hjälp av fokusgruppsintervjuer.

Examensenkät: Genomförs sedan 2017 efter avslutat utbildningsprogram (samtliga program). Undersökningen syftar till att öka förståelsen för studenternas upplevelse av sin utbildningstid

på KI, hur de bedömer att utbildningen har bidragit till deras kunskapsutveckling i relation till examensmålen och den framtida yrkesutvecklingen samt om de bedömer att utbildningen håller hög kvalitet, är forskningsanknuten och forskningsförberedande. Examensenkäten består av 21 generella frågor och programspecifika frågor kan läggas till. Resultatet sammanställs på programnivå och läsårsvi på KI-övergripande nivå. Programansvariga ansvarar för publicering på programmets webbsida, kommunikation med studenterna samt för att resultatet används som underlag i kvalitetsplanen för kommande år.

Upplevd kvalitet ur omvärldsperspektiv

Avnämarundersökning: Fångar avnämarnas syn på om KI:s utbildningsprogram motsvarar arbetsmarknadens behov, dvs om de nytexaminerade har utvecklat användbara kompetenser och ska genomföras vart fjärde år (2018). En gemensam modell har tagits fram som består av en omvärldsanalys och en enkät med gemensamma frågor samt möjlighet att lägga till programspecifika frågor. Programmen ansvarar för genomförandet, val av metod, identifiera avnämare, datainsamling samt analyser. Resultatet utgör underlag i programmets analys av utbildningskvalitet i kvalitetsplanen (se bedömningsområde 6).

VFU-enkät: Medarbetares och chefers perspektiv på kvalitet i klinisk utbildning (se VFU-enkät ovan)

Alumnundersökning: För att utvärdera tidigare studenters upplevelse av hur användbara de kompetenser de utvecklat under utbildningen är genomförs alumnundersökningar inom vissa program. Ett utvecklingsarbete pågår för att införa en gemensam alumnundersökning för samtliga utbildningsprogram.

Övriga uppföljningar

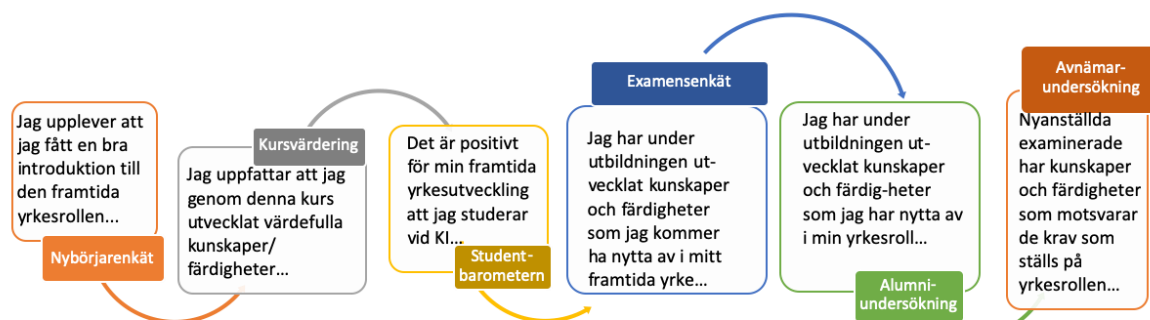
Tematiska utvärderingar kompletterar de obligatoriska utvärderingarna för att få en bild över specifika områden eller kvalitetsaspekter. En tematisk utvärdering kan initieras av UN/PN alternativt från KI ledningsnivå. Som exempel har examensarbetskurserna utvärderats programöverskridande 2012 och 2017.

Tematiska stickprov ur valda delar av verksamheten t.ex. att lagar och riktlinjer följs, genomförs på initiativ av KU för att säkra kvalitet i hela verksamheten. Exempelvis har kontrollerats om schema respektive kursvärderingsresultat har tillgängliggjorts, liksom granskats formuleringar i kursplaner.

Externa utvärderingar och granskningar av olika slag såsom UKÄ-utvärderingarna utgör viktiga delar av kvalitetsarbetet och bidrar till utvecklingen av KI:s verksamhet. På KI organiseras det interna arbetet med dessa granskningar i enlighet med Anvisningar för arbetet med externa kvalitetsgranskningar (dnr 1-1036/2017).

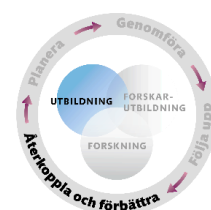
Flertalet av KI:s utbildningsprogram ingår dessutom i nationella nätverk där det sker erfarenhetsutbyte, kollegial granskning och lärande i olika grupperingar.

Följande bild visar hur kvalitetsaspekten *Upplevd relevans av utbildningen* kan belysas med olika utvärderingsinstrument utifrån studentens process: introduktion- genomförande - examen - yrkesliv.

Återkoppla och förbättra

Återkoppling är grundläggande och möjliggör förbättring av verksamheten, bidrar till kompetensutveckling och synliggör förbättrings- och utvecklingsmöjligheter. Inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå är återkoppling och förbättring strukturerat systematiskt via obligatoriska återkommande *återrapporteringar* och *kvalitetsplaner* på institutions- och programnivå (se bedömningsgrund 3.5). På kursnivå styrs processen av *kursuppdrag* och *kursanalyser*. *Kollegiala gransknings- och lärandeaktiviteter* används idag regelmässigt på institutions- och programnivå men det finns en stor potential att använda metoden även mellan kursledningar.

Kursanalys – underlag för återkoppling och förbättring på kurs- och programnivå

Kursansvarig lärare ska efter varje kurstillfälle genomföra en kursanalys. Kursanalysen består av resultatet från kursvärderingen och reflektioner från kursledningen kring kursens styrkor och svagheter och utgör en återrapportering av kursuppdraget till programansvarig nämnd.

Kursanalysen publiceras på kurswebben och kommuniceras till studenter som avslutat kursen samt presenteras i inledningen av nästkommande kurstillfälle. Den bildar även underlag i kvalitetsplaner på kursansvarig institution och i programansvarig nämnd.

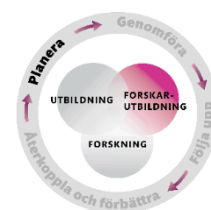
Kollegial granskning och lärande

Kollegial granskning och lärande stödjer en öppen kultur med ömsesidigt lärande och kunskapsutveckling bland både deltagare och i organisationen. Inom kvalitetsystemet för utbildning på grundnivå och avancerad nivå förekommer kollegial granskning och lärande på flera sätt. I det löpande arbetet genom en representant från annan institution i utbildningsnämnderna, mellan kollegor i arbetet med kvalitetsplanerna men även på olika aktuella teman (se bedömningsgrund 3.5).

Utbildning på forskarnivå

Planera

Fakultetsnämnden beslutar om budgetram och strategiska mål för forskarutbildningen. KFU har ett delegerat ansvar för kvalitetssäkring, kvalitetsuppföljning och kvalitetsutveckling inom forskarutbildning och beslutar inom sina budgetramar om planering av förutsättningar, genomförande och uppföljning för en kvalitetssäker forskarutbildning för alla doktorander. Det handlar bl.a. om regler och allmänna studieplaner.

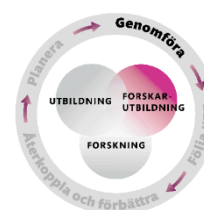
Styrning sker även genom ekonomiska incitament. Fördelning av statsanslag för doktorandfinansiering är ett viktigt styrmedel som används strategiskt för att premiera goda

forskarutbildningsmiljöer. Att inom ramen för utlysning av dessa medel ställa krav på att projektets lärandemål är formulerade, att doktorandplatser utlyses och att handledares kompetens granskas har bidragit till systematik och kvalitetsutveckling av forskarutbildningsprocessen.

I planeringsfasen upprättas en individuell studieplan (ISP) vilken inkluderar finansieringsplan, forskningsplan, plan för handledning och tidsplan. I ISP anges också hur examensmålen ska nås och vilka kurser och lärandemoment som behövs för måluppfyllelse.

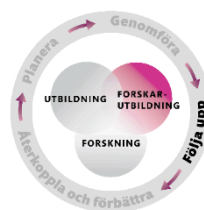
Genomföra

En forskarutbildning innebär att genomföra ett forskningsprojekt under handledning samt inhämta kompletterande kompetens genom kurser och andra lärandemoment för att uppnå examensmålen enligt Högskoleförordningen. Eftersom varje enskild doktorand formar sin egen utbildning tillsammans med sina handledare kan man säga att det, inom ramarna, finns lika många vägar fram till doktorsexamen som det finns doktorander. Det ger stor frihetsgrad och många möjligheter, samtidigt som det ställer höga krav både på individen och på kvalitetssäkrade processer och uppföljningsmetoder. Kvaliteten säkras genom regelverk och stödsystem samt genom forskningens kvalitetssystem. Implementering av nya och/eller förbättrade processer och regler förutsätter en god kommunikation med verksamheten då ansvar för de enskilda doktorandernas utbildning ligger på institutionerna. Alla lagar, regler och anvisningar finns därför samlade i en regelsamling vilken uppdateras löpande och finns tillgängligt på webben. I bedömningsområde 3 beskrivs kvalitetssäkring i genomförandet av forskarutbildning mer detaljerat.

Följa upp

Progressen för varje enskild doktorand följs upp fortlöpande i samråd med handledare. Till det kommer en formaliserad årlig uppföljning samt en halvtidskontroll med extern peer-review. Genom att 2019 införa digitalisering av ISP blir uppföljningen tydligare både för doktorand, handledare och KI.

KFU följer upp verksamheten löpande genom återrapporteringar från kommitténs underorganisation samt objektiv statistik, t.ex. antagnings- och examensstatistik, bibliometriska analyser för doktorander. För att följa upp upplevd kvalitet genomförs flera olika utvärderingar enligt nedan.

Upplevd kvalitet

Exit poll är det enskilt viktigaste uppföljningsverktyget för utbildning på forskarnivå och har relevans för de flesta aspekter av kvalitetsutveckling. KI har sedan 2007 skickat ut enkäter till samtliga doktorander i samband med disputation, vilket är unikt i Sverige. Svarefrekvensen har varit hög, mellan 75 och 85 procent.

Enkäten belyser upplevd kvalitet t.ex. i handledning och kurser, måluppfyllelse, arbetsmiljö (fysisk och psykosocial) och stöd från lärosätet. Grundprincipen är att behålla enkätfrågorna oförändrade över en längre tid för att möjliggöra jämförelser och se trender, även om ett utvecklingsarbete sker löpande utifrån behov och omvärld. Enkäten kan även användas för uppföljning av särskilt identifierade fokusområden, varvid ett antal extra frågor kan läggas till under en kortare period. Ett exempel på detta är när man i samband med en tematisk utvärdering lade till frågor för doktorander som genomfört sin forskarutbildning parallellt med klinisk verksamhet (se bedömningsområde 6).

En rapport sammanställs efter varje år där resultat jämförs med tidigare år. När det finns tillräckligt med ackumulerade data (efter ca 4-5 år) sammanställs resultat på institutionsnivå vilket sedan ingår i dialogen mellan institutionerna och KFU/vicerektor.

Resultat från Exit Poll och andra utvärderingar publiceras på KI:s medarbetarportal och sprids genom nyhetsbrev. Ett par av frågorna i Exit poll ingår också i KI:s indikatorer vad gäller upplevd kvalitet (se del 1).

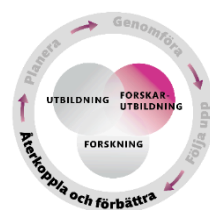
Kursvärderingar: Alla forskarutbildningskurser använder samma utvärderingsmall för kursvärderingar. Hantering av utskick, insamling och sammanställning av resultat är centraliserat. Kursansvarig gör en kursanalys som bl a används inför beslut i KPK om att få ge kursen igen (se även bedömningsgrund 3.5).

Tematiska uppföljningar: Ett antal olika enkätutvärderingar har gjorts under åren utifrån de behov som uppstår. Exempelvis genomfördes alumnundersökningar 2012 och 2018.

Återkoppla och förbättra

Resultaten från uppföljningsaktiviteterna ovan ligger till grund för diskussioner i KFU, revidering och framtagande av nya regler och processer för beslutsfattande.

Minst en gång per termin arrangeras dialogmöten mellan vicerektor för forskarutbildning och institutionernas studierektorer och forskarutbildningsadministratörer med syfte både att kommunicera förändringar och att följa upp verksamheten. Möten anordnas också med företrädare för de 12 forskarutbildningsprogrammen samt för forskarskolorna.

Exempel på kvalitetsförbättringar utifrån uppföljningsresultat

Utifrån resultat från doktorandernas exit poll framgick att de inte var nöjda med den information de fick i början av sina studier och saknade en bra introduktion. Detta ledde till att en obligatorisk introduktion för nya doktorander infördes 2009. Den är under ständig utveckling utifrån återkoppling från deltagande doktorander och flera webb-baserade moment har lagts till.

I exit poll har andelen som är nöjda med sin introduktion ökat för varje år. Bland dem som disputerade 2008-2012 var 54 % nöjda eller delvis nöjda med sin introduktion. 2013-2016 var samma siffra 67 %. Andelen direkt missnöjda sjönk från 21 % till 13 %.

Reflektioner

Vår uppfattning är att det sammanhållna kvalitetssystemets uppbyggnad säkerställer kvaliteten i utbildningarna och relaterar till övergripande mål och strategier för KI:s utbildningsverksamhet. Institutionernas ansvar för genomförande av utbildningsuppdraget har förtydligats. Kvalitetssystemet skapar förutsättningar för likvärdig kvalitet i genomförandet, transparens och samarbete. Kunskapen om kvalitetsdrivande arbetssätt har ökat i hela organisationen även om det finns en förbättringspotential. Systemets robusta struktur med gemensamma verktyg och en cyklisk systematisk förbättringsprocess har även potential att stödja konkretiseringen av Strategi 2030 (dnr1-928/2017) i en organisationsövergripande verksamhetsplanering som kan säkerställa kvaliteten i utbildningarna.

KI:s sammanhållna kvalitetssystem innefattar utöver utbildning på samtliga nivåer även forskning och det gemensamma stödet. Utvecklingsområden är att fullt ut implementera systematiken i alla delar av verksamheten samt att tydligare integrera kvalitetsarbetet och verksamhetsplaneringen.

1.2 Lärosätets har en kvalitetssäkringspolicy, eller motsvarande, som är offentlig och en del av den strategiska styrningen.

Utveckling genom ständig förbättring

Strategi 2030 (dnr 1-928/2017) anger att *det sammanhållna kvalitetssystemet ska skapa en gemensam syn på hur kvalitetsarbetet ska bedrivas och baseras på gemensamma verktyg och metoder. Genom kvalitetssystemet följs verksamhetens resultat och eventuella avvikelser. – Verksamheten ska genomsyras av ett förhållningssätt där utveckling sker genom ständiga förbättringar i systematiska processer. KI:s processer ska alltid motsvara externa krav. KI:s kvalitetssäkringspolicy utgörs av Sammanhållet kvalitetssystem vid KI, riktlinjer (dnr 1-865/2018). Riktlinjerna beskrivs närmare i del 1. Riktlinjerna beskriver lärosätets syn på kvalitetsarbetet, samt våra cykliska processer och gemensamma verktyg för kvalitetssäkring. De är fastställda, publicerade och återkommande kommunicerade i relevanta ledningsforum inom KI.*

För utbildning på grundnivå och avancerad nivå samt på forskarnivå finns underliggande dokument som beskriver hur det systematiska kvalitetsarbetet ska bedrivas. Systematiskt kvalitetsarbete inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå (dnr 1-411/2019), Systematiskt kvalitetsarbete inom utbildning på forskarnivå (dnr 1-326/2019). Dessa dokument har nyligen fastställts för att ersätta tidigare styrdokument och anpassas efter den nya ledningsorganisationen samt struktureras utifrån KI:s sammanhållna kvalitetssystem

Det sammanhållna kvalitetssystemet utformades som en del i den lednings- och styrningsorganisation som gällde till och med år 2018. Strategisk styrning och ledningsdialog inkluderande strategiska kvalitetsfrågor sker sedan länge bl.a. vid regelbundet återkommande prefekt- och administrativa chefsmöten. I och med den nya ledningsorganisationen samt den nya strategin har vi initierat ett utvecklingsarbete för att säkra att kvalitetssystemet och den verksamhetsplaneringsmodell som nu utformas blir integrerade och sammantaget bidrar till hög kvalitet i och måluppfyllelse för utbildning.

Reflektion

Riktlinjerna utvecklades som en del av Strategi 2018 (dnr 1-311/2018) i och med framtagandet av slutrapporten om KI:s sammanhållna kvalitetssystem. Slutrapporten gav tydliga uppdrag till olika delar av organisationen för implementering av kvalitetssystemet. Under implementeringen startade arbete med en ny ledningsorganisation samt en utformning av Strategi 2030 (dnr 1-928/2017). För att det sammanhållna kvalitetssystemet ska kunna integreras i den nya strategiska styrningen har rapporten omarbetats till Riktlinjer för KI:s sammanhållna kvalitetssystem i linje med den nya ledningsorganisation samt Strategi 2030.

1.3 Lärosätet har en ändamålsenlig och tydligt definierad ansvarsfördelning för kvalitetsarbetet.

Ansvarsfördelning för kvalitetsarbetet

Från 1999 till 2018 har tre separata verksamhetsstyrelser (en för utbildning på grundnivå och avancerad nivå, en för utbildning på forskarnivå samt en för forskning) ansvarat för kvalitetsarbetet inom sina respektive verksamhetsområden. Strategi 2018 (dnr 1-311/2014) har varit utgångspunkt för treåriga verksamhetsplaner för verksamhetsstyrelser, institutioner och övriga organisatoriska enheter för perioden 2016–2018. Verksamhetsplanerna har varit sammansatta av aktivitetsplaner, vilka har följts upp årligen. Analys och hantering av

prioriterade risker på övriga nivåer i organisationen har varit integrerade i den treåriga planeringen och uppföljningen

Externa utvärderingar gav signaler om att utbildningsuppdraget var svåröverskådligt och svårstyrt på institutionsnivå vilket 2013 bidrog till utredningen Utbildningens kvalitet och forskningsanknytning (UKF) (dnr 1-179/2013). UKF-utredningen föreslog en omorganisation av utbildningsverksamheten så att institutionernas ansvar för utbildning på grundnivå och avancerad nivå förtydligas. Vidare tydliggjorde utredningen behovet av en sammanhållen strategisk ledning inkluderande både utbildning på samtliga nivåer samt forskning vilket i sin tur bidrog till skapandet av en ny ledningsorganisation med en gemensam Fakultetsnämnd.

Ansvarsfördelning för kvalitetsarbetet från och med 2019

KI har sedan 1 januari 2019 en ny ledningsorganisation innefattande ansvar för kvalitet och kvalitetsarbete. Denna regleras i Rektors besluts- och delegationsordning (dnr 1-876/2018). KI:s nya Strategi 2030 (dnr 1-928/2017) fastställdes 15 april 2019. Baserat på denna pågår ett arbete under 2019 med att ta fram en verksamhetsplan för KI samt ett utvecklingsarbete för en ny cyklisk planeringsprocess. I det arbetet ingår att knyta kvalitetssystemet och verksamhetsplaneringen närmare samman samt tydliggöra dekanernas och institutionsgruppernas roll i det systematiska kvalitetsarbetet.

Konsistoriet beslutar årligen om planeringsförutsättningar och budgetramar. Inför varje år görs en riskanalys som framläggs för konsistoriet som sedan beslutar om vilka risker på verksamhetsövergripande nivå som är prioriterade att hantera.

Rektor fastställer därefter budgetramar till grund för fördelning av resurserna vidare i organisationen och har under konsistoriet (universitetsstyrelsen) det övergripande ansvaret för att all verksamhet håller högsta kvalitet. Genom krav på återkoppling och uppföljning får konsistoriet underlag för övergripande strategiska beslut och kan också stimulera till ett kontinuerligt förbättringsarbete. Det övergripande ansvaret för det sammanhållna kvalitetssystemet är delegerat till *prorektor* (dnr 1-823/2018). *Universitetsdirektören* har under rektor det övergripande ansvaret för KI:s verksamhet och kvalitet i administrativt avseende.

Fakultetsnämnden (FN) har det övergripande, strategiska ansvaret för fakultetens utbildning, forskning och samverkan med omgivande samhälle, samt att dessa ges bästa möjliga förutsättningar att utvecklas och bedrivs med hög kvalitet. Huvudsakliga ansvarsområden är resursfördelning, kvalitetssystemets tillämpning i kärnverksamheterna, rekrytering, infrastruktur och internationalisering. Fakultetsnämnden leds av rektor.

Under fakultetsnämnden finns tre *kommittéer* (KU, KFU och KF) med uppgift att stödja fakultetsnämnden genom beredning och verkställighet inom respektive område; *utbildning på grundnivå och avancerad nivå*, *utbildning på forskarnivå* och *forskning*. Kommittéerna har delegerat ansvar för kvalitetsutveckling, kvalitetssäkring och kvalitetsuppföljning inom respektive ansvarsområde. Kommittéerna har riktade årliga rutiner för åiterrapportering och systematiska planer för kvalitetsarbetet inom utbildningsuppdraget för samtliga institutioner (se bedömningsgrund 1.1 och 3.5).

Kommittéerna leds av varsin *vicerektor* som även ingår i fakultetsnämnden.

Samordningsgruppen för kvalitetsarbete (SAK) är ett beredande organ för rektorsbeslut avseende kvalitetssystemet, samt till fakultetsnämnden avseende strategiska beslut för genomförande av kvalitetsarbetet i KI:s kärnverksamheter. Gruppen samordnar även KI:s interna arbete med externa kvalitetsgranskningar.

KI:s institutioner är indelade i tre institutionsgrupper som leds av varsin *dekan* som även ingår i fakultetsnämnden. Dekan stödjer prefekterna inom sin institutionsgrupp vid implementering av fakultetsnämndens och universitetsövergripande beslut rörande kvalitetsarbete, samt ansvarar för samordning och effektivisering av verksamheten inom institutionsgruppen samt samordnar övergripande samverkan med Region Stockholm.

Prefekt har det yttersta ansvaret för kvalitetsarbetet inom sin institution. Detta innebär även ansvar att skapa förutsättningar för ett berikande samband mellan institutionens forskning och utbildning samt att samordna samverkan med Region Stockholm inom sitt område. Prefekten leder kvalitetsarbetet dels via verksamhetsplaneringen, dels utifrån Fakultetsnämndens och respektive kommittés direktiv.

Studierektor för forskarutbildningen ansvarar på delegation av prefekt för genomförande och samordning av institutionens forskarutbildning.

Utbildningsnämnd (UN) finns på samtliga institutioner med övergripande ansvar för genomförande och samordning av utbildningsuppdraget på grundnivå och avancerad nivå. Nämnden leds av *Grundutbildningsansvarig (GUA)*. Prefekt kan till GUA delegera delar av ansvaret för genomförande, kvalitet och forskningsanknytning för institutionens utbildning på grundnivå och avancerad nivå.

Programdirektor (PD) har på delegation av prefekt eller KU (beroende på var programansvaret ligger; se 3.1) ett KI-övergripande ansvar för det löpande arbetet på program på grundnivå och avancerad nivå inklusive kvalitetsansvar och samordning av i programmet ingående kurser.

Kursansvarig lärare och examinator ansvarar för den fortlöpande utvecklingen av kurser.

Samtliga *medarbetare* har ett ansvar att arbeta kvalitetssäkert och bidra till utveckling av verksamheten. Olika insatser görs för att bidra till inflytande och delaktighet för medarbetarna över såväl den egna arbetssituationen som i kvalitets- och verksamhetsutveckling. Som ett led i detta har KI överenskommit om ett nytt samverkansavtal med de fackliga organisationerna från och med 2019. Det nya avtalet skapar bättre förutsättningar för att föra en öppen och förtroendefull dialog om verksamheten och dess kvalitet, samt till att skapa förutsättningar för utveckling av medarbetarnas kompetens och god arbetsmiljö.

Studenter och doktoranders ansvar i kvalitetsarbetet beskrivs i bedömningsområde 5.

Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Kurs- och programansvar för utbildning på grundnivå och avancerad nivå, (dnr 1-167/2019) reglerar ansvarsfördelning för kurs- och program inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå. I och med den omorganisation av utbildning som genomfördes 2015-2017 har kvalitetsansvaret för kurser och program tydliggjorts på institutionsnivå och programansvaret ligger idag på institution för samtliga program utom läkarprogrammet och biomedicinprogrammen (se bedömningsområde 3.1). Kursansvarig institution ansvarar för kursens genomförande, kvalitet och forskningsanknytning i förhållande till kursplanens mål. Med programansvar avses ansvar för kvalitet och kvalitetssäkring av utbildningsprogram samt programmets integration, progression, vetenskaplighet och professionsförankring i förhållande till utbildningsplanens mål.

Utbildning på forskarnivå

Prefekt beslutar om inrättande av doktorandplats, antagning till forskarutbildning, utseende av handledare till doktorand samt utser examinator på forskarutbildningskurser.

Studierektor på institutionen fastställer individuella studieplaner och beslutar om tillgodoräknande på delegation från prefekt. Studierektorerna uppdrag är att utgöra ett stöd till doktorander och handledare, att följa upp doktorandernas progress och att delta i och samordna processer såsom inrättande av doktorandplats, antagning och halvtidskontroll. Studierektor ska verka för att forskarutbildningen bedrivs i enlighet med regler för utbildning på forskarnivå och utifrån det uppdrag som KFU beslutat, Uppdragsbeskrivning för studierektor inom forskarutbildning (dnr 1-313/2014). Varje institution ska ha en nämnd för forskarutbildningsfrågor bestående av studierektor samt minst två andra disputerade forskare/lärare. Nämnden ska bland annat inför inrättande av doktorandplats bedöma om det vetenskapliga projektet är lämpligt som doktorandprojekt. (se vidare i bedömningsgrund 3.1).

För att kvalitetssäkra disputationprocessen finns en central *Disputationskommitté* som utser betygsnämnd och opponent samt fastställer tid och plats för disputation (eller licentiatseminarium). I uppdraget ingår att se till att KI:s interna regler och högskoleförordningen angående krav för doktorsexamen respektive licentiatexamen följs, Disputationskommitténs arbets- och delegationsordning, (dnr 1-640/2015). Det innebär bland annat att kontrollera att den allmänna studieplanen följs, att det finns belagt att examensmålen uppnåtts och att regler för etiska tillstånd följs.

Ansvar för forskarutbildningskurser ligger på KFU och innefattar strategiska beslut vad gäller kurser och kursutbud. Beslut om kursplaner är delegerat till Kurs- och programkommittén (KPK). KPK har också ett uppdrag att arbeta med kvalitetsfrågor som rör kurser, t.ex. kursplaner och kursutbud och ta fram förslag för beslut till KFU, Arbets- och delegationsordning för kurs- och programkommittén (dnr 1-640/2015).

Forskarutbildningsprogrammen har ett uppdrag att sammanställa och ansvara för ett kursutbud inom sitt ämnesområde, samt att tillsammans med kursgivarna ansvara för att kvalitet upprätthålls, Kravspecifikation för forskarutbildningsprogram (dnr 1-168/2018).

Reflektioner

Den nya ledningsorganisationen som infördes januari 2019 är ännu i initieringsfas. Konkretisering av beredningsordning inför beslut är ännu inte helt klar och vissa delegationer kan komma att justeras. I denna förändringsfas är det därför angeläget att säkerställa en ändamålsenlig och tydligt definierad ansvarsfördelning inom det sammanhållna kvalitetssystemet.

1.4 Lärosätet har systematiska processer som uppmuntrar till delaktighet, engagemang och ansvar hos lärare, övrig personal samt studenter och doktorander.

Processer som uppmuntrar delaktighet och engagemang

Allas delaktighet är avgörande för att kvaliteten ska utvecklas och innebär att medarbetare, studenter, doktorander, samverkanspartners, externa intressenter med flera, deltar aktivt i kvalitetsarbetet. För att möjliggöra detta finns olika arenor där man kan mötas för att säkra ökad delaktighet, engagemang och ansvar.

Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

I en årscykel som är tidsmässigt samordnad med institutionernas verksamhetsuppföljning fastställs och kommuniceras i planeringsfasen institutionernas utbildningsuppdrag samt vilka parametrar som ska återrapporteras i den årliga återrapporteringen av utbildningsuppdrag samt kvalitetsplan för kommande år inkluderande en rapportering av kvaliteten i verksamheten för året som gått. Under uppföljningsfasen genomförs kursvärderingar, kursråd mm i syfte att öka studenternas engagemang i sin utveckling av utbildningen. Studentbarometern (se bedömningsgrund 1.1) har bland annat syftet att utvärdera studenternas delaktighet och engagemang i sina studier och i KI för att ge underlag till utformning av förbättringsåtgärder. I fasen återkoppla och förbättra ingår även sedan tre år en workshop enligt KI:s modell för kollegial granskning och lärande där grupper av utbildningsansvariga på institutions-, respektive programnivå ger återkoppling på och utbyter erfarenheter i hur man kan driva det systematiska kvalitetsarbetet. Dessutom diskuterar och kommuniceras kvalitetsarbetet på institutions- och programnivå på återkommande PD/GUA-möten, i programråd och i utbildningsnämnder på samtliga institutioner där även studenter deltar, samt informeras om i regelbundet utkommande Utbildningsnytt samt publiceras på internwebben. Kvalitetsutvecklingsarbete har även varit uppmärksammat på KI:s lärardagar.

Utbildning på forskarnivå

Studierektorerna är en viktig länk mellan KFU och institutionerna och ett led i att informera och stödja dem i arbetet är bl.a. terminsvisa möten med vicerektor för forskarutbildning och central studierektor. Vid dessa ges information om eventuella regeländringar, resultat från exit poll, strategier, m.m. En viktig del är att studierektorerna ges möjlighet att framföra synpunkter och önskemål samt diskutera olika frågeställningar och utbyta erfarenheter med varandra om rutiner, hantering av eventuella problem mm. Till det, och ibland kombinerat med studierektorsmötena, anordnar handläggare från universitetsförvaltningen möten med institutionernas forskarutbildningsadministratörer.

Vicerektor för forskarutbildning har årligen enskilda samtal med studierektorerna. Vid dessa ges ytterligare tillfälle att diskutera institutionsspecifika frågor och ärenden, tillika önskemål och synpunkter, erfarenheter av nya regler, m.m.

Koordinatorer för forskarutbildningsprogrammen är en viktig länk mellan KFU och kursverksamheten. Programkoordinatorer har regelbundna uppföljningssamtal med ordförande i KPK och central studierektor, och vid terminsvisa möten bjuds koordinatorer och administratörer till möten i syfte att uppmuntra till delaktighet och engagemang, vilket förväntas förmedlas vidare till de enskilda kursgivarna.

Doktorandernas delaktighet fångas upp genom deras arbete med sin egna individuella studieplan och kursvärderingar på kurser (se även bedömningsgrund 5.1).

Reflektioner

En av kvalitetssystemets övergripande principer är *Ett sammanhållet och gemensamt system* med en helhetssyn på kvalitet där alla är delaktiga (se del 1). Att skapa och vidmakthålla en kvalitetskultur där alla känner sig delaktiga, engagerade och tar ansvar är däremot varken lätt eller möjligt att fullt ut säkerställa. Kvalitetssystemet med cykliska uppföljningar av både resultat och upplevd kvalitet samt återkoppling förbättring med stöd av t.ex. kollegial granskning och lärande är utformat för att skapa så goda förutsättningar som möjligt för allas delaktighet.

Kollegial granskning och lärande är idag en etablerad och välfungerande rutin inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå. Ett utvecklingsområde är att sprida metoden även till forskarutbildning och forskning och gemensamma stödfunktioner.

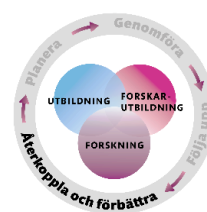
1.5 Lärosätet säkerställer att de resultat och slutsatser som genereras av kvalitetssystemet systematiskt tas tillvara i den strategiska styrningen, kvalitetsarbetet och i utvecklingen av kvalitetssystemet.

Hur resultat som genereras i kvalitetssystemet tas tillvara för utveckling

Kvalitetssystemets utformning med ett årligt cykliskt förlopp, gemensamma verktyg och tydlig ansvarsfördelning är särskilt utformade för att generera användbara utvärderingsresultat i både kvalitetsarbetet och i den strategiska styrningen. Eftersom Strategi 2030 (dnr 1-928/2017) nyligen fastställts återstår dock att säkerställa hur resultat och slutsatser från kvalitetssystemet ska tas tillvara i den verksamhetsplaneringsmodell som nu tas fram. Ett exempel på hur resultat tas tillvara i kvalitetsarbete och strategisk styrning är hur utvärderingsdata om pedagogisk och vetenskaplig kompetens hos lärare på kursledningsuppdrag, från den årliga åiterrapporteringen av utbildningsuppdrag, använts på KI ledningsnivå för att utveckla den strategiska personalplaneringen av lärarkapacitet.

Det processororienterade arbetet och processkartläggningar gör att ledningsfunktioner på alla nivåer kan följa utvecklingen i verksamheten, åtgärda brister samt återkoppla och bidra till förbättring av verksamheten.

Transparens och synliggörande av verksamhetens resultat och processer är ett viktigt verktyg i kvalitetsarbetet. En samlad och överskådlig visualisering av statistik, indikatorer och enkätresultat presenteras därför i VIS. Detta används främst av KI:s ledning, chefer och ledare för uppföljning av verksamheten och efterföljande återkoppling. Men även annan personal i behov av en översiktssbild avseende ekonomi, personal, studentdata samt bibliometri har åtkomst till, och nytta av, detta system.

Exempel på utveckling av kvalitetssystemet

Tydlighet i och tillgängliggörande av styrdokument och tillhandahållande av processkartor, checklistor mm har succesivt ökat som ett resultat av införande av kvalitetssystemet.

En slutsats vi dock dragit och som förstärktes i och med UKÄ:s tillsynsgranskning 2018 är att kvalitetssystemet inte tillräckligt systematiskt säkerställer tillämpning på institutionsnivå av regelefterlevnad, processororienterade arbetssätt och genomförande av ett systematiskt kvalitetsutvecklingsarbete. Detta var också en synpunkt som gavs av studentkåren.

Vi har därför kompletterat kvalitetssystemet med tematiska stickprov som en metod att säkerställa detta. Metoden är dock inte ännu fullt ut implementerad.

Reflektioner

Vår uppfattning är att kvalitetssystemets cykliska utformning skapar goda förutsättningar för att systematiskt ta tillvara resultat och slutsatser som genereras. Vi ser att användningen av bl.a. kollegial granskning, men även tillämpningen av de cykliska processerna och verktygen skapar förutsättningar för en ökad medvetenhet om fördelarna av ett systematiskt arbetssätt.

Ett utvecklingsområde är att få till en gemensam cyklisk process med den nya processen för verksamhetsplanering. Goda förutsättningar finns för detta arbete, som kommer att pågå under 2019.

En utveckling av och ytterligare systematisk användning av metoden tematiska stickprov för att säkerställa regelefterlevnad på institutionsnivå behövs.

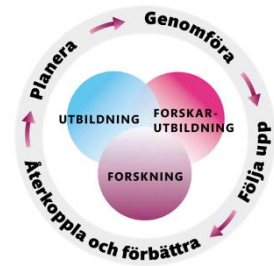
1.6 Lärosätet säkerställer att den information som genereras av kvalitetssystemet publiceras och kommuniceras på ett ändamålsenligt sätt med relevanta intressenter och får en spridning inom organisationen.

Publicering och kommunikation av information som tas fram i kvalitetssystemet

Innehåll i den information och kommunikation som förmedlas baseras på det vi *följer* upp och de *planer* som resultaten genererar.

Målgrupper

Målgrupper för resultat och planer är många och innefattar internt alla medarbetare, chefer, studenter och doktorander inom berörda områden. Externa målgrupper varierar beroende på område men intressenter i form av presumtiva studenter, doktorander och allmänhet är ofta relevanta så väl som avnämare och våra samverkansparter. *Genomförande* samt *Återkoppling och förbättring* har färre målgrupper och information och kommunikation riktar sig mest till de som är direkt engagerade i respektive aktiviteter. Det finns dock ett kompetensutvecklingsbehov hos både chefer, lärare, forskare och administratörer om hur man arbetar processorienterat och kvalitetssäkert och hur arbete med återkoppling och förbättring kan leda till ett lärande både hos en själv och i organisationen.

Informations- och kommunikationskanaler

- Medarbetarportalen på KI:s intranät (öppna sidor) är en primär spridningsväg för både styrdokument, processkartor och checklistor, kontaktpersoner, mötestider, nyheter och kalendarium. Den består av lärosätetsövergripande webbsidor vilka uppdateras löpande. Här finns även information om det sammanhållna kvalitetssystemets uppbyggnad, power-point bilder att använda för chefer och ledare med flera.
- Kurs- och program-webbar är viktiga kommunikationsvägar till studenter och lärare.
- VIS är en viktig informationskanal för styrning och ledning och har en särskild del där fastställda gemensamma samt verksamhets-specifika indikatorer publiceras.
- Nyhetsbrev finns till exempel i form av Ledningsinfo, Forskningsnytt, Forskarutbildningsnytt och Utbildningsnytt och kompletteras med direktinformation till berörda personer via e-post.
- Den muntliga dialogen i fysiska möten är minst lika viktig. Återkommande församtal om resultat och planer för kvalitetsarbete på prefektmöten och möten med administrativa chefer (AC), i fakultetsnämnden och i kommittéerna, på GUA/PD-möten, studierektorsmöten inom forskarutbildning, olika mötesforum för program, arbetsgrupper och funktioner så som utbildningsadministratörer. Samverkansråd så som KI/SLL ledningsgrupp, Utbildnings- respektive forskningsråd m.fl. är också viktiga forum för samtal om resultat och planer. Både lärardagar och den årliga utbildningskonferensen fyller också en viktig funktion här.

Reflektioner

Vår uppfattning är att vi har en struktur för informationsspridning och kommunikation av resultat som kvalitetssystemet genererar.

Ändamålsenlig spridning av kvalitet och kvalitetsarbete är dock erkänt svårt både inom organisationen och externt. Ett utvecklingsområde är att ta fram och genomföra en samlad intern och extern kommunikationsstrategi.

Kvalitetssäkring syftar bland annat till att lagar, föreskrifter och anvisningar följs. Bland de åtgärder som KI vidtagit i samband med åtgärdsplanen efter Sten Heckschers utredning var att initiera ett projekt om regelefterlevnad. Det ska vara lätt att göra rätt vilket innebär att man ska veta vilka lagar och regler som är relevanta, hitta dem, förstå dem och kunna tillämpa dem. Ett arbete att skapa en tydligare styrdokumentstruktur och ett robust dokumenthanteringssystem pågår. Vår förhoppning är att detta nya stödsystem ska underlätta kvalitetssäkringsarbetet.

2. Bedömningsområde: Förutsättningar

2.1 Lärosätet säkerställer att den undervisande personalens kompetens motsvarar utbildningsverksamhetens behov.

Säkerställande av kompetens utifrån utbildningsverksamhetens behov

Den undervisande personalen i KI:s utbildningar utgörs av:

- Personer anställda på lärartjänst (adjunkt, biträdande lektor, lektor eller professor) på KI enbart, på en förenad anställning eller som adjungerad lärare med annan huvudarbetsgivare (oftast hälso- och sjukvårdshuvudman).
- Personer anställda på KI på annan tjänst
- Personer anställda hos samarbetspartners så som Region Stockholm eller privata vårdgivare med vårdavtal som undervisar inom verksamhetsintegrerat lärande (VIL)/verksamhetsförlagd utbildning (VFU) eller handleder doktorander.

I anställningsordningen och i anvisningarna till denna regleras pedagogisk, vetenskaplig och ämneskompetens för anställning på lärartjänst.

En uppföljning har genomförts av framtida lärartillgång och resursbehov inom grundnivå och avancerad nivå (förändringar utbildningsuppdrag, pensionsavgångar, förändrat vårdlandskap), kompetensförsörjning (bristämnen, vetenskaplig, klinisk och pedagogisk kompetens) och karriärvägar (brist på forskningsanknytning och incitament). Delvis baserat på denna kartläggning har konsistoriet i sin riskanalys lyft fram otillräcklig kompetensförsörjning av lärare som en risk. Att identifierade denna risk har lett till flera olika förbättringsåtgärder:

- För att säkerställa forskningsanknytning har forskningsanknytningsmedel för ledningsuppdrag respektive mer systematisk uppföljning av Helårsplatsbaserade (HÅP-baserade) forskningsanknytningsmedel tillkommit.
- Inrättandet av UoL (se bedömningsgrund 2.2).
- I den nya anställningsordningen från april 2018 har behörighetskrav för pedagogisk kompetens skärpts även för personer som inte primärt rekryteras för undervisningen. Det förväntas på sikt ha en positiv effekt på den pedagogiska utvecklingen. För anställning som lärare (professor/lektor oavsett inriktning) krävs som tidigare pedagogisk erfarenhet och skicklighet men nu även högskolepedagogisk utbildning omfattande 10 veckor enligt SUHF:s rekommendationer.

Rekryteringsutskottet (RU) bereder läraranställningar vid KI. I planeringen av nya ledningsorganisationen påtalades behov av förstärkt samordning av rekryteringsprocessen. RU har nu ansvar för överblick och samordning av KI:s rekryteringsbehov för lärare och att

tillse en hög samverkan mellan universitetsledning och institutioner. Vidare ska RU följa gällande regelverk och interna styrdokument beträffande jäv, jämställdhet och mångfald samt systematiskt identifiera pensionsavgångar med eventuellt åtföljande rekryteringsbehov. RU:s bedömningar ska beakta forskningens, utbildningens och universitetssjukvårdens behov, enligt avtal mellan svenska staten och vissa landsting om samarbete om utbildning av läkare, klinisk forskning och utveckling av hälso- och sjukvården (ALF-avtalet). Vidare ska rekryteringsunderlag beaktas inom respektive ämnesområde, vilket är särskilt viktigt inom utbildningsintensiva ämnesområden. För att säkerställa en korrekt bedömning av pedagogiska meriter i rekryteringsprocesser har RU en särskilt utsedd pedagogisk bedömargrupp.

Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

I KI strategi 2018 (dnr 1-311/2014) markerades vikten av kompetens hos undervisande personal på grundnivå och avancerad nivå enligt följande *Sambandet mellan utbildning och forskning behöver stärkas. En viktig förutsättning för detta är att majoriteten av lärarna är forskarutbildade och forskningsaktiva*. Vidare lyfter strategin målet att KI ska ha tillgång till lärare med pedagogisk, vetenskaplig och ämneskompetens som motsvarar utbildningens behov.

Prefekt ansvarar för slutlig bemanning av lärare till program och kurser och utser examinatorer, GUA och PD. GUA och PD ska ha läraranställning, vara aktiva inom forskning och undervisning, uppfylla kompetenskraven för docentur vid KI, ha pedagogisk kompetens motsvarande minst 10 veckors högskolepedagogisk utbildning, samt ha erfarenhet av ledningsuppdrag inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå. Examinatorer ska i enlighet med Högskoleförordningen inneha lärartjänst. Från hösten 2019 gäller detta krav även kursansvariga lärare. Vid inrättande av utbildningsprogram sker även en inventering av lärarkompetens och lärarresurser (se bedömningsgrund 3.1).

I återrapporteringen av utbildningsuppdraget insamlas data om aktuell lärarkompetens och resurser. Överlag visar uppföljningarna att den kompetensen motsvarar utbildningarnas behov även om det inom vissa ämnen av varierande orsaker finns en brist på undervisande personal med relevant vetenskaplig kompetensnivå (t.ex. sjuksköterskor, tandhygienister, audionomer och röntgensjuksköterskor). Inom ramen för årscykeln återkopplas uppföljningen per institution/programnämnd i dialog med vice-rector och vice-ordförande i kommittén för utbildning. Programansvariga nämnders möjligheter att påverka lärarkompetens och lärartillgång är via dialog med kursansvariga institutioner samt genom att i kursuppdrag ställa krav på lärarkompetens. Som underlag används kvalitetsplaner, programanalyser, examensenkät och kursanalyser inklusive inventering av lärarkompetens och lärarresurser samt hur väl studenterna når kursmålen.

I strategi 2018 (dnr 1-311/2014) identifierades ett behov av professorer med brett universitetsövergripande uppdrag för utbildning och, när klinisk inriktning föreligger samverkan med universitetssjukvården. Fakultetsnämnden har nu beslutat om finansieringsunderlag för ett antal professurer med pedagogisk tyngdpunkt och där innehavarna ska säkerställa en forskningsanknuten utbildning av hög kvalitet.

Utbildning på forskarnivå

En kvalitetssäker forskarutbildning kräver delvis andra kompetenser än utbildning på grundnivå och avancerad nivå. Att handleda en doktorand genom en fyraårig forskarutbildning där merparten av tiden utgörs av arbete inom det egna doktorandprojektet, kräver utöver högskolepedagogisk kompetens även kompetens att bedriva forskning av god kvalitet. Handledaren ska bidra till att utveckla doktorandens självständighet så att

doktoranden efter examen ska kunna bedriva forskning på egen hand, samt vara utrustad med kunskaper som kan överföras till andra yrkeskarriärer.

KI har under lång tid arbetat aktivt med att säkerställa forskarhandledarnas kompetens utifrån de behov som föreligger. Sedan 2008 krävs en godkänd grundkurs i forskarhandledning för att bli huvudhandledare. Utöver grundkursen erbjuds *Pedagogik för forskarhandledare* vilken är en frivillig fortsättningskurs samt seminarier för forskarhandledare. KI erbjuder också en kurs *Ledarskap för forskargrupsledare* som har utvecklats ur en tidigare ledarskapskurs som var specifik för handledare.

Handledarnas kompetens utvärderas vid regelbundna möten mellan vicerektor för forskarutbildning och institutionernas studierektorer för forskarutbildning (se bedömningsområde 1.). Vidare sker en bedömning av kompetens och lämplighet i antagningsprocessen för nya doktorander (se bedömningsgrund 2.4).

Fyra frågor om handledarskap är gemensamma i KI:s exit poll och i UKÄ:s undersökning Doktorandspegeln som genomfördes senast 2016. Detta möjliggör jämförelser med övriga lärosäten. Till exempel har 64 % av KI:s doktorander 2018 svarat att handledaren i mycket hög grad har visat intresse för doktorandstudierna medan motsvarande siffra i Doktorandspegeln var 34 %¹. Detta mönster återkommer i samtliga fyra frågor.

Exempel på uppföljning av lärarkompetens och lärarresurser

I institutionernas årliga åiterrapportering efterfrågas lärarkompetens och lärarresurser. Beroende på inkomna svar året innan och aktuella behov har frågorna ändrat från år till år:

2016 frågeställningar: Kan ni ur ett institutionsperspektiv se några risker i fråga om bristande lärarkompetens och tillgång? Om så är fallet vilket är den främsta anledningen? Vilka åtgärder har ni inom institutionen vidtagit för att motverka risken? Gör dessutom en kartläggning av kompetens hos kursansvariga respektive momentansvariga lärare. Skicka in examinatorlistor.

2017 frågeställningar: Beskriv ert arbete för att säkra lärartillgång och kompetens i förhållande till ert uppdrag. Redogör för effekter av eventuella åtgärder som vidtagits med anledning av identifierad risk.

Kartläggning av andel undervisning hos personer med lärartjänst. Kartläggning av kompetens hos examinatorer och examinerande lärare. Kartläggning av kompetens hos kursansvariga respektive momentansvariga lärare

2018 frågeställningar: Beskriv och ge exempel på hur institutionen arbetar för att säkerställa att institutionens lärare ges möjlighet att utveckla sin kompetens och bedriva sitt arbete på ett effektivt sätt. Beskriv och ge exempel på hur lärarnas kompetens följs upp samt utvärderas och utvecklas så att den motsvarar verksamhetens behov och främjar hög kvalitet i utbildningen. Kartläggning av andel undervisning hos personer med lärartjänst. Kartläggning av kompetens hos examinatorer och kursansvariga lärare.

Exempel på utveckling baserat på utbildningsverksamhetens behov

Resultaten av pilotomgången av exit poll 2007 indikerade behov av utveckling av handledares kompetens. Utifrån detta utvecklades en handledarkurs, *Forskarhandledarutbildning – Grundkurs*, som sedan 2008 är obligatorisk för nya huvudhandledare. Grundkursen syftar till att förbereda deltagarna för handledarrollen och ge

¹ Observera att målgrupperna inte är helt jämförbara: Doktorandspegeln vänder sig till samtliga doktorander från termin 3 och framåt och har en betydligt lägre svarsfrekvens (45 % jämfört med 80 %)

kunskap och insikt i det ansvar som uppdraget omfattar, samt grundläggande kunskap om de regler som berör forskarhandledningen och hur olika faser och problem under utbildningen kan hanteras.

Reflektioner

Vår uppfattning är att de förbättringsåtgärder som initierats något har reducerat risken för otillräcklig kompetensförsörjning av lärare utifrån utbildningsverksamhetens behov. Inom vissa ämnen finns en tydlig brist på undervisande personal med relevant vetenskaplig kompetensnivå nationellt samt att det inom främst omvårdnad finns en konkurrens mellan lärosäten i Sverige om akademiskt kompetent personal.

Lärarkompetensen säkras inom ramen för kvalitetssystemet med stöd av uppföljningsdata om lärares kompetens och lärartillgång som återkommande diskuteras och uppmärksammas på olika nivåer, från konsistoriet till kursledarnivå ute på institutioner. Detta systematiska arbete har bland annat resulterat i beslut om strategiska professurer med pedagogisk tyngdpunkt. Ett utvecklingsområde är att genom vidareutbildning stärka handledarnas kompetens så de bättre kan stödja doktorandernas planering för framtida karriär.

2.2 Lärosätet säkerställer att de tillhandahåller en främjande miljö som ger undervisande personal möjlighet att utveckla såväl sin pedagogiska kompetens som sin ämneskompetens, samt förutsättningar att bedriva sitt arbete på ett effektivt sätt.

Säkerställande av främjande miljöer

En främjande miljö för utveckling av pedagogisk kompetens och ämneskompetens bestäms av visioner och strategi, styrning och organisation, karriärvägar, likabehandlingsaspekter, arbetstidsavtal för kompetensutveckling, och kompetensinventeringar. En del av detta är beskrivet i andra delar av denna rapport (se bedömningsgrund 2.3, 3.3 samt bedömningsområde 5 och 6).

Pedagogiskt stöd och utveckling är förutsättningar för kvalitet inom utbildning på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå. KI tillhandahåller stöd för den pedagogiska kompetensutvecklingen genom kurser, processer och aktiviteter som beskrivs och följs upp som en del av lärosätets interna kvalitetssäkringsprocess.

I prefekts ansvar ingår att säkra möjlighet att utveckla pedagogisk, ämnesmässig och vetenskaplig kompetens hos anställda lärare utifrån utbildningens behov. Överordnade nivåer ska skapa förutsättningar för detta. För icke KI-anställda lärare som är engagerade i KI:s utbildningar, företrädesvis inom VIL/VFU har dennes arbetsgivare ansvar för pedagogisk kompetensutveckling vilket också regleras i det nationella och det regionala ALF-avtalet samt i kriterierna för USV-enheter.

Enheten Undervisning och Lärande (UoL) är en ny samlad pedagogisk enhet organiserad i linjeorganisationen direkt under rektor. I den kvalitetsutvärdering som UKÄ genomförde av landets alla högskoleutbildningar på grundnivå och avancerad nivå 2011-2014 uppvisade flera av de utvärderade programmen på KI bristande kvalitet. Efter omfattande förbättringsåtgärder godkändes samtliga. En översyn av organisationen för KI:s befintliga stödfunktioner för pedagogisk utbildning och utveckling identifierade behovet av en tydligare organisationsmodell. UoL samlar nu de pedagogiska utbildningsverksamheterna Centrum för Lärande och Kunskap (CLK), Centrum för Klinisk Utbildning (CKU), Medical Case Center (MCC) och bibliotekets enhet för IKT-pedagogik (informations- och kommunikationsteknologi). Inom UoL finns också KI:s pedagogiska akademi vars syfte är att

stimulera pedagogiskt utvecklingsarbete och engagemang i undervisning och utbildningsfrågor genom att uppmärksamma lärare på alla nivåer som skickligt bedrivit pedagogiskt utvecklingsarbete.

UoL kommer fullt utbyggt att erbjuda:

- Ett forskningsförankrat stöd för pedagogisk utveckling av utbildning på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå
- Tillgängliggörande av nya rön från pedagogisk forskning och utveckling
- En verksamhetsnära organisatorisk enhet för kontakt och samverkan med och mellan enskilda lärare, lärarlag och utbildningsföreträdare på institutions- och programnivå
- Ett integrerat stöd för campus- och verksamhetsförlagd pedagogisk utbildning.

UoL:s kursutbud riktar sig till KI:s lärare och forskare inklusive de med kombinationstjänst och de med annan arbetsgivare som har uppdrag inom KI:s utbildningar, företrädesvis lärare och handledare som är kliniskt verksamma och anställda inom Region Stockholm.

Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Behov av kompetensutveckling identifieras genom institutionernas åiterrapporteringar, analyseras och utvecklas inom kvalitetsplaner, i programnämnders dialog med kursansvariga och i medarbetarsamtal på institutioner. Genom detta initieras vid behov nya kompetensutvecklande åtgärder som tillägg till redan befintliga.

Utöver kursutbudet inom UoL ger nedanstående aktiviteter stimulans till samt erbjuder främjande miljö för *pedagogisk kompetensutveckling* för lärare:

- Kursen Framtidens utbildningsledare, i syfte att säkra försörjningen av vetenskapligt meriterade och pedagogiskt drivande ledare inom KI:s utbildningar på grundnivå och avancerad nivå organiseras av UoL.
- KI utlyser varje år medel till pedagogiska utvecklingsprojekt, samt i samverkan med Region Stockholm medel för pedagogisk forskning och utveckling i form av pedagogiska ALF-projektmedel.
- KI tillser kompetensutveckling genom att varje år hålla en lärardag och vartannat år en utbildningskonferens för lärare. Teman bestäms av KU och baseras på identifierade utbildningsbehov, förslag från lärare och pedagogiska utbildare.. Resultat från pedagogiska utvecklingsprojekt redovisas också här.
- KI:s pedagogiska pris som årligen delas ut stimulerar till kompetensutveckling och ges till enskilda lärare, lärarlag eller administrativ personal som gjort goda pedagogiska insatser inom utbildningar på grundnivå, avancerad nivå samt forskarnivå.
- KLOK-priset (KLinisk Organisations- och Kompetensutveckling) delas varje år ut till en vårdenhet inom Stockholms län som bedöms ha gjort berömvärda insatser för att stödja grundutbildningen vid KI inom interprofessionell utbildning, pedagogisk fortbildning av lärare, pedagogisk utveckling och forskning eller i frågor kring kvalitet.

Utveckling av lärares *vetenskapliga ämneskompetens* sker framförallt genom egen forskning. Stöd för detta beskrivs i 3.3. Lärare kan också utveckla ämneskompetens genom att delta i forskningsseminarier, lokala, nationella och internationella vetenskapliga konferenser nationellt och internationellt samt genom deltagande i nationella eller internationella nätverk/organisationer.

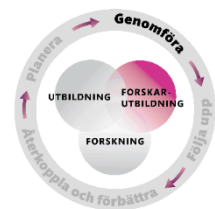
Professions-/ämnesrelaterad kompetens utvecklas utifrån respektive utbildningsprograms behov. I de basvetenskapliga programmen och de internationella programmen är många lärare aktiva forskare och den professionsrelaterade kompetensen utvecklas i egna forskningen. För lärare som undervisar i yrkesprogrammen stöds utveckling av den professionsspecifika kompetensutvecklingen ofta genom förenad anställning eller adjungering, dvs. att man utövar yrket på del av sin arbetstid. För heltidsanställda KI-lärare kan den professionsspecifika kompetensutvecklingen säkras i dialog med kliniskt yrkesverksamma, studiebesök och egna studier.

KI stimulerar också till *internationell kompetensutveckling* genom deltagande i olika utbytesprogram där lärare kan delta – Erasmus+, Erasmus Mundus, Linnaeus-Palme och Nordplus – samt genom att ge administrativt stöd för sökande till dessa program.

Viktiga förutsättningar för att undervisande personal ska kunna bedriva sitt arbete på ett effektivt sätt är att de har möjlighet till utveckling av pedagogisk, ämnes- och professionskompetens enligt ovan. Därutöver behövs stöd från administrationen vad gäller olika digitala stödsystem och verktyg – LADOK, kursplanarkiv, lokalbokning, lärplattform samt utbildning i dessa. Ändamålsenliga lokaler inklusive IT-infrastruktur, studentstöd och läranderesurser är också viktiga förutsättningar (se bedömningsgrund 2.3).

Utbildning på forskarnivå

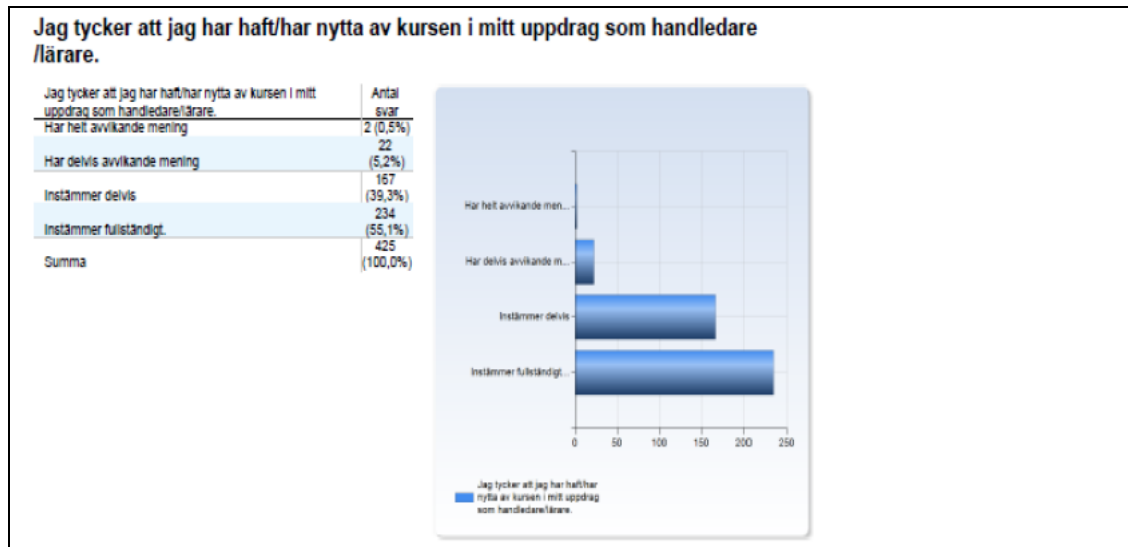
Den obligatoriska grundkursen för handledare på KI, se punkt 2.1, innehåller moment som syftar till att säkerställa handledarnas pedagogiska kompetens. Dessutom erbjuds en pedagogisk fortsättningskurs för handledare.

Kursen *Kurs i kursdesign*, för lärare och kursgivare för forskarutbildningskurser fokuserar på att ge pedagogisk kunskap och färdighet. Delar av kursen är gemensam för kursgivare på samtliga utbildningsnivåer. I kravspecifikationen för de ämnesspecifika forskarutbildningsprogrammen ingår att stödja lärandeaktiviteter för utveckling av lärarnas pedagogiska kompetens. Däri ingår också lärandeaktiviteter som syftar till att utveckla ämneskompetensen för både lärare och doktorander inom det aktuella ämnesområdet. Flera av programmen har också en person med ansvar att ge pedagogiskt stöd till kursgivarna och bistå vid kursutveckling.

Exempel på hur KI ger undervisande personal inom hälso- och sjukvården möjlighet att utveckla sin pedagogiska kompetens

CKU identifierade ett behov av högskolepedagogisk utbildning för vårdens medarbetare som har lärar- och handledarroller inom KI:s utbildningar. En anpassad högskolepedagogisk kurs, HPK skapades därför 2009 i ett samarbetsprojekt som engagerade kollegor från både vården och KI:s pedagogiska enheter för att utveckla, genomföra och vidmakthålla kursen. Kursen inkluderar ett genus- och mångfaldsperspektiv baserat på deltagarnas egna erfarenheter. Den konstruerades redan från början utifrån ett hållbarhetsperspektiv med en struktur som skulle kunna fungera under lång tid, drivas i stor skala på flera platser parallellt, resurssnålt genom att stora delar genomförs på distans och även genom sitt studentaktiverande upplägg vara anpassningsbart för deltagare från vitt skilda professioner och arbetsmiljöer. Kursen ges fortfarande i väsentligt likartat upplägg och hittills har över 1000 deltagare från 15 professioner examinerats. En utvärdering genomfördes 2016 och visade bland annat följande:

Reflektioner

Vår uppfattning är att KI har god främjande miljö som ger undervisande personal möjlighet att utveckla såväl sin pedagogiska kompetens som sin ämneskompetens. Det är en styrka att det finns återkommande utvärderingar som belyser behov av kompetensutveckling för den enskilda läraren och för kategorier av lärare på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå. Genom samlande av olika pedagogiska utbildningsenheter till den nya UoL har det skapats en kraftfull enhet som effektivt kan stödja pedagogisk kompetensutveckling för undervisande personal på alla utbildningsnivåer, och därmed säkra en hög kvalitet på dessa. Genom riktade forskningsmedel till undervisningsverksamma liksom HÅP-relaterade medel ges lärare möjlighet till utveckling av ämneskompetens/vetenskaplig kompetens.

2.3 Lärosätet säkerställer att infrastruktur, studentstöd och läranderesurser är ändamålsenliga för studenternas och doktorandernas lärande och att dessa används på ett effektivt sätt.

Säkerställande av infrastruktur, studentstöd och läranderesurser

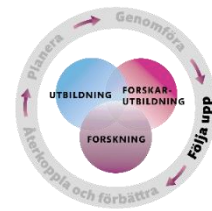
Infrastruktur

KI startade 2009 projektet *Framtidens lärandemiljöer inom hälso- och sjukvårdens utbildningar*. Syftet var *Skapa rum för aktivt lärande* baserat på dialog; synliggörande av kunskap och erfarenheter samt kollaborativt lärande. I Strategi 2018 (dnr 1-311/2014) var infrastruktur, innefattande fysiska lärandemiljöer ett strategiområde. *En attraktiv lärandemiljö är viktig för att kunna rekrytera och behålla de bästa studenterna*. I de årliga aktivitetsplanerna från US fanns strategiområde Infrastruktur med målet att de fysiska och virtuella lärandemiljöerna ska ge gott pedagogiskt stöd för lärande och undervisning. Detta gäller också verksamhetsförlagd utbildning samt kliniska tränings- och simuleringscentra och virtuella kliniska miljöer.

Det direkta ansvaret för KI:s lärandemiljöer – lokaler, inredning och teknik - är uppdelat mellan fastighetsavdelning, IT-avdelning och KIB. Ett effektivt utnyttjande av infrastruktur/lärandemiljöer säkerställs genom centraliserad bokning med tydliga förbokningsregler och fördelning av lärosalar samt genom information på KI:s interna hemsidor om lokalernas storlek, inredning och teknik. Infrastruktur/lärandemiljöfrågor samordnas i ett lärandemiljöråd med representanter från alla tre utbildningsnivåerna,

fastighetsavdelning och studentkår. Studenter och lärare kan också i andra organ på olika nivåer i KI:s organisation lyfta frågor och driva utveckling av lärandemiljöerna.

För att säkerställa att infrastruktur och lärandemiljöer är ändamålsenliga följs dessa upp i återkommande kursvärderingar, examensenkäter, studentbarometern respektive VFU-enkäten och i institutionernas återrapportering (se bedömningsgrund 1.1). KI har under åren 2011-2016 deltagit i The International Student Barometer (ISB), en internationell studentenkät där 196 lärosäten från 17 olika länder deltog 2016 i vilken efterfrågas internationella studenters syn på lärandemiljöerna.

KI:s bibliotek erbjuder studenter och doktorander öppna arbetsytor, bokningsbara gruppum utrustade med whiteboard, dator och skärm för effektivt grupparbete, tysta läsesalar, datorsalar, undervisningssalar samt resursrum specialutrustade för studenter med funktionsvariation. Biblioteket har publika ytor för evenemang som är bokningsbara även för studenter. Biblioteket erbjuder även studenter, doktorander och medarbetare tillgång till lokalerna före och efter de bemannade öppettiderna.

Examination är ett viktigt pedagogiskt verktyg och med digitalisering skapas examinationer som är effektiva, rättssäkra och där resultaten enkelt kan visualiseras och analyseras statistiskt. KI har under läsåret 2018/19 öppnat två nya skrivsalar utrustade med datorer – på campus Flemingsberg med 170 platser och på campus Solna med 245 platser. Inom ramen för UoL pågår arbete att ta fram kurser och lärarstöd för att utnyttja den fulla potentialen av digitala examinationer.

Infrastruktur för doktorander inkluderar både den som finns inom forskargruppen på institutionen, och den som doktorander, liksom studenter på grundnivå och avancerad nivå använder under kurser och andra lärandeaktiviteter inklusive digitala hjälpmedel. Läranderesurser inom forskargruppen vilar på gruppens och handledarens resurser för forskningen och är beroende av forskningsinriktning. Att dessa är ändamålsenliga för doktorandernas lärande säkerställs genom antagningsprocessen för nya doktorander (se bedömningsgrund 2.4).

Inom universitetssjukhusen finns lärandemiljöer bestående av kliniska samt student- och konferenscentrum.

Där finns Kliniskt Träningscentrum (KTC) som är specialutrustade lärandemiljöer med möjligheter till färdighetsträning, simulering och examination av kliniska och kommunikativa färdigheter för samtliga studentkategorier och personal inom vårdsektorn. Vid KTC:erna samt på Centrum för avancerad medicinsk simulering och träning (CAMST) finns högteknologiska miljöer där studenter och sjukvårdspersonal tränar tekniska och kommunikativa färdigheter och samarbetsförmåga i medicinskt kritiska tillstånd med avancerade simulatorer i stället för på riktiga patienter. Detta möjliggör systematisk klinisk träning med bevarad patientsäkerhet. Vidare finns Klinisk utbildningsavdelning (KUA) och Klinisk utbildningsmottagning (KUM) i ordinarie vårdmiljöer där studenter från olika professioner tränar interprofessionellt samarbete.

Studentstöd och läranderesurser

I Strategi 2018 (dnr 1-311/2014) identifierades utmaningar för stödfunktioner – *Den utveckling som förutses för KI:s forskning och utbildning kommer också att ställa krav på en utveckling av både tekniska och administrativa stödsystem.* Innehåll, organisation och utveckling av stöd och läranderesurser bestäms utifrån Högskolelagen/högskoleförordningen

samt utifrån lokala mål, studenters, doktoranders och lärares krav/önskemål. Detta har drivit på ett systematiskt arbete att expandera och vidareutveckla KI:s stödfunktioner. Studentstöd och läranderesurser följs upp i examensenkät, exit poll och studentbarometer. Även i International student barometer (ISB) efterfrågas syn på studentstöd och läranderesurser. Ett nyinrättat biblioteksråd har student- och lärarrepresentanter för att tydligare koppla bibliotekets verksamhet till kärnverksamhetens behov. Studenter, doktorander och lärare kan också i andra organ i KI:s organisation återkommande ge sin syn på studentstöd och läranderesurser.

KI erbjuder genom enheten *student- och karriärservice* kommunikation och stöd till presumtiva studenter, studenter, doktorander, postdoktorer, forskare och alumner. Presumtiva studenter får god kännedom om KI:s utbildningsutbud samt kunskap om skillnaden mellan att studera på gymnasium och högskola vilket förbereder den presumtiva studenten för sina framtida studier. Student- och karriärservice erbjuder även individuell studievägledning för presumtiva studenter. De kommunikativa insatserna utvärderas vartannat år genom nybörjarenkäten som genomförs via Exquiro (se bedömningsgrund 1.1). Stöd till befintliga studenter inom ramen för utbildningskommunikation ges bland annat genom student- och karriärservice samt genom utbildningsinformation på webb och i nyhetsbrevet Studentnytt.

Studenthälsan erbjuder studenter och doktorander på KI råd och stöd i studierelaterade frågor. Fokus ligger på hälsofrämjande och förebyggande insatser på individ-, grupp-, och organisationsnivå. Studenthälsan verkar inom ramen för Hälso- och sjukvårdslagen, vilken ligger till grund för ett systematiskt kvalitetsarbete. I linje med patientsäkerhetslagen (SFS 2010:659, 3 kap.) sammanställs patientsäkerhetsarbetet årligen i en patientsäkerhetsberättelse. Studenthälsan utvärderas systematiskt genom brukarenkäter. Senaste enkäten som genomfördes hösten 2016 visade på hög studentnöjdhet. Studenthälsans gruppverksamhet granskas genom skriftlig utvärdering från varje deltagare.

Studievägledare för grundnivå och avancerad nivå följer upp studieresultat för att tidigt fånga upp och stödja studenter som inte genomför utbildningen inom planerad studietid (se bedömningsgrund 2.4). Samtal rörande studievanor och studiesociala frågor erbjuds också. I samråd med kursansvarig institution planeras insatser. Utbildningsansvariga institutioner och nämnder ansvarar för studievägledning och uppföljning. Ett exempel på analyser som görs är projekt inom läkarprogrammet med syfte att analysera genomströmning och att erbjuda handledning till studenter som inte riskerar att inte genomföra utbildningen inom planerad tid. Det innebär stödundervisning för dessa studenter av studenthandledare som själva är studenter som är i fas med sina studier. Pilotprojektet kommer att utvärderas i juni 2019.

Doktorander får stöd genom *studierektorer* för forskarutbildning och *forskarutbildningsadministratörer* på respektive institution (se bedömningsområde 1).

KI:s bibliotek (KIB) har verksamheter kopplat till studentstöd och läranderesurser samt ger undervisning och handledning i informationssökning och referenshantering, vetenskapligt skrivande (svenska och engelska) och de krav på studenternas informationskompetens som finns i högskolelagen stärks på KI genom de kriterier för informationskompetens som fastställts av US (dnr 1-670/2013). KIB erbjuder även stöd till studenter och doktorander i akademisk kommunikation – skrivande och muntlig presentation. KIB upplevs som välkomnande och får återkommande högt betyg i de undersökningar som genomförts. Biblioteket följer upp sin verksamhet genom bland annat tematiska undersökningar, t ex studenternas behov av stöd (2018-2019) samt, tillsammans med Avdelningen för utbildnings- och forskarutbildningsstöd, undersökning av nyantagna studenters upplevelse av bemötande

på KI under den första tiden av studierna. Den senaste undersökningen har bland annat använts som underlag till ett förbättrat välkomstbrev till alla nyantagna studenter VT 2019.

2012 identifierade KI behov av utvecklad digital infrastruktur för att ge studenter, lärare och administratörer en attraktiv digital arbetsmiljö. I de årliga aktivitetsplanerna för den tidigare US fanns i Strategiområde Infrastruktur, delmålet väl utvecklad IT-infrastruktur. Två projekt – In situ och In vivo - har arbetat med detta. Nu pågår framtagande av fortsatt IT-strategi inkluderande förvaltning av IT-system samt digital innovation av utbildningsverksamheten. Vidare ingår process för införande ny lärplattform, Canvas, samt att bygga upp förmåga kring Learning Analytics genom att utveckla processer för kontinuerlig analys av KI:s utbildningsverksamhet och i förlängningen beslutsfattande baserat på data om studenters interaktion i digitala miljöer. KI medverkar i ett projekt med Region Stockholm kopplat till *Framtidens Vårdinformativmiljö*. Syftet är att studenterna ska få tillgång till en testmiljö för att lära sig hantera nya IT-stöd (journalssystem, beslutsstöd mm) och förstå hur beslutsfattande fungerar samt ge möjlighet till att förbättra digitala verktyg.

I syfte att underlätta arbetet med ISP har KI genomfört utvärdering av ett elektroniskt system vilket kommer att implementeras under 2019. Systemet möjliggör en optimering av uppföljningen av doktorandernas ISP, genom att institutionernas studierektorer kontinuerligt kan följa progressen i doktoranders forskarutbildning och vara till stöd vid behov.

I universitetens uppdrag ingår att doktorander och studenter ska vara förberedda för övergången till arbetslivet utanför eller inom akademien och en fortsatt karriär därefter. *KI:s enhet för student- och karriärservice* erbjuder karriärseminarier, kurser och workshops för doktorander, postdocs och forskare med syfte att förbereda för steget ut i arbetslivet. Sedan 2014 har karriärservice haft uppdrag att, förutom till doktorander, även ge service till studenter på grundnivå och avancerad nivå. Detta som ett resultat från International Studentbarometer där internationella studenter saknade detta – samt som resultat från UKF-utredningen 2014, där det påtalades behov av karriärstöd. Utvecklingsplan för karriärservice presenterades 2015. Karriärservice på KI fokuserar på praktiska och inspirerande aktiviteter vilka ges på svenska eller engelska.

Studentkåreerna, Medicinska föreningen (MF) respektive Odontologiska föreningen (OF) – erbjuder genom *student- och doktorandombud* oberoende instanser som studenter kan vända sig till med frågor angående KI:s regelverk, eller som stöd i konflikter eller andra uppkomna situationer. Ombuden har regelbundna möten med berörda vicerektorer och handläggare för att KI ska få insyn i de problem som studenter och doktorander har och utifrån det utveckla stödsystemen ytterligare.

Universitetsförvaltningen stödjer program- och utbildningsnämnder, enskilda studenter, doktorander och lärare med information.

Exempel på uppföljning av studentstödet

KI har arbetat målmedvetet och långsiktigt för att bygga upp olika stödfunktioner samt genom projektet *Framtidens lärandemiljöer inom hälso- och sjukvårdens utbildningar*. Effekterna av detta ur ett student- och doktorandperspektiv är överlag goda.

I KI:s examensenkät för studenter på grundnivå och avancerad nivå ställs frågan – *Den fysiska studiemiljön (undervisningslokaler, studieplatser, IT, uppehållsrum/informella m.m.) har som helhet fungerat bra för mina behov* och där 67 % av studenterna, VT 2018 svarade att den fysiska studiemiljön för bägge campus upplevdes som fungerande för deras behov.

I institutionernas återrapportering 2018 ställdes frågorna: *Motsvarar utbudet av lokaler för institutionens utbildningsverksamhet? Om inte beskriv på vilket sätt. och*

*Motsvarar utrustningen i lärandemiljöerna institutionens utbildningsverksamhet?
Om inte beskriv på vilket sätt och vad som saknas.*

Resultatet gav generellt en relativt positiv bild, men ojämnt fördelad. Det mest tydliga är brist på mellanstora samt stora föreläsningssalar, särskilt vid terminsstart och examination. Vidare varierar den allmänna utbildningsmiljön mellan de fyra undervisningssjukhusen, och på vissa behövs upprustning av kliniska undervisningsmiljöer. Många uttrycker glädje över de nya examinationssalarna med möjlighet till digital examination. Teknik verkar överlag fungera bra men i vissa fall påpekas behov av förbättring.

I examensenkät VT 2018, till studenter på grundnivå och avancerad nivå ställdes följande fråga: *Den psykosociala studiemiljön (psykosocial miljö rör bland annat trivsel, stöd, stress, likabehandling och diskriminering) har som helhet fungerat bra utifrån mina behov (3.0 av 4).*

Resultaten från exit poll visar kontinuerligt att doktoranderna är nöjda med KI som lärosäte och specifikt med bl.a. stödet från studierektorer och administratörer på sin institution. Av de som disputerade under perioden 2013-2016 svarade 71 % att de var nöjda, eller delvis nöjda med studierektorn. För de som disputerade 2013-2016 var samma siffra 80 %. Vad gäller frågan om doktoranderna är nöjda med stödet från institutionens administration ökade motsvarande siffra från 81 % till 88 % mellan dessa perioder.

Reflektioner

Vår uppfattning är att infrastruktur, studentstöd och läranderesurser på KI är ändamålsenliga för studenternas och doktorandernas lärande och att dessa används på ett effektivt sätt.

KI:s långsiktiga plan för lokaler – Framtidens lärandemiljöer med konceptet *Skapa rum för aktivt lärande* har resulterat i markant förbättring av formella och informella lärandemiljöer.

Utmaningar återstår, t ex att finna lösningar för behovet av medelstora lokaler och stora lokaler vid enstaka tillfällen för utbildningsprogram med högt studentantal. Vidare är den tekniska utvecklingen en utmaning att välja rätt och koppla detta till relevant och modern pedagogik som passar nuvarande och kommande studentkullar. Vid de systematiska uppföljningarna avseende studentstöd och lärandestöd för studenter på grundnivå och avancerad nivå och för doktorander framkommer att de överlag är nöjda.

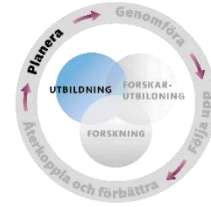
2.4 Lärosätet säkerställer, genom rutiner och processer, att studenter och doktorander ges goda förutsättningar att genomföra utbildningen inom planerad studietid.

Rutiner och processer för att kunna genomföra utbildning inom planerad tid

KI säkerställer att studenter och doktorander ges förutsättningar att genomföra sin utbildning inom planerad studietid genom att strategiskt tillämpa stödjande rutiner och processer: innan antagning, vid introduktion, under genomförandet. KI erbjuder även studentstöd och individuella handlingsplaner då student eller doktorand inte uppnår målen. Vidareutveckling av rutiner och processer grundas på systematiska analyser av genomströmning, studentvärderingar av upplevt stöd under och efter genomförd utbildning.

Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

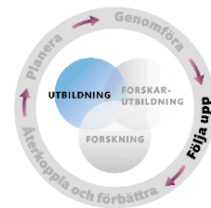
Studenter som innan start av utbildning är välinformerade om utbildningars innehåll och krav för att nå examen är bättre förberedda att examineras inom planerad studietid. Där har enheten för Student- och karriärservice en viktig roll. Nationella och internationella studievägledare och informatörer skapar välgjorda hemsidor med relevant information om utbildningars innehåll och karriär efter studietid samt engagerar studenter som bloggar om livet som student på KI (se bedömningsgrund 2.3).

Välkommandet till KI vid introduktionen till utbildningen är viktigt. Utbildningsansvarig(a), programansvariga och kursledare, ger detaljinformation om utbildningsprogrammets examensmål och kursers lärandemål samt skapar ett öppet prestigelöst klimat genom teambyggande aktiviteter. Detta syftar till att studenter samarbetar och stödjer varandra under studietiden samt utvecklar en mer naturlig öppen dialog med lärare. Ett viktigt tillskott under senare tid har varit ny resurs som stöder kursledare och lärare att verka i ett multikulturellt och multinationellt lärandesammanhang där studenter med olika bakgrund samverkar.

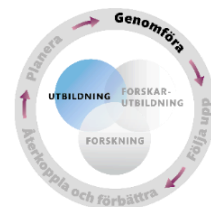
Lärares pedagogiska och ämnesmässiga kompetens samt funktionella lärandemiljöer ger goda förutsättningar under utbildningen och bidrar starkt till att studenter genomför sin utbildning inom planerad studietid (se bedömningsgrund 2.1 och 2.3). Bidragande är även studentstöd och läranderesurser, studievägledning, studenthälsa, stöd till studenter med funktionsvariationer, studenträttsliga frågor och bibliotekets stöd i studieteknik (se bedömningsgrund 2.3).

Processer och aktiviteter som stödjer studenters möjligheter att genomföra utbildningen inom planerad tid har utvärderats i olika enkäter eller intervjuer.

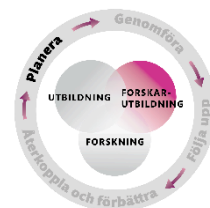
- Studentbarometer 2017 visar som tidigare Studentbarometer att studievägledning har stor betydelse. Det stöd studenter upplever i sitt lärande från kursledning och program är också centralt. Den tillåtande andan av kollegialitet och hjälpsamhet, både mellan studenter och mellan studenter och lärare beskrivs som kärnan i en god studiemiljö.
- Upplevd kvalitet i studentstödet utvärderas systematiskt i examensenkäten. VT 2017 fanns följande frågor: *Jag fick vägledning och stöd från lärare eller handledare i mitt lärande* (4.1 av 6); *Den fysiska studiemiljön (undervisningslokaler, studieplatser, IT, uppehållsrum/informella m.m.) har som helhet fungerat bra för mina behov* (medel 4.8 av 6); *Den psykosociala studiemiljön (psykosocial miljö rör bland annat trivsel, stöd, stress, likabehandling och diskriminering) har som helhet fungerat bra utifrån mina behov* (4.4 av 6).

De tabeller avseende examensfrekvens som UKÄ lämnat som underlag visar att examensfrekvensen för flertalet utbildningsprogram som leder till yrkesexamen är högre, eller bara något lägre, än riksgenomsnittet. Det avvikelser som finns kan förklaras med att det är små grupper av studenter som jämförs. Examensfrekvensen för magisterexamen är avsevärt högre än riksgenomsnittet, vilket kan förklaras med att KI:s magisterprogram haft ett litet antal studenter och riktat sig till verksamma inom legitimationsyrken. Examensfrekvensen för masterexamina har blivit hög senaste åren, efter det att studieavgifter infördes. Sammantaget visar examensenkät och examensfrekvens att studenterna har goda förutsättningar att genomföra sin utbildning inom planerad studietid.

Utbildning på forskarnivå

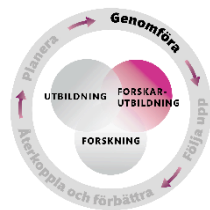
En väl genomarbetad individuell studieplan (ISP) är ett viktigt verktyg för att genomföra utbildningen inom planerad studietid. Doktorand och handledare ansvarar för att upprätta en ISP och att den följs upp regelbundet. Institutionen har ansvar att stödja doktorand/handledare och har kvalitetssäkringsansvar genom att fastställda processer, regler och rutiner följs.

Antagningsprocessen har nyligen gjorts om (se exempel nedan) men redan tidigare ingick kollegial granskning av det vetenskapliga projektet och ett seminarium där den nya doktoranden får presentera sin forskning och få återkoppling. Varje institution ska ha en nämnd där minst två disputerade forskare ingår förutom institutionens studierektor. Nämndens uppgift är att vara stöd till studierektor i forskarutbildningsfrågor och då särskilt att bedöma projektet vid inrättande av doktorandplats. Då en ny doktorand ska antas ska det bedömas om det finns förutsättningar för en forskarutbildning av hög kvalitet. Sedan 2017 finns en process som kallas *Grönt ljus* som innebär att en granskning görs av den tilltänkta handledarens tid, lämplighet och finansiella resurser. Detta ska göras innan en doktorand rekryteras.

Under utbildningens gång finns obligatoriska och regelbundna uppföljningar av doktorandens progress såväl av forskningens framskridande som av måluppfyllelse. Vid behov revideras då den individuella studieplanen.

En forskarutbildning ska motsvara fyra års studier på heltid. Många yttre faktorer påverkar tidsaspekten och det är svårt att som lärosäte inte acceptera en viss flexibilitet. I den långsiktiga statistiken syns en trend i att nettostudietid vid KI blir allt längre. Den trenden återfinns också i den nationella statistiken. 2017 var mediannettostudietiden vid KI 4,4 år, jämfört med det nationella medianvärdet på 4,0 (enligt UKÄ:s statistikunderlag). En reflektion över statistiken kan vara att en längre nettostudietid troligen delvis återspeglar att forskargrupperna vid KI på genomsnittlig nivå generellt har god ekonomi.

Nettostudietiden ser olika ut på institutionerna och statistiken ingår som ett underlag i den återkoppling som görs vid de årliga mötena mellan i vicerektor (tidigare dekan) och institutionernas studierektorer. Det finns exempel på institutioner som både har betydligt längre nettostudietid och de som har betydligt kortare, vilket diskuteras med institutionerna. I övrigt har det hittills bedömts att det inte behövs några särskilda åtgärder, utan att det finns ett förtroende i processen för årliga uppföljningar och halvtidskontroll där tidsplanen är en viktig aspekt.

Bruttostudietiden, dvs. tid från antagning till disputation, påverkas framför allt av om doktoranderna genomför sin forskarutbildning på deltid, något som är mycket vanligt bland så kallat kliniska doktorander, dvs då forskarutbildningen genomförs inom ramen för anställning vid Region Stockholm eller annan vårdgivare. En längre bruttotid uppstår också vid t.ex. föräldraledighet och andra uppehåll i studierna. Exit poll-rapport för 2013-2016 visar att ungefär 45 procent av KI:s doktorander gör sin forskarutbildning på deltid. I 70 procent av fallen pga av parallellt kliniskt arbete och i 30 procent av fallen pga av andra orsaker där föräldraledighet ingår. Vid KI är genomsnittlig bruttostudietid 6 år vilket är ungefär samma som vid andra universitet.

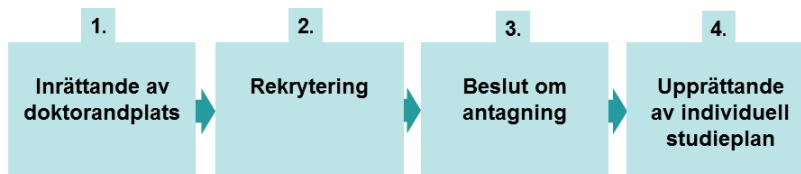
I de fall då doktoranden inte följt sina åtaganden i sin ISP kan KI i enlighet med högskoleförordningen dra in resurserna för doktoranden och på så sätt avsluta utbildningen i

förtid. Det finns vid KI en handläggningsordning för dessa situationer, och som är beskriven i Regler och anvisningar för indragning av resurser (dnr 1-434/2014). Det är KI:s uppfattning att detta verktyg skulle kunna användas oftare men att det även fortsatt ska vara omgärdat av tydliga regler och vara en sista åtgärd när alla andra möjliga lösningar har uttömts.

Vi vet från uppföljningar, bland annat genom en särskild fördjupning mot kliniska doktorander i exit poll 2017, att de kliniska doktoranderna har problem med att få tillräcklig tid till forskning. Det kan vara ett skäl till att utbildningen drar ut på tiden och eventuellt till att den inte avslutas. Detta är ett utvecklingsområde som måste lösas i samverkan med Region Stockholm (se bedömningsområde 6). Det framgår dock av statistikunderlaget att KI:s doktorander historiskt i något större grad kommer i mål med sin avhandling jämfört med doktorander vid andra lärosäten.

Ett exempel på hur KI säkerställer att doktoranderna ges goda förutsättningar

KI införde 2018 en ny process för antagning av doktorander. Utöver att endast åtgärda de brister som UKÄ identifierat i ett tillsynsbeslut initierade FUS ett projekt kallat Kvalitetssäker antagning (dnr 3-1621/2018). Syftet var stärka förutsättningarna för att alla doktorander ska få en forskarutbildning av hög kvalitet.

Processbeskrivning av antagning till forskarutbildning

Steg 1 säkerställer att förutsättningar finns för en forskarutbildning av hög kvalitet. Här ingår granskning av handledarskapet (grönt ljus), granskning av det vetenskapliga projektets kvalitet, finansiering och av forskarutbildningsmiljön. Beslut om inrättande av doktorandplats krävs innan en doktorand kan rekryteras och antas. Detta innebär att den granskning som tidigare gjordes i samband med antagningsbeslutet nu tidigareläggs till innan rekryteringen.

Steg 2 säkerställer ytterligare en förutsättning: att den blivande doktoranden har förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Urval ska göras enligt fastställda bedömningskriterier och de krav som formulerats i annonsen. För samtliga doktorander, även de som gör sin forskarutbildning inom ramen för anställning hos annan arbetsgivare och därmed inte sökt en doktorandplats i konkurrens, ska handledaren beskriva hur doktorandens förmåga och lämplighet har kontrollerats.

Steg 3 säkerställer att alla krav är uppfyllda. Prefekten beslutar om antagning och utser handledare.

I steg 4 upprättas och fastställs ISP. För att säkerställa att alla har en ändamålsenlig ISP ska doktoranden innan fastställandet genomföra ett startseminarium baserat på ett förslag till ISP.

Reflektioner

Vår uppfattning är att KI använder sig av återkommande enkäter eller undersökningar som utvärderar genomströmning. Det finns goda rutiner och processer som nyligen har setts över där doktorander ges goda förutsättningar, inte bara att genomföra utbildningen inom planerad studietid utan också att få en utbildning av hög kvalitet och producera forskning av hög kvalitet.

Ett utvecklingsområde är att utarbeta rutiner och processer som tidigt identifierar och utformar ändamålsenligt stöd till studenter i behov av stöd för att kunna genomföra utbildning inom planerad studietid samt samlar information om orsaker till avhopp från utbildning och baserat på resultatet vidtar lämpliga åtgärder.

För att säkerställa att doktorander som gör sin forskarutbildning inom ramen för sin anställning inom hälso- och sjukvården får tillräcklig tid till sin forskning måste KI driva förbättringsarbetet i samverkan med Region Stockholm.

3. Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat

3.1 Lärosätet har en tydlig ansvarsfördelning samt ändamålsenliga rutiner och processer för utformning, utveckling, inrättande samt nedläggning av utbildningar.

Ansvarsfördelning, rutiner och processer för utformning, utveckling, inrättande samt nedläggning av utbildningar

Enligt besluts- och delegationsordningen beslutar fakultetsnämnden (FN), efter beredning av respektive kommitté, om inrättande och avveckling av utbildningsprogram, yrkesexamen, huvudområde eller generell examen, samt inrättande och nedläggning av ämne för utbildning på forskarnivå. Det finns vid KI ett forskarutbildningsämne för nya doktorander, medicinsk vetenskap. Fakultetsnämnden fattar även strategiska beslut som inkluderar långsiktig planering och dimensionering av kärnverksamheterna.

KU och KFU har delegerats ansvar för kvalitetssäkring, kvalitetsuppföljning och kvalitetsutveckling inom respektive verksamhetsområde. Inom den av fakultetsnämnden beslutade budgetramen beslutar kommittéerna om resursanvändning, verkställighet och det löpande kvalitetsarbetet, Besluts- och delegationsordning för Karolinska Institutet (dnr 1-876/2018), Fakultetsnämndens vidaredelegation till kommittéerna (dnr 1-165/2019). Se bedömningsgrund 1.1.

Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Ansvarsfördelning

KU beslutar om utbildningsutbud och dimensionering inom ramen för övergripande beslut i FN samt fastställer utbildningsplaner samt regler och anvisningar för kurs- och programansvar. Alla institutioner har en utbildningsnämnd med ansvar för utformning, genomförande, utveckling och samordning av institutionens utbildning på grundnivå och avancerad nivå. Institutionen kan ha program- och kursansvar eller enbart kursansvar. Principen är att den institution som ansvarar för huvuddelen av kurserna i ett program också har programansvar. För läkarprogrammet och biomedicinprogrammen finns dock ingen institution som har kursansvar för huvuddelen av programmets kurser. Därför ansvarar KU övergripande för dessa program och har tillsatt en programnämnd för respektive program under sig, Kurs- och programansvar för utbildning på grundnivå och avancerad nivå (dnr 1-167/2019).

Rutiner och processer

Inrättande och utformning

Förslag om att inrätta ett nytt program kan komma internt från KI, från alla nivåer från rektor till institution samt från avnämare/arbetsliv. Förslag bereds av KU som bedömer om

förutsättningar finns för att ge utbildningen vid KI med hög kvalitet. Bedömningsgrunder är presumtiva studenters efterfrågan och arbetsmarknadens behov, lärarkapacitet inklusive forskningsanknytning, resurser, infrastruktur, programmets mål, innehåll och kvalitetssäkring. Detaljerad beskrivning av detta finns i riktlinjer Kvalitetssäkring av nya utbildningsprogram på grundnivå och avancerad nivå (dnr 3399/09-300), där det också ingår riktlinjer för kvalitetssäkring av nyligen startade program för att tillse att programmets etablering sker enligt plan. Utformning av en ny utbildning avseende examensmål, innehåll och pedagogisk utformning ska följa de riktlinjer som finns i Regler för utbildningsplaner för program på grundnivå och avancerad nivå (dnr 1-134/2016).

Utveckling

Utbildningsnämnder/programnämnder har ansvar att upprätthålla kvaliteten på programmen och även tillse att dessa utvecklas och är i samklang med förändringar på arbetsmarknad och i samhället så att studenterna är väl förberedda för arbetslivet. Kvalitetsutvecklingen styrs genom årlig kvalitetsplan och åiterrapportering (se bedömningsgrund 1.1). I de fall förbättring av programmet innebär inrättande av nya kurser eller nedläggning av kurser krävs revidering av utbildningsplanen. Programansvarig nämnd bereder detta inför beslut i KU.

På kursnivå identifieras i kursanalysen (se bedömningsgrund 1.1) ibland behov av revidering av kursplaner. Utbildningsnämnd eller programnämnd har ansvar att granska och fastställa kursplaner. Detta regleras i Riktlinjer för hantering av kursplaner på grundnivå och avancerad nivå vid Karolinska institutet (dnr 1-263/2019).

Nedläggning

Om förutsättningar för ett utbildningsprogram förändras kan KU föreslå till FN att programmet ska avvecklas. Skäl till detta kan vara återkommande lågt söktryck, låg genomströmning, kvalitetsbrister som inte går att åtgärda, sviktande arbetsmarknad, ekonomiska eller strategiska överväganden. Avveckling av ett program föregås av en utredning där konsekvenser för studenter antagna till programmet särskilt ska beaktas.

Detaljer för denna process finns beskrivna i Riktlinjer för att avveckla utbildningsprogram (dnr 4612/09-309). I vissa fall innebär avveckling av ett program att det huvudområde som programmet ligger inom också avvecklas.

Exempel på systematisk tillämpning av rutiner och processer för inrättandet av program

Processen inför inrättandet av Magisterprogrammet i nutritionsvetenskap initierades av Institutionen för biovetenskaper och näringslära (BioNut). Institutionen hade sedan många år bedrivit utbildning inom nutritionsvetenskap, men i form av beställd utbildning åt Stockholms universitet (SU). Då SU beslutat sig för att upphöra med sitt masterprogram inom området var institutionen angelägen om att fortsätta utbildningen i nutritionsvetenskap, särskilt med bakgrund av den vetenskapliga och pedagogiska kompetens institutionen byggt upp inom ämnesområdet. Styrelsen för utbildning hade redan under 2016 initierat en genomlysning av KI:s utbildning inom det folkhälsovetenskapliga området i bred bemärkelse. En del i rapporten behandlade möjligheterna till ett nytt masterprogram i nutritionsvetenskap. BioNut tog, mot den bakgrunden, fram ett underlag inför bedömning av ett nytt program. Styrelsen för utbildning gjorde bedömningen att förslaget hade tillräckliga förutsättningar att ge en utbildning av god kvalitet. I nästa steg presenterade BioNut förslag till huvudområde och utbildningsplan. Styrelsen för utbildning lämnade förslag till inrättande av huvudområde, examen och program till rektor som fattade beslut. Programmet hade sin första start HT 2018.

Utbildning på forskarnivå

Ansvarsfördelning

KFU fastställer allmän studieplan för forskarutbildningsämnet medicinsk vetenskap samt fastställer kursplaner för forskarutbildningskurser samt inriktning och prioritering av forskarutbildningsprogram och forskarskolor.

KPK har inrättats av KFU med huvudsakligt uppdrag att fastställa kursplaner, fördela medel till kurser och andra lärandeaktiviteter som ges utanför programmen, samt att följa upp och samordna forskarutbildningsprogrammets verksamhet. KPK ansvarar för utbudet av allmänvetenskapliga kurser samt har ett visst samordningsuppdrag för programmets kurser. Vid beslut om att ge medel till en kurs tas hänsyn till tidigare söktryck, övrigt kursutbud inom aktuellt ämne, samt tidigare kursvärderingar och kursanalyser.

Prefekt beslutar om antagning och institutionens studierektor beslutar om utbildningens utformning genom att på prefektens delegation fastställa den individuella studieplanen. Den systematiska processen för utformning och kvalitetssäkring av den enskilda doktorandens utbildning sker på institutionsnivå och beskrivs även i bifogat dokument KI:s systematiska kvalitetsarbete för utbildning på forskarnivå.

Rutiner och processer

Inrättande och utformning

Den *allmänna studieplanen* ses över regelbundet med ungefär tre års mellanrum. Alla nya doktorander antas till samma ämne, medicinsk vetenskap, men den allmänna studieplanen finns i olika reviderade versioner. Doktorand följer alltid den allmänna studieplanen som gällde vid antagningen men har vid behov möjlighet att gå över till den senaste versionen. I samband med implementering av ett digitalt ISP-system kommer det införas tydligare rutiner för att byta studieplansversion.

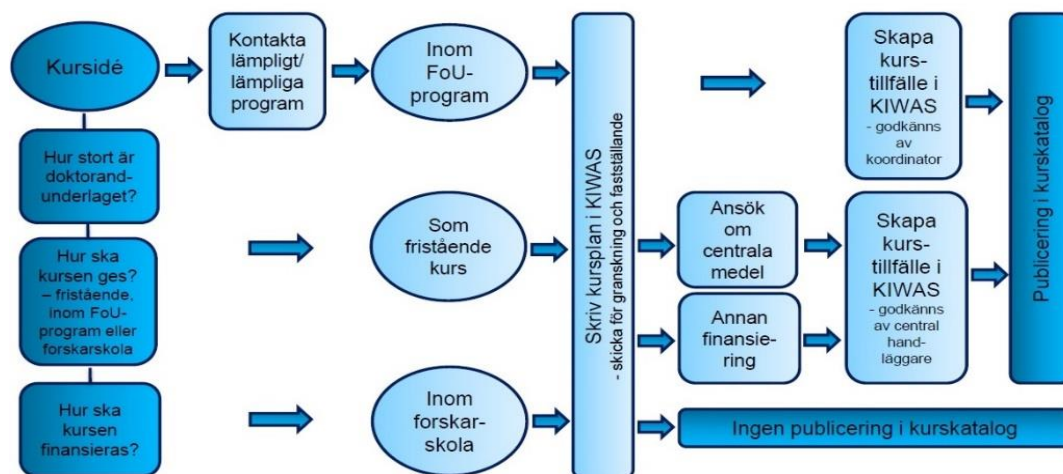
Den *individuella studieplanen* styr utformningen av doktorandens forskarutbildning. Den inkluderar finansieringsplan, forskningsplan, plan för handledning och tidplan. Doktoranderna planerar med sina handledare vilka kurser och lärandemoment som doktoranden behöver, utifrån projektets innehåll, kraven för att uppnå examensmålen och utifrån kraven i den allmänna studieplanen.

Forskarutbildningsprogram är institutionsövergripande tematiska nätverk som samordnar kurser och andra lärandeaktiviteter inom specifika ämnesområden som är öppna för samtliga doktorander. Varje program har en styrgrupp som beslutar om fördelning av kursmedel inom det aktuella programmet och har i uppdrag att se till att det finns ett lämpligt kursutbud inom aktuellt ämnesområde. Forskarutbildningsprogrammen inrättas av KFU för en förutbestämmande mandatperiod, ofta efter en ansökningsprocess. Programmen har fastställda regler och anvisningar, Kravspecifikation för forskarutbildningsprogram (dnr 1-168/2018), som bland annat gäller tilldelning av kursmedel, kursvärderingar, återrapporteringar, och vilka övriga aktiviteter som får finansieras. Programmen följs upp årligen, bl.a. avseende söktryck och antal genomförda kurser och aktiviteter. Program som under flera år har få sökande och få aktiviteter avvecklas utifrån att det inte finns tillräckligt underlag för ett tematiskt nätverk inom det ämnet. Enstaka kurser inom ämnet kan då istället ges som fristående kurser.

En *forskar skola* anordnar kurser inom ett specifikt forskningsfält. En grupp doktorander antas tillsammans och följs åt genom kursdelen av forskarutbildningen. De flesta forskarskolor vänder sig specifikt till doktorander med kliniska anställningar och därmed inrättas och

genomförs dessa forskarskolor i nära samarbete med Region Stockholm (se bedömningsområde 6).

KPK ansvarar för utbudet av allmänvetenskapliga kurser samt övriga kurser som inte passar in i något program eller forskarskola.

Processkarta för utveckling av forskarutbildningskurser: Från kursidé till kurskatalog

Utveckling

Doktorand och handledare följer systematiskt upp progressen utifrån principen planering-genomförande-uppföljning-förbättring. Institutionen ansvarar för formaliserade uppföljningstillfällen så som årlig uppföljning och halvtidskontroll med en fristående halvtidsnämnd som återkoppling och säkerställer därmed kvaliteten genom kollegial granskning. Återkoppling och förbättring sker framför allt genom den löpande dialogen mellan doktorand och handledare, men också t.ex. vid publicering av forskningsresultat och vid seminarier och konferenser. Detta innebär en dynamisk utveckling med ständiga förbättringar. Den individuella studieplanen ses över årligen och revideras vid behov.

Nedläggning

Nedläggning av forskarutbildningsämnen beslutas i den nya ledningsorganisationen av Fakultetsnämnden. Det finns ett antal äldre forskarutbildningsämnen från före 2006 som inom kort kommer att formellt läggas ned.

Exempel på utformning och utveckling av utbildning

Den normala processen för att initiera nya forskarutbildningskurser följer en bottom-up-princip, men vid behov kan kurser även skapas genom aktiva beslut av ledningen. Ett exempel på det är den översyn av etikundervisningen inom samtliga KI:s utbildningar som följde av KI:s åtgärdsplan 2016. FUS kom då fram till att det inte var säkrat att gruppen doktorander som bedriver klinisk forskning fick tillräcklig utbildning i etik. Det ledde till att FUS reviderade den allmänna studieplanen i medicinsk vetenskap så att det blev obligatoriskt för dessa doktorander att gå en kurs i kvalitetssäkring av klinisk forskning. En sådan kurs fanns redan på KI och i samråd med befintliga kursgivare avsatte KPK de medel som krävdes för ett utökat antal kurstillfällen för att möta den ökade efterfrågan på kursen.

Reflektioner

Vår uppfattning är att KI har en tydlig ansvarsfördelning och i huvudsak ändamålsenliga rutiner för utformning, utveckling, inrättande samt nedläggning av våra utbildningar. Eftersom huvuddelen av våra utbildningsuppdrag är uppbundet i program som leder till yrkesexamen är utrymmet för inrättande av nya program litet. Våra styrdokument för

inrättande och nedläggning på grundnivå och avancerad nivå behöver uppdateras vilket är planerat. Utvecklingspotentialen för detta är att utveckla systematiska rutiner att återkommande upprätthålla och uppdatera samtliga styrdokument vilket är initierat (se bedömningsgrund 1.6).

Vi har de senaste åren, under strategi 2018(dnr 1-311/2018) stegvis tydliggjort ansvaret för utformning och utveckling av utbildning på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå. Det finns ett behov av att ytterligare förtydliga uppdrag och utveckla samverkansformer mellan programansvarig nämnd och kursansvariga institutioner för utbildning på grundnivå och avancerad nivå.

3.2 Lärosätet säkerställer att dess utbildningar utformas och genomförs på ett sätt som uppmuntrar studenterna till att ta en aktiv roll i lärandeprocesserna, vilket också återspeglas i examinationen.

Studenter och doktoranders aktiva roll i lärandeprocesser

Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

KI arbetar sedan många år för att säkerställa att utbildningarna utformas och genomförs på ett sätt som uppmuntrar till studentcentrerat lärande. KI har en pedagogisk grundidé som baseras på studentaktiverande pedagogik, med forskningsprocessen som metafor för lärande, och med användning av relevant IT-stöd för undervisning och lärande. De senaste åren har även ett omfattande arbete gjorts för att modernisera formella och informella lärandemiljöer för att skapa bättre förutsättningar för studentaktiverande pedagogik (se bedömningsgrund 2.3).

Styrdokumenterna reglerar utformning av utbildningsplaner och kursplaner så de stödjer studentcentrerat lärande exempelvis Riktlinjer för hantering av kursplaner (dnr 1-263/2019), Regler för utbildningsplaner (dnr 1-134/2016), Riktlinjer för examination (dnr 5331/10-300). Dessutom tillämpas innehåll i guider så som Medical Education Guides som handlar om kursdesign, målformulering och progression.

Lärarnas kompetens inom kursdesign, studentaktiverande metoder och examination är central. Kursutbudet inom högskolepedagogik är därför utformat för detta (se bedömningsgrund 2.1). KI anordnar även lärardagar och utbildningskongresser med studentcentrerat lärande som tema.

Examinationer som visar på studenternas aktiva roll i utövandet av färdigheter och förmågor är särskilt utvecklade inom de utbildningsprogram som leder till yrkesexamen inom hälso- och sjukvård och används systematiskt i olika former som t.ex. upprepade formativa bedömningar i VFU utifrån bedömningsinstrument, sit-in och andra praktiska patientbaserade examinationer i autentiska vårdssituationer samt stationsbaserade praktiska strukturerade examinationer så som OSCE-examinationer (Objective Structured Clinical Examination) och examinationer baserat på patientfall.

Läraktiviteter som uppmuntrar studenterna till en aktiv roll i sin läroprocess är laborationer, seminarier, case, workshops, samt muntliga och skriftliga presentationer. Dessutom används peer-learning och peer-granskning för att studenterna också ska lära av varandra. Reflektion och portfolio är andra pedagogiska verktyg som stimulerar till självständighet och som gör studenten aktiv i sitt lärande. VIL är också en viktig del där studenterna tränas att bli mer självständiga och där teoretiska ämnen integreras med praktiska moment som bidrar till en reflekterande praktik. På KTC finns flera läraktiviteter som t.ex. patientsimulering som bidrar till ett studentaktiverande lärande. Simuleringsträning möjliggör systematisk och strukturerad

träning och återkoppling på prestation i handläggning (både tekniska och kommunikativa färdigheter) av kritiska sjukdomstillstånd under patientsäkra former (se bedömningsområde 6).

Examensarbetskurser är exempel på både lärandeprocess och examination där studentens aktiva självständiga roll är central. Processen för examensarbetet innehåller allt från att söka och värdera vetenskaplig information, generera syfte och frågeställning, samla in data, arbeta metodiskt, analysera och presentera resultat till att kunna diskutera och kritiskt granska resultaten i relation till referenser. En del i examinationen är också att man ska försvara sitt arbete vilket förutsätter självständighet och att studenten tar ansvar över sitt eget lärande.

På KI finns även distansutbildning, allt från hela utbildningar till olika lärandeaktiviteter som utformas och genomförs utifrån principerna för studentaktiverande lärande. Det görs genom interaktion i gruppdiskussioner och seminarier på lärplattform, genom olika IKT-verktyg som t.ex. filmer, quiz och frågor som ger studenterna möjlighet till ett mer flexibelt lärande.

Exempel på genomförande och uppföljning av studenter aktiva roll i lärandeprocesser och examination

Frågor om studentcentrerat lärande lyfts i den årliga återrapporteringen där institutionerna sammanfattar hur man arbetar med detta både på program- och kursnivå. Studentcentrerad och digital undervisning förekommer på de flesta institutioner men sker i olika hög grad. På övergripande nivå skiljer sig svaren från kursgivande institutioner från svaren från programgivande institutioner. De senare har ett större engagemang vad gäller studentcentrerad undervisning. Digital pedagogik används i stort sett överallt (framförallt via lärplattform) men utöver denna form av digitalisering har institutionerna kommit olika långt i arbetet. De flesta institutioner driver den pedagogiska utvecklingen via interna sammankomster som tex. pedagogiska dagar. På frågan om behov av centralt stöd vad gäller pedagogisk utveckling uttrycks önskemål om ett större utbud av högskolepedagogiska kurser. Enstaka institutioner ser behov av ökade ekonomiska resurser för att kunna driva utveckling av digitalisering och studentcentrerat lärande. Vidare framkommer att begrepp som studentcentrerad pedagogik och digitalisering kan tolkas olika mellan institutionerna.

Vi säkerställer att utbildningen genomförs så att studenterna tar en aktiv roll i lärandeprocessen genom bl a uppföljning.

I examensenkäten ingår två frågor som berör studentens aktiva roll i sitt lärande:

- *En variation av undervisningsmetoder användes under utbildningen på ett sätt så att det stimulerade mig att vara aktiv i mitt lärande (t.ex. föreläsningar, seminarier, praktisk färdighetsträning, e-lärande).*
- *Utbildningens utformning uppmuntrade till självständighet i mitt lärande*

De svarande upplevde att det fanns en variation av undervisningsmetoder (85 %) i utbildningen som stimulerade ett aktivt lärande samt att utbildningens utformning uppmuntrade till självständighet (88 %). Däremot var de benägna att svara mindre positivt på frågan om de kände sig väl förberedda på sina kommande arbetens krav på självständighet.

Hur studenternas aktiva roll återspeglas i examination är tydligast inom de utbildningsprogram som leder till yrkesexamen inom hälso- och sjukvård där studenterna får visa på problemlösning i patientfall av olika slag. Inom de internationella magister- och mastersprogrammen används projektredovisningar som förutsätter en aktiv roll av studenten i examinationen.

Utbildning på forskarnivå

En forskarutbildning bygger på att doktoranden tar en aktiv roll i lärandeprocess och examination. Genom att doktoranderna är med och utformar sin ISP har de stora möjligheter att påverka sin utbildning och sin lärandeprocess. Den största delen av forskarutbildningen utgörs av doktorandens forskningsprojekt, som doktoranden har stort eget ansvar för.

Det verksamhets-/behovsstyrda systemet för kursutbud ger stor valfrihet och doktorander kan utöver de allmänvetenskapliga kurserna i stor utsträckning påverka vilka kurser de går och vilka lärandeaktiviteter de deltar i. Doktoranderna har stor möjlighet att påverka sin egen utbildning genom återkommande uppföljningar och återkopplingar.

Reflektioner

Vår uppfattning är att KI säkerställer att utbildningarna utformas och genomförs på ett sätt som uppmuntrar studenterna och doktoranderna att ta aktiv roll i lärandeprocesserna, men omfattningen varierar mellan olika program och kurser. Den aktiva rollen återspeglas i den variation av examinationsformer som används för utbildning på grundnivå och avancerad nivå. I den årliga uppföljningen av utbildning på grundnivå och avancerad nivå säkerställs detta systematiskt genom frågor i examensenkät och frågor i återrapporteringen.

Arbetet med att ge studenterna och doktoranderna en mer aktiv roll i lärandeprocessen har underlättats av flera samverkande faktorer t.ex. tydliggörande av examensmål i Högskoleförordningen, medicinpedagogiska forskningsresultat, ESG och genom Strategi 2018 (dnr 1-311/2014).

Ett utvecklingsområde är att skapa förutsättningar att på en övergripande nivå följa upp i vilken omfattning KI:s olika utbildningar innehåller studentaktiverande lärandemetoder samt utveckla den strategiska styrningen.

3.3 Lärosätet säkerställer ett nära samband mellan forskning och utbildning i verksamheten.

Samband mellan forskning och utbildning

Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

I Strategi 2018 (dnr 1-311/2014) fanns målet att KI:s utbildningar ska vara forskningsanknutna, ge ett vetenskapligt förhållningssätt och vara forskningsförberedande. Rektor tillsatte vid samma tid Möjligheternas KI, utredning om utbildningens kvalitet och forskningsanknytning (UKF-utredningen, dnr 1-179/2013) där ett frågeområde var *Uppnå högre kvalitet i utbildningen genom att stärka förutsättningarna för forskningsanknytning*. Utredningen lyfte fyra vägledande principer för KI:s utbildning på grundnivå och avancerad nivå.

KI har baserat på dessa *fastställt följande definition av begreppet forskningsanknuten utbildning*.

- **Studenterna** involveras i pågående forskning.
Det innebär att studenterna får i såväl teoretiska som praktiska sammanhang kännedom om pågående forskning och att det finns möjlighet att vara delaktig i denna under utbildningen.
- **Lärarna** är forskningsaktiva och har ett vetenskapligt förhållningssätt som förmedlas med adekvata pedagogiska metoder.

Det innebär att de som undervisar eller handleder KIs studenter, såväl inom basvetenskaplig som verksamhetsintegrerad utbildning, är verksamma i en forskargrupp eller annan aktiv forskningsmiljö.

- Huvudområdet och utbildningens **innehåll** är förankrade i vetenskapliga metoder och i uppdaterade forskningsresultat. Vid lärosätet bedrivs aktiv forskning inom aktuellt huvudområde.
Det innebär att kursen utgår från aktuell forskning, tillgänglig evidens och bästa beprövade erfarenhet.
- **Undervisningen** är baserad på forskning i undervisning och lärande samt bygger på läraktiviteter som bidrar till att studenterna utvecklar förmåga att förstå, värdera och använda de processer genom vilka vetenskapligt baserad kunskap uppstår och ständigt omprövas (forskningsprocessen).

En forskningsanknuten utbildning, i enlighet med definitionen, förväntas göra det möjligt för studenterna att förvärva kunskap, färdighet och förmåga att problematisera teoretiska och empiriska iakttagelser, analysera, kritiskt värdera och implementera ny kunskap i sin framtida yrkesutövning.

I US verksamhetsplan har i strategiområdet Medarbetare funnits målet att lärare med ledningsuppdrag och lärare med omfattande utbildningsuppdrag ska ha möjlighet att bedriva forskning. Att utbildningen på grundnivå och avancerad nivå har en mycket hög kvalitet och en tydlig forskningsanknytning är ett annat viktigt mål. En strategi är därför att särskilt verka för att den aktivitetsbaserade resursfördelningen skapar incitament för en forskningsanknuten utbildning med hög kvalitet.

I anställningsordning för lärare vid KI fr.o.m. 1 april 2018 krävs som tidigare pedagogisk erfarenhet och skicklighet men nu även högskolepedagogisk utbildning omfattande 10 veckor. Vidare krävs som tidigare vetenskaplig skicklighet/meriter. Lärosätets förutsättningar för att säkerställa att den undervisande personalens kompetens motsvarar utbildningsverksamhetens behov har därmed stärkts.

Av Systematiskt kvalitetsarbete inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå (dnr 1-411/2019) framgår att kursansvarig institution ansvarar för kursens genomförande, kvalitet och forskningsanknytning och att uppdraget och utfallet återrapporteras till programansvarig nämnd. Tillämpningen av forskningsanknytning följs systematiskt upp i återrapportering av utbildningsuppdrag.

Exempel på hur vi kvalitetssäkrar en forskningsanknuten utbildning

Uppföljning sker bland annat i frågor i institutionernas årliga återrapportering som belyser forskningsanknuten utbildning.

- *Beskriv på vilket sätt studenterna involveras i och får kännedom om den forskning som bedrivs vid institutionen.*
- *Beskriv och ge exempel på hur ni arbetar för att studenterna ska förstå vikten av att utveckla ett evidensbaserat och forskningsinriktat arbetssätt*
- *Hur stor andel av programmets studenter genomför sina examensarbeten som en del av arbetet i en forskargrupp eller med en tydlig förankring i pågående forskning i en aktiv forskningsmiljö?*
- *Hur stor andel av handledarna för examensarbetet har doktorsexamen inom huvudområdet/nära relaterat ämnesområde och är aktiva inom forskningen?*

Exempel på svar från institutionerna på frågorna om forskningsanknytning av

examensarbeten inom sjuksköterskeprogrammet och specialistsjuksköterskeprogrammen: Cirka 15 % av examensarbetena genomförs i forskargrupp, detta är oförändrat från föregående år. Inom programmen genomför studenterna sina examensarbeten i form av systematiska litteraturstudier inom kliniskt relevanta ämnesområden. Enstaka examensarbeten genomförs som del av arbetet i en forskargrupp eller i samarbete med klinisk verksamhet. 100 % av examensarbetena genomförs med en tydlig förankring i pågående forskning i en aktiv forskningsmiljö.

Liksom föregående verksamhetsår är samtliga handledare och examinatorer för examensarbetet forskarutbildade varav majoriteten har en doktorsexamen, ett fåtal licentiatexamen. Samtliga har pågående forskningsaktiviteter inom huvudområdet och/eller inom medicinsk pedagogik.

I examensenkät har följande frågor ställts i relation till sambandet mellan forskning och utbildning:

- utbildningens innehåll utgick från aktuell forskning (5.1 av 6)
- jag fick kännedom om pågående forskning under - teoretiska moment (4.6 av 6)
- jag fick kännedom om pågående forskning under - praktiska och/eller kliniska moment (4.1 av 6)
- jag känner mig väl förberedd för mitt kommande arbetes krav på - kritiskt tänkande (5.2 av 6)
- jag känner mig väl förberedd för mitt kommande arbetes krav på - informationssökningsförmåga (5.1 av 6)
- jag känner mig väl förberedd för mitt kommande arbetes krav på - problemlösningsförmåga (4.8 av 6)
- jag känner mig väl förberedd för mitt kommande arbetes krav på - att kunna använda vetenskapliga metoder (4.8 av 6)

Utbildning på forskarnivå

Forskarutbildning är per definition en utbildning med nära forskningsanknytning. Inför inrättande av en doktorandplats granskas forskningsplanen för att säkerställa kvaliteten i forskningen. I bedömningen av forskarutbildningsmiljön ska även aspekter som möjlighet till kontakter och stöd från andra forskare ingå. Detta säkerställer att doktoranderna inte är isolerade i sitt forskningsprojekt. Behovet av kontakt och nätverkande med andra forskningsmiljöer stöds också genom kravet på deltagande i seminarieverksamhet och internationella konferenser. Doktoranderna uppmanas att vistas i forskargrupp på annat universitet, dels genom att detta är poänggivande aktivitet och dels genom att resebidrag utlyses varje termin för forskningsvistelser.

Reflektioner

Vår uppfattning är att förutsättningarna för att uppnå ett nära samband mellan utbildning och forskning stärks genom en tydlig definition av vad forskningsanknuten utbildning innebär samt att det i styrdokument på olika nivåer i KI:s organisation finns tydligt formulerade mål och visioner avseende det sambandet. Forskningsanknytningen säkerställs baserat på utvärdering genom årliga åiterrapporteringar från institutionerna (se bild i bedömningsgrund 3.5) samt genom att systematiskt fråga studenterna om deras upplevelse av undervisningens koppling till forskning i examensenkäterna. Svaren analyseras sedan systematiskt. Forskarutbildningen drivs helt integrerat i forskningen och i interaktion med andra forskare.

Utvecklingspotential finns bl a för utbildning inom några huvudområden där det är en nationell brist på tillgång på lärare med hög vetenskaplig kompetens vilket kräver långsiktiga strategiska insatser för att åtgärda.

3.4 Lärosätet säkerställer att dess utbildningar utformas och genomförs med tydlig koppling mellan nationella och lokala mål, lärandeaktiviteter och examinationer.

Konstruktiv koppling mellan mål, lärandeaktiviteter och examination

Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

KI säkerställer en tydlig koppling mellan nationella och lokala mål, lärandeaktiviteter, och examinationer genom tydliga riktlinjer för utformning av utbildningsplaner och kursplaner. Riktlinjerna tydliggör sambandet mellan lärandemål, innehåll, läraaktiviteter och examinationer för att uppnå konstruktiv koppling (constructive alignment). I utbildningsnämnderna granskas utbildningsplaner (inför beslut i KU) och nya kursplaner avseende kopplingen mellan nationella och lokala mål, lärandeaktiviteter och examinationer. Underlagen förbereds i olika lärarlag och råd på de kursansvariga institutionerna. Till stöd för lärare i utformning med konstruktiv koppling finns olika guider, högskolepedagogiska utbildningar, workshops och seminarier (se bedömningsgrund 2.1, 3.2).

För att utvärdera koppling mellan nationella och lokala mål, lärandeaktiviteter och examinationer genomfördes i åiterrapporteringen 2018 en s.k. curriculum mapping av valda examensmål i syfte att följa upp progression av lärandemål i programmets obligatoriska kurser i relation till programmets examensmål och hur dessa examineras. Resultatet av kartläggningen ska beaktas och kommenteras i programmets kvalitetsplan för kommande verksamhetsår.

Exempel på tematisk utvärderingar för att säkra konstruktiv koppling

År 2017 genomfördes på uppdrag av US en utvärdering av lärandemål, aktiviteter och examination inom ämnet etik för att ta fram underlag för förbättringar. Utvärderingsrapporten har konstruktiv koppling som pedagogisk utgångspunkt och beskriver vilka typer av etikundervisning som bedrivs (forskningsetik, medicinsk etik, vårdetik), progression samt vilka lärandeaktiviteter som förekommer och hur dessa relaterar till programmets examensmål och kursens lärandemål. Plan finns att utvärdera det nya nationella examensmålet om våld i nära relationer på motsvarande sätt.

För att följa upp hur studenterna upplever konstruktiv koppling finns följande fråga i kursvärderingen:

- *Jag uppfattar att det fanns en röd tråd genom kursen från lärandemål till examination.*

Respondenterna svarar återkommande att det i hög utsträckning (3,9 på en skala 1-5) gör det.

I examensenkäten finns också frågor avseende röd tråd och progression:

- *Det fanns en tydlig röd tråd från lärandemål till examination i utbildningen.*
- *Utbildningen var utformad med en tydlig progression (dvs. innehållet breddades och fördjupades under utbildningens gång)*

Respondenterna instämde i hög grad till att det fanns en tydlig röd tråd från lärandemål till examination (82 %). Vidare att det fanns en tydlig progression i utbildningen (75 %).

Utbildning på forskarnivå

Ett långsiktigt arbete har drivits vid KI att synliggöra examensmålen för doktorsexamen genom att öka kunskapen kring mål och måloppfyllnad. Ett exempel på detta är att krav har ställts på väl formulerade lärandemål i ansökan om medel för doktorandfinansiering (se bedömningsgrund 1.1).

Koppling mellan nationella mål och examination formuleras och bedöms återkommande under forskarutbildningen: vid upprättade av ISP, vid årliga uppföljningar och halvtidskontroll. Måluppfyllelse ingår också i betygsnämndens bedömning vid disputationen. Innan disputationen bedöms kvaliteten i avhandlingens delarbeten av betygsnämnden, vilket leder till att det årligen upptäcks några avhandlingar som inte håller tillräcklig kvalitet. Det finns nationellt en problematik med att tröskeln är mycket hög för att underkänna en doktorand som kommit fram till disputationen vilket behöver hanteras och vid KI hanteras detta genom den systematiska återkommande uppföljningen av samtliga doktorander.

Vid beslut som påverkar kursutbud och formulering av kurskraven i den allmänna studieplanen tas hänsyn till att det ska underlätta för doktoranderna att nå samtliga mål. Ett exempel på det är att kurs i etik är obligatoriskt för samtliga doktorander.

Exempel på åtgärder för att säkerställa måluppfyllnad inom forskarutbildning

- Ny mall för ISP som konkretiserar hur de olika examensmålen ska uppfyllas.
- Blanketten för årlig uppföljning inkluderar redogörelse för vilka mål som har uppnåtts och hur återstående mål planeras uppnås.
- Stöd för formulering av mål i form av exempel och förklaringar publiceras på lärosätets webb.
- Inför halvtidskontrollen skriver doktoranderna en halvtidssammanfattning inkluderande en lägesbeskrivning av progressen i sitt lärande i relation till målen för doktorsexamen.
- I exit poll efterfrågas den upplevda måluppfyllelsen för varje enskilt nationellt mål. Resultatet visar att för mål som rör samverkan med det omgivande samhället (outreach) är det endast 80-85 % av doktoranderna som upplever att dessa mål uppnåtts. Det är doktorandens egen självskattning utifrån tolkning av innebörden av målformuleringarna och går därför inte att likställa med ett objektivi mätetal för måluppfyllnad. Det är dock en tydlig indikation att vissa mål är svårare att uppnå än andra. (se reflektioner nedan).

Reflektioner

Vår uppfattning är KI arbetar systematiskt för att säkerställa att utbildningar på alla nivåer utformas och genomförs med tydlig koppling mellan nationella och lokala mål, lärandeaktiviteter och examinationer.

Arbetet för att kvalitetssäkra utbildningsplaner samt kursplaner på grundnivå och avancerad nivå drivs kollegialt vilket är en styrka. Inom forskarutbildningen har målen i doktorandens ISP synliggjorts och fokus sätts på dessa vid de årliga uppföljningarna.

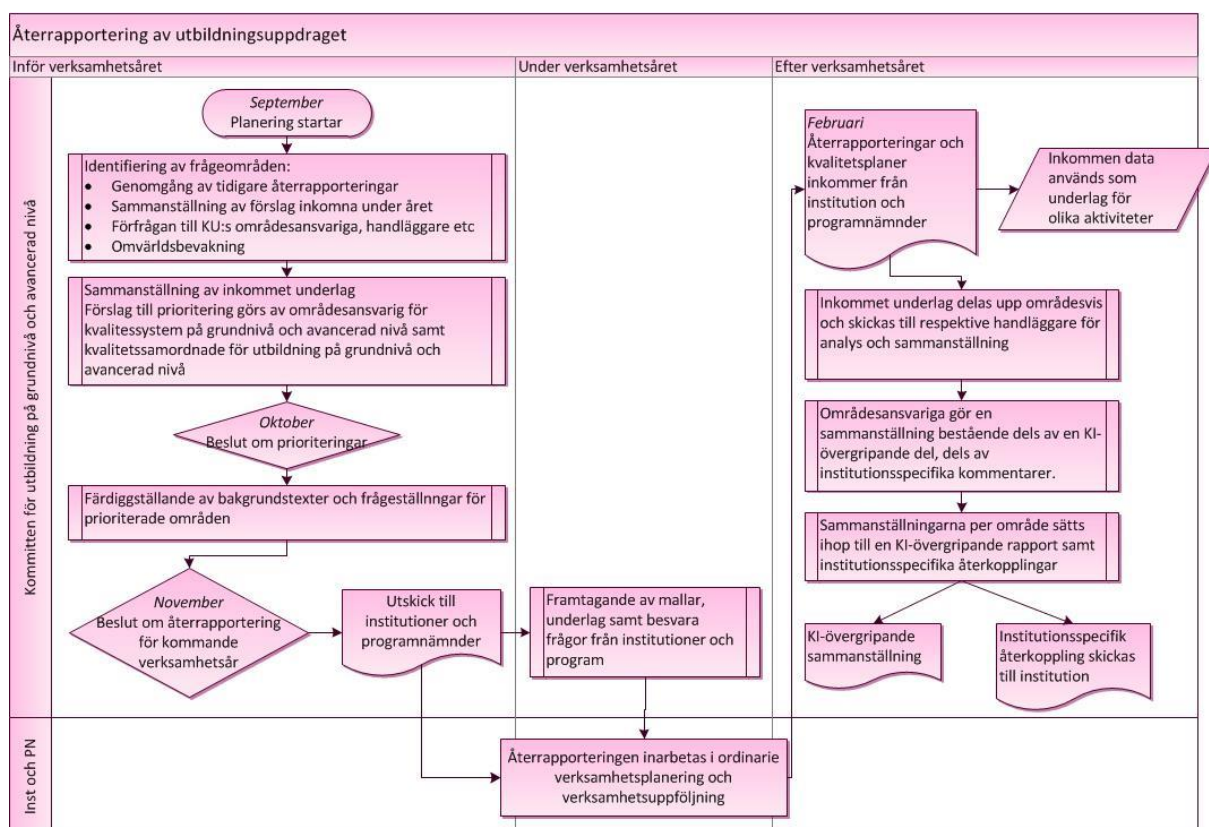
Utvecklingspotential är att vidareutveckla säkerställandet av måluppfyllelse för samtliga examensmål inom forskarutbildning. Handedaren avgör idag om doktoranden uppnått målen samtidigt som vi kan se i exit poll att inte alla doktorander själva anser att de uppnått samtliga mål. Åtgärder behövs för att stärka måluppfyllelse om samverkan med det omgivande samhället, t.ex. att se över poänggivande moment och andra incitament för aktiviteter som tränar samverkan med omgivande samhälle.

3.5 Utifrån kontinuerliga uppföljningar och regelbundna granskningar vidtar lärosätet de åtgärder som krävs för att förbättra och utveckla utbildningarna.

Återkoppling och förbättring baserad på uppföljningar och granskningar

Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Kvalitetssystemet för utbildning på grundnivå och avancerad nivå löper i årscyklar där vissa komponenter ingår varje år medan andra genomförs med längre intervall. Systemet medger även flexibilitet i frågeformuleringar, teman och prioritering mellan åren. Sammantaget säkerställer systemets komponenter för kvalitetssäkringsrutiner, regelverk, uppföljningar, granskningar, återkoppling och förbättring, ständiga förbättringar av utbildningarna. För att förbättra och utveckla utbildningarna följs utbildningsuppdraget på institutionerna upp årligen. Återrapporteringen bildar underlag för utveckling och säkerställer att KI:s utbildningsverksamhet håller hög kvalitet. Återrapporteringen består av ett antal frågeställningar inom ett strategiskt urval av de områden som KU identifierat som viktiga för utbildningens kvalitet. Frågeställningarna varierar mellan åren och över tid kan nya områden tillkomma. Syftet med frågeställningarna är att stimulera kvalitetsutvecklingsprocessen lokalt samt att ge KI:s ledning underlag för att följa upp, utveckla och kvalitetssäkra KI:s utbildningsverksamhet. (se även Del 1 samt bedömningsgrund 1.1).

Processkarta över årscykeln för återrapportering av utbildningsuppdrag

Årscykel för kvalitetsplaner på institutions- och programnivå

Kvalitetsplanen är ett verktyg för kvalitetsutveckling och utgör en del av institutionens återslag av utbildningsuppdraget. Årligen upprättas en kvalitetsplan på institutionsnivå respektive programnivå enligt fastställd mall. Planen består av följande delar:

1. Kvalitetsberättelse för föregående verksamhetsår med beskrivning av genomförda aktiviteter samt sammantagna resultat av genomförda förbättringsåtgärder.
2. Analys av utbildningskvalitet inklusive redovisning av resultat av samtliga utvärderingar som genomförts under året, t ex kursvärderingar och kursanalyser, nybörjarenkät, VFU-enkät, examensenkät, alumnundersökning, avnämningarundersökning, inklusive fastställda kvalitetsindikatorer och övriga underlag så som den egna återslagningen av utbildningsuppdrag.
3. Aktivitetsplan för kommande verksamhetsår baserat på slutsatser från analysen och listade förbättringsområden.

I syfte att synliggöra de generella teman för utbildningskvalitet som återfinns i European Standards and Guidelines (ESG) samt tydliggöra skillnaderna i ansvar mellan program och institution har några områden identifierats som kan utgöra ramverk för analysen på institutionsnivå respektive programnivå.

Föreslagna teman på institutionsnivå:

- **Personal** (vetenskaplig, professionsinriktad och pedagogisk kompetens), tillgänglighet, stabilitet och strategier för personalomsättning och rekrytering
- **Lika villkorsperspektiv** (beaktas i relation till personalens sammansättning såväl som till utbildningsuppdragets innehåll, utformning och genomförande)
- **Utbildningsmiljö** (utbildningsmiljöns förutsättningar att stödja kreativitet och utveckling såväl som kopplingen till forskningen och utvecklingen av professionella kompetenser diskuteras i relation till behovet)

Föreslagna teman på programnivå:

- **Studentperspektiv** (studenternas förutsättningar och behov som utgångspunkt för planeringen av en studentcentrerad och studentaktiverande utbildning)
- **Arbetsliv och samverkan** (förändringar på arbetsmarknaden genom avnämnares och andra intressenters perspektiv som grund för val och prioritering av utveckling av verksamheten)
- **Utformning och måluppfyllelse** (hur utbildningens utformning och genomförande möjliggör och examinationen säkerställer måluppfyllelse av examensmålen)
- **Handledare inom VFU/VIL** (handledarnas kompetens, tillgänglighet, stabilitet samt förutsättningar till kollegialt lärande som utgångspunkt för kvalitet i VFU/VIL)
- **Examensarbeten** (som utbildningens avslutande del och möjligt mått på utbildningens kvalitet kan examensarbeten utvärderas och analyseras)

Kursuppdrag från program till kursansvarig institution

För att tydliggöra vad programansvarig förväntar sig från kursansvarig institution när det gäller genomförande av kurs ska kursuppdrag inom utbildningsprogram upprättas enligt fastställd mall. Förväntningarna på utbildningsuppdraget ska utgå från programmets kvalitetsplan och vara relevanta och realistiska för kursansvarig att genomföra. I den samverkan som programansvarig har med kursansvarig institution ska en dialog föras om hur programmet utvecklas och förväntningar/krav inför kommande år.

Kursanalys

Efter varje kurstillfälle ska kursansvarig lärare genomföra en kursanalys. Kursanalysen sammanställs enligt fastställd analysrapportmall och består av resultatet från kursvärderingen och reflektioner från kursledningen kring kursens styrkor och svagheter, en återrapportering av kursupdraget samt eventuella ytterligare indikatorer mm.

Kollegial granskning och lärande

Utöver egna analyser är kollegial granskning och lärande en viktig komponent i förbättrings- och utvecklingsarbetet. Här ges deltagarna möjlighet att bilateralt reflektera över egna och andras arbetssätt och metoder, för att i dialog med granskarna komma fram till vad som kan förändras och förbättras. Aktiviteterna stödjer en öppen kultur med ömsesidigt lärande och kunskapsutveckling bland både deltagare och i organisationen. Inom kvalitetssystemet för utbildning på grundnivå och avancerad nivå förekommer kollegial granskning och lärande på flera sätt.

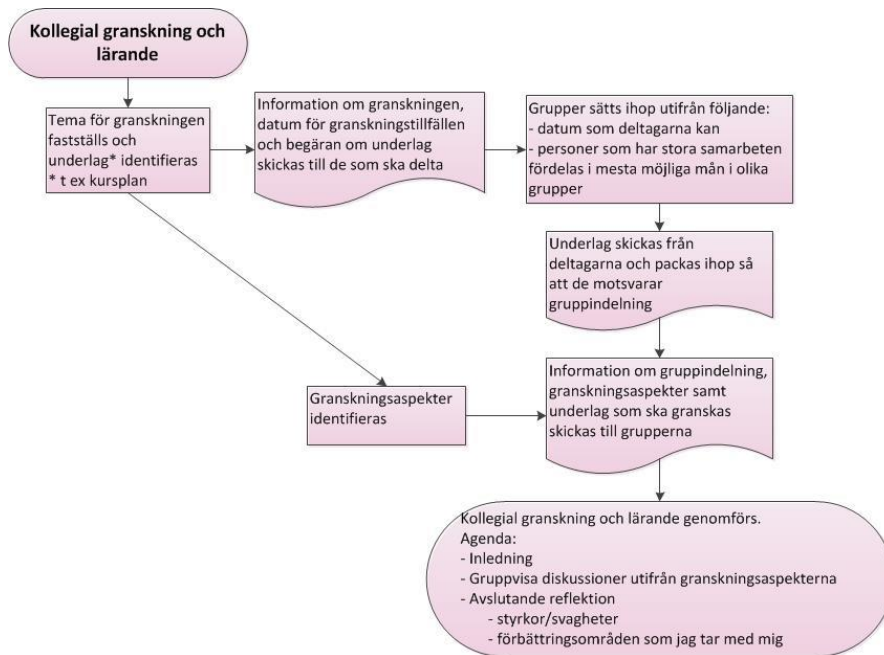
Kollegial granskning och lärande – kvalitetsplaner

Kvalitetsplanerna för program och institution ska vara levande dokument och utgöra ett stöd i utbildningens kvalitetsutveckling och kollegial granskning och lärande utgör ett viktigt verktyg i den processen. Varje vårtermin sedan 2016 arrangerar KU ett antal tillfällen för kollegial granskning och lärande kring kvalitetsplaner. Institutions- och programgrupperna sätts ihop utifrån principen att öka kontaktytorna samt tillföra nya perspektiv. Inför granskningstillfället får granskningsgruppen tillgång till varandras kvalitetsplaner samt de aspekter som gruppdiskussionen ska utgå ifrån, t ex: Vilket underlag har använts för analysen av utbildningskvalitet? Svarar identifierade förbättringsområden mot kvalitetsberättelse och analys? Går det att följa upp resultat av valda aktiviteter i aktivitetsplanen?

Institutioner och program ansvarar själva för att dokumentera den återkoppling och förbättringsförslag som de får samt besluta om de, utifrån detta, vill revidera sin kvalitetsplan under innevarande år.

Kollegial granskning och lärande – varierande tema

På motsvarande sätt som för kvalitetsplaner så arrangerar KU varje hösttermin ett tillfälle för kollegial granskning och lärande med varierande tema som t ex att granska kursplaner, kursanalyser, bedömningskriterier etc.

Processkarta över genomförande av kollegial granskning och lärande

Representant från annan institution i utbildningsnämnderna

För att få in kollegial granskning och lärande i den löpande verksamheten ska det i samtliga utbildningsnämnder ingå minst en lärarrepresentant från annan KI-institution. Denne utses av prefekt och institutionen identifierar själv vilken institution de ska vända sig till för denna externa lärarrepresentant.

Ett exempel på det systematiska kvalitetsarbetet ses nedan i ett mindre utdrag ur en institutions kvalitetsplan. Först ett utdrag ur kvalitetsberättelsen med resultat av föregående års aktivitetsplan följt av ett utdrag ur aktivitetsplanen för kommande år. På detta sätt planeras och redovisas förbättringsområden, aktiviteter, förväntade resultat samt uppföljning av resultaten. Förbättringsområden och aktiviteter varierar mellan olika institutioner och program beroende på analysen av granskningresultaten.

Exempel på det systematiska kvalitetsarbetet				
Aktivitetsplan för 2018				
Förbättringsområde: Vidareutveckla pedagogiska lärande- och bedömningsmetoder				
Förväntat resultat: Maximera lärande och bidra till god arbetsmiljö				
Resultat vid uppföljning: Området är i ständigt behov av utveckling och vi har endast delvis nått förväntat resultat				
AKTIVITET	ANSVARIG	TIDSPLAN	Genomfört	Kommentar
Säkra att examinatorer och kurs- och momentansvariga lärare har uppdrag och kompetens i linje med styrelsens nyligen reviderade delegationsordning och anvisningar	Utbildningsnämnd	VT 2018	Ja	
Vidareutveckla former för och kompetens i att skapa e-föreläsningar och examinationer/quizz etc. Bjud in IKT-pedagoger till Kursledningsgruppen	Kursledningsgrupp	HT 2018	Ja	Har kommit en bit på väg men fortsätter 2019

Aktivitetsplanen för 2019 inom samma förbättringsområde:		
Förbättringsområde: Vidareutveckla pedagogiska lärande- och bedömningsmetoder		
Förväntat resultat: Maximera lärande och uppnå en god arbetsmiljö		
AKTIVITET	ANSVARIG	TIDSPLAN
Kompetensutveckla institutionens lärare att använda Canvas potential som pedagogiskt verktyg	Kursledningsgrupp	HT 2019
Vidareutveckla former för och kompetens i att skapa e-föreläsningar och e-examinationer/quiz samt pilottesta digitala examinationer	Kursledningsgrupp	HT 2019

Utbildning på forskarnivå

Inom forskarutbildning görs kontinuerliga uppföljningar såväl på övergripande nivå som regelbundna granskningar av de enskilda doktorandernas måluppfyllelse. Se avsnitt 1.1 för beskrivningar av det systematiska kvalitetsarbetet inom forskarutbildning.

Uppföljningar - övergripande

Kvaliteten i KI:s forskarutbildning följs upp löpande i form av exit poll (se bedömningsgrund 1.1). Svarefrekvensen har sedan starten 2008 varit mellan 70 och 85 procent, vilket möjliggör tillförlitliga tolkningar. Enkätfrågorna har setts över ett antal gånger över åren. Viktiga nyckelfrågor har bibehållits för att möjliggöra jämförelser och se trender.

Resultat från exit poll är ett viktigt verktyg för KFU för att identifiera utvecklingsområden. Detta har lett till ett antal åtgärder över åren. Det tar flera år innan resultat av olika åtgärder syns i en exit poll vilket innebär att allt kvalitetsarbete måste ske med en lång tidshorisont. Hittills har den upplevda kvaliteten avseende handledningskvalitet som fångas av exit poll visat en uppåtgående trend.

KI:s system för utveckling av kursutbud baseras på verksamhetens önskan och behov och utvärderas och kvalitetsutvecklas fortlöpande. Det finns ett brett kursutbud för att möjliggöra för doktoranderna att hitta sin kombination av kurser. Vid prioritering av kommande termins utbud av forskarutbildningskurser används kursvärderingar och kursanalyser som underlag. Alla forskarutbildningskurser och lärandeaktiviteter använder en webb-baserad kursvärdering. Utvärderingsenheten på lärosätet sammanställer svaren och redovisar dessa till kursgivarna. Svarefrekvensen ligger i genomsnitt på 78 %. Kursgivarna skriver en kursanalys utifrån resultaten i kursvärderingarna där resultatet kommenteras samt vilka förändringar som planeras till nästa gång kursen ges. Kursanalysen lämnas in till forskarutbildningsprogrammet, forskarskolan eller KPK beroende på vem som har samordningsansvar för kursen. Då en kursgivare ansöker om att ge kursen igen ligger kursanalys, kursvärderingar och eventuella vidtagna åtgärder baserat på detta som underlag för beslut. För att ge ytterligare incitament till kurser av hög kvalitet och för att underlätta doktorandernas val av kurser publiceras sammanställningen av kursvärderingarna i kurskatalog nästa gång kursen ges.

Förutom uppföljningar av de enskilda kurserna görs också uppföljningar årligen av forskarutbildningsprogrammets hela verksamhet då utbud av kurser och andra lärandeaktiviteter inom programmets ämnesområde diskuteras i KPK. Detta leder ofta till anpassningar och utveckling av programmets kursutbud och verksamhet. Program som under flera år har få intresserade doktorander kan avvecklas genom beslut i fakultetsnämnden (tidigare i FUS).

Uppföljningar och granskningar - enskilda doktorander

Den enskilda doktorandens progress följs upp regelbundet, dels löpande genom det pågående samarbetet med handledarna och dels genom de formaliserade årliga uppföljningarna. Den vetenskapliga kvaliteten granskas dels vid halvtidskontrollen men också genom att ingående artiklar i avhandlingen utsätts för extern granskning i samband med publicering. Minst två av delarbetena ska vara accepterade för publicering i referee-granskade tidskrifter för att en doktorand ska få disputera. Syftet är att både garantera kvaliteten i forskningen och att publiceringen i sig utgör ett lärandemoment för doktoranden. Den vetenskapliga kvaliteten bedöms också i betygsnämndens förhandsgranskning inför disputation. Systemet fungerar i och med att det årligen identifieras några avhandlingar som inte håller tillräcklig kvalitet (se bedömningsgrund 3.4).

Reflektioner

Vår uppfattning är att kvalitetssystemet fullt utbyggt kommer säkerställa att uppföljningar och granskningar leder till ett systematiskt förbättrings- och utvecklingsarbete i våra utbildningar på grundnivå och avancerad nivå. Arbetet med kollegial granskning och lärande skapar engagemang och utvecklar över tid hela organisationens kunskap i kvalitetsarbetet. Systematiken i hur resultat från uppföljningar och granskningar används i förbättrings- och utvecklingsarbetet har utvecklats på ett tydligt sätt under senaste åren. Det återstår dock att utvärdera om systemet även behöver inkludera riktade externa granskningar.

Resultat av de olika uppföljningarna och granskningarna av forskarutbildningen ser vi som belägg för att det systematiska kvalitetsarbete som utvecklats succesivt har bidragit till utveckling av utbildningen.

Ett övergripande utvecklingsområde är att bättre tillvarata resultaten från de olika utvärderingar, enkäter och uppföljningar som genomförs. En stor utvecklingspotential finns i automatisering av processerna för datainsamling och analys av kvalitetsutvärderingar och granskningar.

3.6 Lärosätet säkerställer att granskningsresultat publiceras och att åtgärder som planeras eller genomförs för att förbättra och utveckla utbildningarna kommuniceras på ett ändamålsenligt sätt med relevanta intressenter.

Publicering av granskningsresultat

Tillgång till ändamålsenlig och målgruppsanpassad information baserad på granskningsresultat för såväl interna som externa intressenter är kvalitetsdrivande i sig både för det interna arbetet såväl som i den externa kommunikationen.

Lärosätet gör skillnad mellan formativa resultat som används i förbättringsarbetet på olika nivåer i organisationen, och summativa utvärderings- och granskningsresultat av verksamheten. Det finns anvisningar och rutiner för hur de senare publiceras. Exempel på typer av sådana resultat är kursvärderingar och kursanalyser, Studentbarometer, VFU-enkät och Examensenkät/Exit poll.

Publicering av kursvärderingar på grundnivå och avancerad nivå

I Systematiskt kvalitetsarbete inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå (dnr 1-411/2019) framgår gällande kommunikation av granskningsresultat (kursvärdering) såväl som förbättringsförslag (kursanalys) att dessa ska publiceras på öppen kurswebb senast en månad efter kursens slut, samt presenteras i inledningen av nästkommande kurstillfälle.

Kursvärdering och kursanalys ska även skickas till ansvarig nämnd/nämnder och diskuteras i forum med studentrepresentanter närvarande.

Publicering av kursvärderingar på forskarnivå

Resultat från kursvärderingar publiceras i kurskatalogen nästa gång en forskarutbildningskurs ges för att hjälpa de sökande att aktivt välja mellan olika kursalternativ. Kursgivarna anmodas också att delge resultat från kursvärderingar till deltagarna, Regler för utbildning på forskarnivå (dnr 1-17/2019), se bedömningsgrund 3.4.

Relevanta intressenter

Till relevanta intressenter räknar KI ett flertal olika grupper. Inom lärosätet finns interna intressenter så som medarbetare och studenter/doktorander där relevant kommunikation kring planering och genomförande av utvecklingsarbetet är central för utveckling och framgång. Kommunikation mellan medarbetare krävs exempelvis inom och mellan kurser, inom program, mellan program och mellan institutioner såväl som mellan ledning och verksamhet (alltså såväl horisontellt som vertikalt i organisationen). Kommunikation mellan verksamheten och studenter/ doktorander sker även den på de olika nivåer som beskrivs ovan. Till externa intressenter räknas främst samarbetsparter inom VIL/VFU och avnämare, presumtiva studenter och ett intresserat samhälle (från enskilda individer till organisationer).

Ändamålsenlig kommunikation

KI har många olika intressenter och ett stort informationsflöde vilket kräver genomtänkta strategier och kommunikationsvägar för att möjliggöra en ändamålsenlig kommunikation. Formen för kommunikationen såväl som graden av interaktivitet styrs av intressentgruppernas behov. I kommunikationen med presumtiva studenter och övriga samhällsintressenter används framförallt ki.se. Här publiceras information om olika granskningsresultat och till del även planerade förbättringsåtgärder. Andra intressenter kan även behöva forum där diskussioner kan föras samt åsikter och förslag tas tillvara, se nedan.

Faktorer att ta hänsyn till är även den snabba digitala kommunikationsutvecklingen samt skillnaden mellan att publicera granskningsresultat och att dessa har nått fram till de som behöver information.

Kommunikation på grundnivå och avancerad nivå

När det gäller studenter sker kontinuerlig kommunikation inom kurserna och via lärplattform samt via studentrepresentationen i olika organ/forum och vid enskilda beslut. När det gäller kommunikation med avnämare har avnämare från Region Stockholm även plats i olika organ och forum där granskningsresultat presenteras, analyseras och åtgärder planeras. Avnämare som inte finns med i KI:s organisation möts istället inom exempelvis branschråd. På detta sätt tar huvudintressenterna (studenter och avnämare) aktivt del i förbättringsarbetet inom verksamheten.

Utöver denna kommunikation finns även möten särskilt utformade för dialog med och mellan olika intressenter. Exempel på sådana forum är:

- Prorektors månatliga möten med studentkårernas presidier om studentfrågor/ studentinflytande
- Vicerektors årliga möte med institutionerna utifrån institutionernas återrapportering
- Årliga möten med program/institutioner vid kollegial granskning av kvalitetsplaner
- Möten mellan KU och PD/GUA

Kommunikation på forskarutbildningsnivå

På forskarnivå presenteras ackumulerade resultat från exit poll över 4–5 års sikt för att skapa tillräckligt underlag för särredovisning på institutionsnivå. Dessa rapporter delges prefekter och studierektorer på respektive institution och ligger till grund för de årliga samtalen mellan studierektorer och central ledning. Även annan insamlad information och resultat används av institutionerna för utveckling av institutionsnära processer.

Dialoger sker, som på grundnivå och avancerad nivå, även här med olika intressenter såsom det nämnda månatliga möten mellan prorektor och studentkårerna, Vicerektor har terminsvisa möten med studierektorerna. På institutionsnivå har studierektor, i samband med den första årliga uppföljningen möte med doktoranderna antingen enskilt eller i grupp.

Exempel på forum på programnivå för kommunikation av utvärdering och utveckling med relevanta intressenter.

Ett sådant forum är tandläkarprogrammets curriculum council där respektive termins kurser diskuteras i samråd mellan studenter, kursansvariga och programdirektor. Studenterna (Odontologiska föreningen) beskriver detta forum som ett exempel i UKÄs lärosätstillsyn 2018:

På DentMed sker det utöver kursutvärderingar en terminsutvärdering (kallas för curriculum council) på slutet av varje termin där alla kursansvariga träffas tillsammans med programdirektör, studenter och andra ansvariga för terminen. Detta för att utvärdera terminen som varit och hur den kan förbättras. Under dessa möten tas styrkor, svagheter och förbättringsområden upp och studenterna tillfrågas ofta. Det är ett utmärkt forum för direkt påverkan och det sker en dialog mellan lärare och studenter för att förbättra utbildningarna.

Reflektioner

Vår uppfattning är att systematisk publicering av centrala granskningsresultat och den omfattande kommunikation som sker med berörda intressenter är en styrka. För att skapa inflytande och delaktighet som bidrar till utvecklingen av verksamheten involverar vi intressenterna direkt i processen.

När det gäller publicering och tillgängliggörande av granskningsresultat finns stor utvecklingspotential genom pågående utveckling av IT-infrastrukturen med automatisering som kan säkerställa att information publiceras i tid och på rätt plats. Utvecklingen av VIS ger goda möjligheter för intern uppföljning och spridning av resultat.

Rutinerna för publicering och sökbarhet/tillgängliggörande av resultat likväl som kommunikationen av förbättringsarbetet kan ytterligare systematiseras.

Att skapa utrymme och en tillåtande kultur där man vågar visa upp brister, vara självkritisk och analysera svagheter inför andra är en utmaning i det interna förbättringsarbetet. Krav på publicering av allt analysmaterial tenderar att ha en dämpande effekt på den självkritiska förmågan, vilket är anledningen till att KI inte kräver detta. I stället sker kommunikation vid kollegial granskning och lärande respektive i olika forum där även studenter, doktorander och avnämare deltar.

Ett utvecklingsområde är synliggörandet av resultat och förändringar över tid. Att synliggöra denna information skulle skapa en större överblick och bidra till engagemang i kvalitetsarbetet på olika nivåer.

4. Bedömningsområde: Jämställdhet

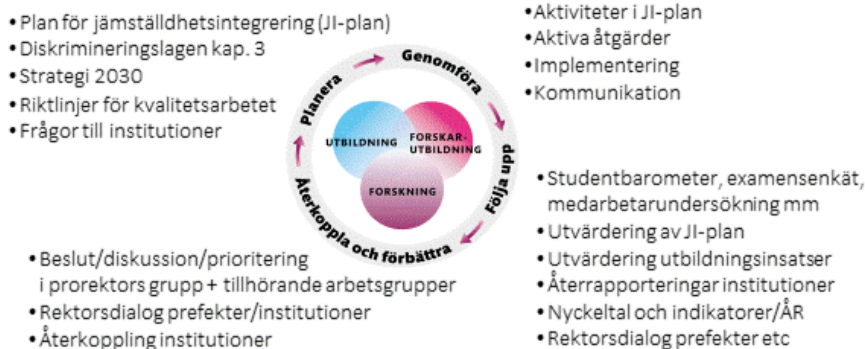
4.1 Lärosätet säkerställer, genom rutiner och processer, ett systematiskt arbete med att beakta jämställdhet i utbildningarnas innehåll, utformning och genomförande.

Systematiskt arbetsätt

KI:s arbete med jämställdhet utgår från 1 kap. 5 § i högskolelagen och de skyldigheter lärosätet har som arbetsgivare och utbildningsanordnare enligt diskrimineringslagen samt från den av riksdagen beslutade strategin om jämställdhetsintegrering. Jämställdhetsintegrering är den strategi som KI använder för att jämställdhetsperspektivet ska ingå i det ordinarie arbetet och vara integrerat i kärnverksamheten. Det systematiska arbetsättet med jämställdhet är fastställt i KI:s plan för jämställdhetsintegrering (dnr 1-509/2017). I planen beskrivs att *jämställdhetsperspektivet finns med från idé och beslut till genomförande och uppföljning, dvs. att jämställdhet som faktor finns med på alla nivåer och i alla steg av olika inre centrala processer, i den dagliga verksamheten av dem som normalt deltar i beslutsfattandet*. Planen för jämställdhetsintegrering har fyra prioriterade områden: Ledarskap/ledarskapsutveckling, karriärvägar, interna bedömningar/resursfördelning och genusperspektiv i utbildning på grundnivå, avancerad nivå och forskarnivå. Jämställdhetsintegreringsplanen avser perioden 2017 till 2019. De fastställda målen, måluppfyllelse och aktiviteter ska utvärderas under 2019 och 2020.

Av diskrimineringslagen framgår att arbetet med aktiva åtgärder ska genomföras fortlöpande, i en cyklisk process, vilket också tillämpas i KI:s arbete för jämställdhet mellan könen. Det innebär att först *undersöka* om och i vilka sammanhang jämställdhet inte föreligger, att *analysera orsaker* och vidta de förebyggande och främjande *åtgärder* som skäligen kan krävas för att slutligen följa upp, samt att *utvärdera* arbetet. Nedan beskrivs KI:s systematiska kvalitetsarbete med att främja jämställdhet mellan könen.

Systematiskt kvalitetsarbete – jämställdhet

Lika villkor som paraplybegrepp

I Strategi 2030 (dnr 1-928/2017) framgår att:

KI:s verksamhet ska kännetecknas av en god fysisk, organisatorisk och social studie- och arbetsmiljö som är fri från diskriminering, kränkningar och trakasserier. Breddad rekrytering, lika villkor och jämställdhet måste vara väl etablerat inom universitetet. Det är en del av KI:s kvalitetsarbete. Det ska därför finnas en kontinuerlig och högkvalitativ kompetensutveckling inom rekrytering, ledarskap, arbetsmiljö, lika villkor och hållbar utveckling. Det ska säkerställas att anställningsvillkor och karriärvägar är likvärdiga för alla medarbetare oavsett bakgrund. Det ska säkerställas att utbildningarna ger den

kunskap om kön, makt och lika villkor som krävs för att ge förutsättningar för jämlik vård och omsorg.

Vid KI används lika villkor som ett paraplybegrepp innefattande främjande arbete för samtliga sju diskrimineringsgrunder och lärosätets arbete med jämställdhetsintegrering.

Jämställdhet har både kvantitativa och kvalitativa dimensioner. Centralt för det kvalitativa jämställdhetsarbetet är att beakta maktförhållanden, både mellan könen och inom grupperna kvinnor och män. I KI:s verksamhet kan det handla om att studenter utexamineras med rätt kunskap för att säkerställa en jämlik vård, att den forskning som bedrivs tar hänsyn till sociala och biologiska könsskillnader och att kvinnor och män får ta del av resurser på likvärdiga villkor. Det kan också handla om att beakta jämställdhet i fråga om undervisningsformer/pedagogik, karriärvägar, ledarskap och arbetsmiljö.

Organisation av arbetet

Rektor har uppdragit åt prorektor att leda arbetet inom jämställdhet och lika villkor. På universitetsförvaltningen finns sakkunniga samordnare för lika villkor och jämställdhet som arbetar främjande och strategiskt med uppdragen. KI hade fram till 2017 ett råd för lika villkor men arbetet organiseras nu så att prorektor och de sakkunniga samordnarna diskuterar och prioriterar KI-övergripande frågor. Alla övergripande beslut följer KI:s vedertagna beslutsprocesser med beredning samt föredragning på rektors berednings- och beslutsmöten. Vid behov tillsätts särskilda arbetsgrupper med till exempel studentrepresentation, se exemplet nedan med KI:s #metoo-grupp. Den nya organisationen är inte utvärderad men upplevs som mer handlingskraftig och dynamisk, och med kortare beslutsvägar.

Rutiner och processer

På övergripande nivå följer KI årligen upp och redovisar arbetet med jämställdhet och lika villkor i årsredovisningen. För att erhålla jämförbarhet över tid redovisas könsuppdelad statistik från aktuellt år samt tre år tillbaka. Det gäller t.ex. övergripande uppföljning och analys avseende fördelningen mellan kvinnor och män bland medarbetare samt på samtliga utbildningsnivåer och per utbildningsprogram. Årsredovisningen innehåller också uppföljning av jämställdhets- och likavillkorsaktiviteter som haft särskild betydelse under året.

All statistik inom forskarutbildning är könsuppdelad och följs kontinuerligt för att få information om det föreligger brister i jämställdhet. Skillnader har identifierats bl. a. i beviljandefrekvensen för fakultetsmedel för doktorandfinansiering, s.k. KID-medel, som söks av forskare som önskar rekrytera en ny doktorand. Den har under flera år varit lägre för sökande som är kvinnor än för män. I syfte att främja jämställdhet mellan könen i beviljandefrekvens har därför bedömargrupperna genomgått utbildning om jämställdhet och olika problem, t.ex. partiskhet (*bias*), som kan leda till ojämn fördelning av anslagen.

De tidigare verksamhetsstyrelserna vid KI hade mål och aktiviteter för jämställdhet och lika villkor i sina respektive verksamhets- och aktivitetsplaner, vilka följdes upp årligen. Exempel på aktiviteter som genomförts är att samtliga ledamöter erbjöds en utbildning i partiskhet (*bias*) i bedömningsprocesser, som ett led i KI:s strategiska arbete med karriärvägar och bedömningsprocesser inom ramen för jämställdhetsintegreringsuppdraget. Utbildningen avslutades med en strategisk diskussion om möjliga åtgärder. Samtliga styrelser finansierade också framtagandet av en webbaserad utbildning om partiskhet vid bedömningsprocesser, som är under produktion 2019. Styrelsen för forskning (FS) arbetade under 2018 även med aktiviteter för att nå rekryteringsmålen för att öka andelen kvinnliga professorer, som är ett av de mål som KI har i sitt kvalitetsarbete med rekryterings- och bedömningsprocesser.

Prefekterna är ansvariga för såväl ärendehantering som förebyggande främjandearbete på institutionsnivå. Till sin hjälp utser de ett eller flera lika villkorsombud.

Utvärdering inom lika villkor och jämställdhet

I den återkommande examensenkäten för studenter som examinerats på utbildningsprogram på grundnivå och avancerad nivå (se bedömningsgrund 1.1) finns frågor som mäter studenternas uppfattning om sina kunskaper inom genus och andra lika villkorsperspektiv. Frågorna är formulerade enligt följande *Jag känner mig väl förberedd på att beakta nedanstående perspektiv i mitt kommande arbete/yrke: -Genusperspektiv*. I institutionernas årliga återrapportering av utbildningsuppdrag följs området lika villkor inklusive jämställdhet upp. Resultaten från dessa uppföljningar analyseras och används som underlag i kvalitetsutveckling på flera nivåer samt återkopplas av ansvariga i enlighet med processkartan, se bedömningsgrund 3.5.

I exit poll för utbildning på forskarnivå finns frågor om diskriminering och trakasserier med. Frågorna avser alla diskrimineringsgrunder. Resultaten behandlas i KFU, i samtalen mellan vicerektor för forskarutbildning och studierektorerna, och samordnarna för lika villkor informeras. Resultat från exit poll 2008-2012 rörande diskriminering och arbetsmiljö låg till grund för institutionsbesök som dåvarande prodekan för forskarutbildning gjorde tillsammans med handläggare för lika villkor. Diskussion fördes med ansvariga för forskarutbildning vid samtliga institutioner. Detta ledde fram till ett stort antal åtgärder utifrån förslag och goda exempel som samlats in från institutionerna.

Jämställdhetsintegrering av utbildningens innehåll och genomförande

Den totala andelen män inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå utgör 28 %. Det föreligger vissa skillnader mellan utbildningarna, men bara läkarprogrammet och ett fåtal magister-/masterprogram har en relativt jämn könsfördelning bland nybörjare. Det bör dock påpekas att berörda magister- och masterprogram är små och att en liten förändring ger stort utslag på könsfördelningen på det enskilda programmet.

I planen för jämställdhetsintegrering finns mål och aktiviteter för att säkerställa att KI:s utbildningar har väl integrerade genus-, jämställdhets- och likavillkorsperspektiv, både vad gäller innehåll, utformning och genomförande.

För att uppnå detta mål utsågs läkarutbildningen 2017 till pilotprogram med syfte att utarbeta arbetsmetoder som sedan kan implementeras i andra utbildningsprogram, en del av planen för jämställdhetsintegrering. Ett antal åtgärder har beslutats och genomförts.

För att kartlägga nuläget avseende genus- och andra lika villkorsperspektiv gjordes en kartläggning där tema- och kursansvariga fick besvara en enkät om, och i förkommande fall ange hur, olika likavillkorsperspektiv ingick i kursen. Resultatet har legat till grund för följande åtgärder för lärare och studenter:

- beslut att samtliga lärare inom programnämnden och programrådet ska genomgå webbutbildning avseende normer och lika villkor kopplat till vårdsituationen.
- ändringar i instruktioner till studenter för det obligatoriska projektarbetet under termin 1. Studenterna skall beskriva och diskutera olika jämlikhetsperspektiv inom projektarbetet. I de fall studenten anser att detta inte är tillämpligt ska vederbörande motivera varför. Även lärarinstruktionen har kompletterats.
- genus, jämställdhets- och lika villkorsperspektiv har lagts till i kursplanen för examensarbetet under termin 8 och för upptakten under termin 1.

För flera av KI:s utbildningar finns examensmål angivna i högskoleförordningen (SFS 1993:100)(HF) som avser jämställdhet kopplat till medicin och hälsa (gäller exempelvis läkar- och sjuksköterskeprogrammen). Även andra utbildningsprogram på KI har lärandeaktiviteter som avser jämställdhet och andra lika villkorsperspektiv.

Exempel på utformning och genomförande

Studenterna på audionomprogrammet får reflektera över begreppen lika villkor, genus, kön, mångfald och jämställdhet utifrån ett undervisande och hörselvårdande perspektiv med fokus på egna och andras normer och värderingar, vilket examineras.

Även barnmorskeprogrammet arbetar med normkritiska perspektiv i utbildningen, t.ex. genom att lyfta frågor om sexuell läggning och könsidentitet kopplat till bemötande. I logopedprogrammet har lika villkor ingått som obligatorisk föreläsning under termin 1 och termin 6 under många år. Under termin 6 examineras också momentet.

Resurser för lärare och handledare – utbildningens genomförande

KI har en webbaserad utbildning på svenska och engelska om diskriminering och trakasserier som är öppen för samtliga studenter, doktorander och medarbetare. För handledare inom forskarutbildningen finns även en anpassad version av utbildningen. Frågor om jämställdhet, genus- och andra lika villkorsperspektiv inom vård och medicin ingår i flera av de högskolepedagogiska kurser som ges för kliniska handledare och lärare på grundnivå och på avancerad nivå. För att bli huvudhandledare inom forskarutbildningen är handledarutbildning obligatorisk, och inom denna ingår obligatoriska moment om jämställdhet och lika villkor. Forskarhandledarutbildningen, Grundkursen för forskarhandledare/Introductory Doctoral Supervision Course, har ett lärandemål om genus: *be able to assess and reflect upon how gender plays a part in relation to the supervisor role* samt kurslitteratur som stöder detta kursmål. Även kursen Ledarskap för forskargrupsledare har ett lärandemål om genus, *be able to assess and reflect upon how gender and power plays a part in relation to the role as academic leader*.

Återkommande utbildningsinsatser inom jämställdhet och lika villkor genomförs för olika målgrupper, exempelvis finns dessa moment med i introduktionen för nyanställda vid universitetsförvaltningen. Dessutom arrangeras varje termin olika öppna föreläsningar inom jämställdhet och lika villkor för olika målgrupper av medarbetare, och dessa handlar ibland särskilt om pedagogik och lika villkor.

På universitetsbiblioteket finns en särskild boksamling för medarbetare och studenter, den normkritiska samlingen, för att tillgängliggöra litteratur inom området. KI:s hemsida har utvecklats med avseende på information och litteratur om inkluderande och normkritisk pedagogik samt information om hur ett likavillkorsperspektiv kan integreras i undervisningen.

Fokus på att mäns våld mot kvinnor ska upphöra

Ett av Sveriges jämställdhetspolitiska delmål är att mäns våld mot kvinnor ska upphöra och som ett led i detta beslutade regeringen 2018 att lägga till att studenterna för att avlägga examen ska *visa kunskap om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer* i examensordningen för sju professionsutbildningar, varav fem ges vid KI (fysioterapeut-, sjuksköterske-, läkar-, psykolog- och tandläkarutbildningen). För att stödja utbildningsprogrammen inför ändringen av examensordningen har universitetsförvaltningen bl.a. anordnat workshops och föreläsningar samt erbjudit löpande stöd till de utbildningsansvariga. Flera institutioner lyfter i sin återrapportering upp att de redan före ändringen i examensordningen arbetade med att i utbildningens innehåll integrera kunskap om mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer, Detta gäller bl.a. barnmorskeprogrammet,

läkarprogrammet, tandläkarprogrammet och tandhygienistprogrammet. Dessutom har fler utbildningsprogram än de som omfattas av lagändringen utökat kunskapskrav och lärandeaktiviteter kring mäns våld mot kvinnor.

Efter #metoo-uppropen har KI ytterligare intensifierat arbetet för att åstadkomma förändringar på både kort och lång sikt, en del av arbetet med det sjätte jämställdhetspolitiska delmålet. För att minska risken för diskriminering och trakasserier och för att främja lika villkor har KI under senaste året erbjudit föreläsningar och seminarier för studenter, doktorander, lärare och annan personal.

Exempel på forsknings- och samverkansprogram om genusbaserad utsatthet

Tillsammans med KTH och Malmö universitet inrättade KI 2019 ett forsknings- och samverkansprogram i den svenska högskolesektorn. Inom ramen för programmet leder KI en prevalensstudie för att undersöka förekomst, orsaker och konsekvenser av genusbaserad utsatthet bland studenter, doktorander och medarbetare vid samtliga landets lärosäten. Målet med programmet är att etablera forskningsbaserad kunskap om sexuella trakasserier och genusbaserad utsatthet i akademien för att i framtiden kunna utveckla förebyggande strategier. Programmet i sin helhet kommer att förstärka och intensifiera arbetet inom områdena arbets- och studiemiljö, lika villkor, jämställdhetsintegrering och hållbar utveckling. Även utvecklingsprojekt som berör utbildningens innehåll och genomförande diskuteras. Rekrytering av verksamhetsledare för programmet pågår under våren 2019.

Reflektioner

Vår uppfattning är att arbetet med lika villkor och jämställdhetsintegrering är väl integrerat i KI:s olika styrdokument och uppföljningsrutiner.

Integrering av ett genus- och likavillkorsperspektiv i KI:s olika utbildningsprogram är ett långsiktigt arbete. Många bra insatser görs och arbetet har intensifierats och fått större spridning under de senaste åren även om mycket arbete återstår för att dessa perspektiv ska genomsyra samtliga utbildningar och på alla nivåer.

Ett utvecklingsområde är att stärka kompetensen inom könsmedveten pedagogik, bl.a. genom att integrera genus- och likavillkorsperspektiv i kurser och aktiviteter som anordnas av den nya pedagogiska enheten, UoL. På så sätt rustas KI:s lärare med kompetens och resurser både för att säkerställa inkluderande lärandemiljöer och att studenterna examineras med rätt kunskaper för att möta samhällets utmaningar vad gäller bristande jämställdhet.

Vissa problem är svåra att bemästra och ett av dessa är de könsskillnader i sammansättning av studenter som föreligger på KI:s utbildningar på grundnivå och avancerad nivå. Den har inte ändrats nämnvärt under de senaste åren. Den svenska arbetsmarknaden är starkt könssegregerad och stor dominans av kvinnor råder inom vård och omsorg. KI:s utbildningsutbud inom hälso- och sjukvård har en studentsammansättning som speglar arbetsmarknadens uppdelning. Genom åren har KI på olika sätt försökt rekrytera män till vårdutbildningarna men det har varit svårt att få genomslag. Detta arbete är dock kontinuerligt och kommer att fortsätta.

5. Bedömningsområde: Student- och doktorandperspektiv

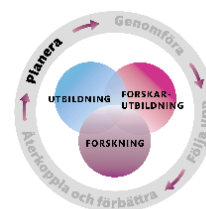
5. Lärosätet säkerställer, genom rutiner och processer, ett systematiskt arbete med att verka för studenters och doktoranders möjligheter och förutsättningar att utöva inflytande över utbildningen och sin studiesituation.

Studenters och doktoranders möjlighet att utöva inflytande

Alla studenter och doktorander är medaktörer i universitetets verksamhet och har därigenom också ett medansvar i att påverka och utveckla utbildningen. För att studentinflytandet ska förverkligas krävs att studenter och doktorander tar en aktiv och engagerad roll både som individer och som ett kollektiv. En förutsättning för detta är att deras synpunkter, åsikter och förslag efterfrågas och bemöts med respekt. KI har ett ansvar för att praktiskt underlätta och på andra sätt uppmuntra och medverka till att studenter och doktorander engagerar sig i utvecklingsarbetet.

Styrdokument och principer för kvalitetssäkring av studenters och doktoranders möjligheter och förutsättningar att utöva inflytande

KI:s grundprincip är att studenter och doktorander ska ha en stark ställning i beslutsprocessen och ges möjlighet att vara representerade i alla grupper som har betydelse för utbildning och/eller deras situation. Övergripande processer för studentinflytande beskrivs i Besluts och delegationsordningen för Karolinska Institutet (dnr 1-876/2018), samt specificerade processer och rutiner för studentinflytande i Anvisningar för studentinflytande vid Karolinska institutet (dnr 1-774/2018) och tar sitt avstamp i studenters och doktoranders lagstadgade rättighet till inflytande.

Sedan 2019 har prorektor ansvar för att rutiner och processer är väl fungerande kring det formella studentinflytandet, dvs. studenters och doktoranders rätt att vara representerade vid beredning och beslut som har betydelse för utbildning och deras situation. Prorektor träffar regelbundet studentkårernas presidier för informationsutbyte och samråd, Medicinska föreningen (MF) och Odontologiska föreningen (OF). Vid dessa möten diskuteras hur studentinflytandet fungerar formellt och i praktiken. Studentkårerna har även rätt att årligen lämna en skriftlig redogörelse för sin syn på studentinflytandet på KI och hur studentinflytandet har utvecklats. Redogörelsen lämnas i samband med att kårernas årsredovisning lämnas till KI.

En förutsättning för att skapa en god studiemiljö är att studenternas och doktorandernas synpunkter på utbildningen och studiemiljön tillvaratas. Vicerektor för utbildning på grundnivå och avancerad nivå samt vicerektor för utbildning på forskarnivå ansvarar för detta inom respektive utbildningsnivå och träffar regelbundet representanter för studentkårerna för informationsutbyte och samråd.

Rutiner och processer

Huvuddelen av de ärenden som rör utbildningen eller studenternas och doktorandernas situation hanteras av beredande och beslutande organ med studentrepresentation. I de fall beslut fattas av en person ska information lämnas till och samråd ske med en studentrepresentant i god tid före beslutet eller slutförandet av beredningen. Samråd med studentrepresentant kan genomföras på olika sätt, t ex genom samråd via e-post, samråd genom rådgivande möten och samråd vid beslutsmöten.

För att säkerställa att studentinflytandet förverkligas på alla nivåer träffas årligen en överenskommelse mellan KI och studentkårerna om hur studentinflytandet ska säkras i de organ som hanterar frågor som rör utbildning eller studenternas och doktorandernas situation. Varje höst sammanställer KI en förteckning över vilka beslutande, beredande och rådgivande organ som finns inom KI:s organisation (övergripande organisation, institutioner och förvaltningen) som hanterar utbildning eller studenternas situation samt antal studentrepresentanter i dessa. Av förteckningen ska även framgå enskilda beslutsfattare som på delegation fattar beslut som rör utbildning eller deras situation. Förteckningen skickas till kårerna i oktober, inför starten för kårernas valperioder.

Studentkårerna ansvarar för att platserna fördelas mellan kårerna, att genomföra val/utse studentrepresentanter och att ett jämställdhetsperspektiv beaktas. Kårerna kan även besluta att studentinflytandet ska säkras på annat sätt, t.ex. samråd via e-post eller att avstå studentinflytande i ett organ. Kårerna anger i förteckningen över beslutande, beredande och rådgivande organ samt enskilda beslutsfattare med uppgifterna om utsedda studentrepresentanter, om studentinflytandet ska ske på annat sätt eller om kåren avstår studentinflytande och skickar uppgifterna till KI senast sista februari.

KI arbetar för att underlätta, och uppmuntra, studenter att engagera sig som studentrepresentanter under studietiden. En viktig förutsättning för detta är att studentrepresentanter som missar obligatoriska undervisningsmoment på grund av möten som KI kallar till, ges möjlighet att genomföra dessa vid annan tidpunkt eller på annat godtagbart sätt ersätta detta. Kursansvarig lärare ska göra en bedömning av om och i så fall hur frånvaro från obligatoriska undervisningsinslag kan tas igen utifrån praktiska och ekonomiska aspekter.

Studentkårernas möjligheter att ta ansvar för att utbilda och stödja studentrepresentanterna är av stor betydelse för ett starkt och oberoende studentinflytande. För att ge de bästa förutsättningar för detta bistår KI studentkårerna med en utbildning för studentrepresentanter om regler som styr verksamheten och om hur organisationen fungerar.

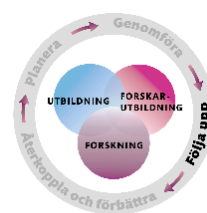
Ordförande i varje beslutande eller beredande organ ansvarar för att nya studentrepresentanter får relevant introduktion, samt att studentrepresentanterna, i likhet med övriga ledamöter, i god tid får tillgång till information och diskussionsunderlag.

I de fall det bedöms att synpunkter i ett ärende behöver inhämtas genom remiss till en eller flera instanser (t ex institutioner) och ärendet har betydelse för utbildningen eller studenternas situation ska studentkårerna utgöra remissinstans.

Studentinflytande genom utvärderingar

I bedömningsområdet styrning och ledning beskrivs på vilka sätt studenterna utövar inflytande genom utvärderingar via enkäter, intervjuer mm. Genomförandet regleras i:

- Systematiskt kvalitetsarbete inom utbildning på grundnivå och avancerad nivå (dnr 1-411/2019) finns föreskrifter och rutiner för kursvärdering som ska användas för samtliga kurser på grundnivå och avancerad nivå. Utöver anvisningar kring genomförandet av kursvärderingen innehåller dokumentet anvisningar för sammanställning av resultatet samt information till studenterna.
- Kursvärdering av kurser på forskarnivå regleras i Regler för forskarutbildning (dnr 1-88/2018).

Utöver kursvärderingar genomförs ytterligare enkäter och utvärderingar så som studentbarometer, VFU-enkät, examenenkät, alumnenkät, tematiska utvärderingar för att inhämta studenternas erfarenheter och synpunkter på utbildningen och studenternas situation.

Studentinflytande gällande studiemiljön

Prefekt på kursgivande institution har arbetsmiljöansvar för studenterna. För studenter utses studerandeskyddsombud av studentkårerna och ett arbete pågår tillsammans med kårerna för att stödja dem i detta arbete. Bland annat kommer KI att ta fram en specifik arbetsmiljöutbildning där innehåll och nomenklatur anpassas till studenternas studiemiljö. KI:s huvudstuderandeskyddsombud (en per studentkår) är ledamot i arbetsmiljönämnden. Studerandeskyddsombud på institution, om dessa finns utsedda, ska vara medlemmar i arbetsmiljögrupperna på institutionerna/motsvarande. Utöver studerandeskyddsombud diskuteras, tillsammans med kårerna, möjligheten för kåren att utse *Kontaktperson för arbetsmiljöfrågor per program*. Dessa kontaktpersoner ska vara en kontaktperson mellan studenter på program och studerandeskyddsombud på institution.

Under VFU betraktas studenterna som medarbetare och i enlighet med arbetsmiljölagen har då verksamhetschefen ett arbetsmiljöansvar för studenterna. Samråd kring dessa frågor hålls inom ramen för KI/SLL samrådsorgan för utbildningsfrågor, Utbildningsrådet.

Studenters inflytande över sin studiesituation

Möjligheten till inflytande över den egna studiesituationen är viktig och kan beröra såväl studierna i sig som den växelverkan som sker mellan studierna och livet utanför studierna. För att på individnivå ge varje student möjlighet till inflytande över sin studiesituation finns på KI programstudievägledare för varje utbildningsprogram. Hit kan studenter vända sig för att få vägledande samtal för individuell planering av studierna, studieteknik eller studiesociala frågor samt information om regler som är viktiga för de egna studierna. Utöver studievägledning finns karriärservice såväl som flertalet andra funktioner som kan bidra till den individuella studiesituationen. I detta stöd ingår studenthälsan, särskilda samordnare för lika villkor, samordnare för studenträttsliga frågor och samordnare för studenter med funktionsvariation. I incidentrapporteringsystemet finns även en egen ingång för studenter. Se även bedömningsgrund 2.3.

Doktoranders inflytande över sin studiesituation

Genom att doktoranden kan följa sin progress i relation till sina individualiserade lärandemål blir det möjligt för vederbörande att tydligare få kontroll över sin forskarutbildning och kunna påverka sin studiesituation. (se mer om kvalitetssäkring för enskilda doktorander, bedömningsgrund 3.1).

Exempel på studenternas inflytande över utbildningen

I institutionernas återrapportering av utbildningsuppdraget är studentinflytandet ett av de områden som efterfrågades och där följande frågor ställdes:

- *Beskriv och ge exempel på hur ni arbetar för att uppmuntra studenternas delaktighet och engagemang i kvalitetssäkringsarbetet.*
- *Beskriv och ge exempel på hur arbetar ni för att skapa en kvalitetskultur som involverar och skapar engagemang och ansvarstagande för kvalitetssäkringsarbetet hos studenterna.*
- *Hur kommuniceras åtgärder som planeras eller genomförs till följd av studenternas synpunkter. Beskriv hur studenterna involveras i det pedagogiska utvecklingsarbetet och ge exempel på pedagogisk utveckling som skett efter förslag från studenterna.*

I institutionernas svar framkom en mängd olika aktiviteter från informell till formell dialog och från kursnivå till program och institutionsnivå. Många program har forum utöver utbildningsnämnden för diskussion kring utvecklingen av utbildningen där studenterna har inflytande, här diskuteras utveckling av utbildningen. I institutionernas svar framkommer många exempel på den påverkan som studenterna har haft på utvecklingen av utbildningen. Ett sådant exempel från institutionen för odontologi är:

I arbetet med den nya utbildningsplanen på tandläkarprogrammet har studenternas delaktighet varit avgörande. Bland annat har deras synpunkter och erfarenheter från nuvarande utbildning konkret bidragit t.ex. till utformningen av de kliniska kurserna Terapiplanering 1-3 (T4 1,5 hp/T6 1,5 hp/T8 1,5hp). Inslag av peer learning, där äldre studenter samarbetar med yngre, är konkreta förslag som studenter tagit fram och som kommer att tillämpas.

Exempel på regelverk som utvecklats utifrån studenternas behov

Tillgång till schema i rimlig tid innan kursstart, och därmed möjlighet att planera sin studiesituation, är en viktig fråga för att säkra en god arbetsmiljö för studenterna. I ett första steg efterfrågade studenterna ett förtydligat regelverk. Förslag till regelverk diskuterades vid de samrådsmöten som tidigare dekan (numera vicerektor) har med kårernas presidier och *Regel om tillgängliggörande av schema* (dnr 1-882/2016) fastställdes av Styrelsen för utbildning. Studenterna är även aktiva i det pågående arbetet med att införa ett gemensamt digitalt schemaläggningssystem på KI (Time Edit).

Exempel på frågor där doktoranderna haft en aktiv roll för genomförandet:

- Införande av att obligatorium att alla doktorander väljer en mentor med uppdrag att utgöra ett stöd för doktoranden bl.a. i karriärplanering och om det uppkommer problem i relation till handledaren
- Återkommande karriärmässa (i samarbete med Student- och karriärservice)
- Utveckling av den obligatoriska introduktionen för nya doktorander
- Att all information till doktorander finns på både engelska och svenska
- Kurser i svenska för utländska doktorander
- Lika villkorsfrågor: t.ex. inrättades arbetsgrupp som tog fram underlag vad gäller könsfördelning inom forskarutbildningen och vid tilldelning av medel
- Former för tydliggörande av måluppfyllelse
- Aktivt doktoranddeltagande i KPK för ett förbättrat kursutbud
- Utveckling av en ny antagningsprocess

Reflektioner

KI har tillsammans med studenterna utvecklat rutinerna och processerna för studentinflytande fram till nu gällande anvisningar som fastställdes 2018. Dessa säkerställer ett systematiskt arbete för studenters och doktoranders möjligheter och förutsättningar för inflytande över utbildningen såväl som den individuella studiesituationen. Vår uppfattning är att resultaten avspeglas i de många exempel på när studenters och doktoranders synpunkter lett till förändringar på olika nivåer.

Fortfarande finns utmaningar gällande engagemanget för studentinflytande framförallt inom kortare utbildningar som leder till yrkesexamen på avancerad nivå. Förutsättningarna för internationella studenters möjligheter att delta som studentrepresentanter i beredande och beslutande organ försvåras av att svenska är myndighetsspråk.

Införande av utbildningsnämnder på samtliga institutioner och tydliggörande av samrådsregeln har gett nya möjligheter till inflytande men också nya utmaningar i att

bemanna alla poster. Kårernas bemanning för 2019 är ännu inte klar på grund av vakanta poster.

Tillsammans med kårerna pågår arbete med att utveckla informationen till studenterna om vart man kan vända sig vid frågor, vill lämna klagomål eller behöver någon form av stöd. Vidare pågår arbete med att ytterligare utveckla studenters möjligheter att anmäla incidenter samt ansvar för studenternas arbetsmiljö. Ett utvecklingsarbete som pågår är att utveckla rutiner och processer för hantering av inkomna incidentrapporter och klagomål samt uppföljning av vidtagna åtgärder.

Det är centralt att fortsätta arbetet med att stärka såväl kultur och processer som stöttar studenternas engagemang och inflytande. I samband med detta har, genom prorektors samrådsmöten med kårernas presidier, framkommit att säkerställa studentrepresentanterna möjlighet att delta i möten som KI kallar till trots obligatoriska undervisningsmoment.

6. Bedömningsområde: Arbetsliv och samverkan

6.1 Lärosätet säkerställer, genom rutiner och processer, att utbildningarna utvecklar studenternas och doktorandernas beredskap att möta förändringar i arbetslivet.

Studenters och doktoranders beredskap att möta förändringar i arbetslivet

Samverkan var ett de strategiska områdena i Strategi 2018 (dnr 1-311/2014) och är i Strategi 2030 (dnr 1-928/2017) ett av de tre strategiska vägvalen. Studenter och doktorander vid KI ska utveckla beredskap att både möta förändringar i arbetslivet och bidra till utveckling i samhället. Därför är det viktigt att kvalitet och relevans i utbildningarna utvecklas i samverkan med intressenter och avnämare i det omgivande samhället. KI har en omfattande erfarenhet av samverkan, företrädesvis med hälso- och sjukvården men även med näringsliv och samhälle med tonvikt på life science, regional och nationell samverkan. En stor andel av studenterna genomför delar av sin utbildning i VIL utanför universitetet. Ett viktigt område är internationalisering och KI har flera internationella samarbeten med universitet och organisationer

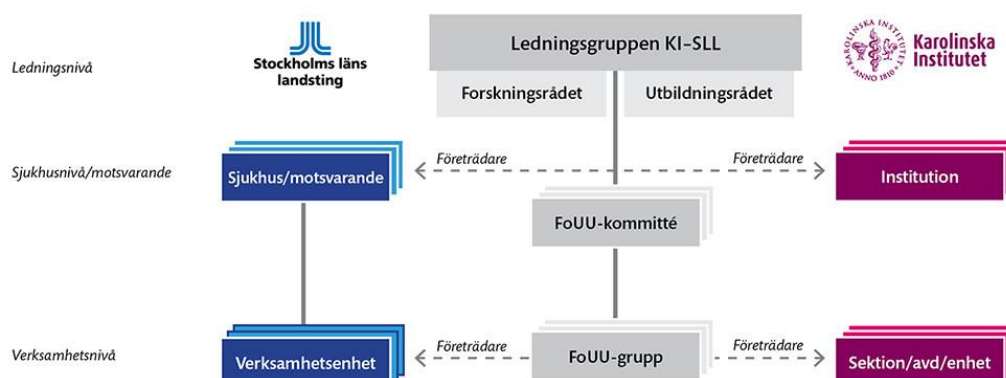
Rutiner och processer i olika typer av samverkan

Samverkansorganisation KI/SLL (Region Stockholm)

Region Stockholm är en av KI:s viktigaste partner. Över hälften av KI:s forskning och utbildning bedrivs i den kliniska miljön, på regionens sjukhus, inom primärvården och äldreomsorgen. Nära hälften av KI:s institutioner är förlagda i anslutning till sjukhusen i Stockholmsområdet och det finns en gemensam strävan att utöka antalet förenade anställningar på olika nivåer. Hälso- och sjukvården i Stockholmsregionen genomgår för närvarande omfattande strukturförändringar. Landstingets beslut om ett nytt verksamhetsinnehåll för Karolinska universitetssjukhuset och en ny nivåstrukturering av vården i Stockholm medför nya utmaningar för KI:s utbildningsprogram.

Samverkan inom forskning, utveckling och utbildning (FoUU) i hälso- och sjukvård har varit strukturerat och avtalsreglerat i många år. Sedan 2015 gäller det nuvarande nationella ALF-avtalet, och det regionala ALF-avtalet reglerar samverkan mellan KI och Region Stockholm på tre nivåer: KI/SLL ledningsnivå, sjukhus-/ sjukvårdsområdesnivå och på verksamhetsnivå. På ledningsnivå finns även beredande Utbildningsråd och Forskningsråd. Unikt för Stockholmsregionen är att KI och regionen i det regionala ALF-avtalet har valt att jämställa

övriga utbildningar som innehåller verksamhetsförlagd utbildning (VFU) med avtalet för läkarutbildningen. Sedan starten 2015 har KI och regionen arbetat med implementering av samarbetsorganisationen och arbetet i olika råd, arbetsgrupper och kommittéer har tagit form.

Systematiska rutiner och processer stödjer direkt eller indirekt studenternas och doktorandernas beredskap för att möta förändringar i arbetslivet. Det underlättas i de olika strukturerna för samverkan så som ovanstående samverkansorganisation, VIL-strukturen, avnämarsamverkan i dimensioneringssammanhang, tematiska samverkansprojekt, entreprenörskaps- och innovationsprojekt och genom internationalisering. Hur väl KI säkerställer detta följs upp genom examensenkäter (exit poll), VFU-enkät, avnämarsundersökning, alumnundersökningar och den årliga åiterrapporteringen av utbildningsuppdrag på grundnivå och avancerad nivå (se bedömningsgrund 1.1 samt 3.5).

Regional och nationell samverkan

Ett exempel på utveckling av regional och nationell samverkan är KI:s deltagande i Vinnovas satsning för år 2018 till 2020 för utveckling av lärosätens samverkanskapacitet. KI samordnar sitt interna deltagande i projektet *Stärka KI:s strategiska samverkanskapacitet – SKISS*. KI deltar i fem lärosätessamverkansprojekt varav ett är MERUT: Metoder för att fånga utbildningars samhällsrelevans. MERUT blir vägledande för att tydliggöra samhällsrelevans i lärosätens kvalitetssäkringssystem och i utveckling och dimensionering av KI:s utbildningar på samtliga nivåer.

Internationalisering

Ett av målen i KI:s Handlingsplan för internationalisering av utbildning på grundnivå och avancerad nivå 2014-2018 (dnr 1-524/2015), är att alla utbildningsprogram på grundnivå och avancerad nivå ska ha starka internationella samarbeten, gärna i samverkan med andra utbildningsprogram. För detta behöver KI vidareutveckla partnerskap med andra universitet. Ett övergripande mål i handlingsplanen är: *Samtliga studenter på utbildningsprogram vid KI ska, efter avslutad utbildning, ha god beredskap för arbete på en global arbetsmarknad med varierande ekonomiska och sociala förutsättningar samt ha god beredskap för att arbeta i mångkulturella miljöer. Karolinska Institutet ska vara en attraktiv studiedestination för internationella studenter.* Handlingsplanens mål för 2017 var att minst 20 procent av alla studenter ska ha förlagt en del av sin utbildning vid ett utländskt universitet. Detta mål har inte uppnåtts trots deltagande i flera etablerade utbytesprogram så som Erasmus+, Erasmus Mundus, Linnaeus-Palme samt Nordplus. Övriga mål som rör globala hälsofrågor och obligatoriska kurser på engelska är uppfyllda. Målen har utvärderats och följts upp kontinuerligt, både centralt och i verksamheten. I början på 2019 återkopplades handlingsplanens resultat till programrepresentanter, lärare och administration. Uppföljning påvisar att det finns ett behov av att omdefiniera begreppet mobilitet, både ur ett hållbarhets-

och tillgänglighetsperspektiv i linje med rådande diskussioner om internationalisering på hemmaplan.

Inom forskarutbildning samarbetar KI med ledande universitet och organisationer runt om i världen. KI mottar och skickar ut ett antal doktorander både för korta och långa vistelser inom existerande forskningssamarbeten. De flesta samarbeten där doktorander är involverade sker på institutionsnivå. Förutom dessa har KI formaliserade samarbeten på universitetsövergripande nivå med olika universitet och organisationer. Majoriteten av dessa är ömsesidiga, men det finns också enstaka undantag. Bland annat har KI avtal för dubbelexamen med Stellenbosch University i Sydafrika, Makerere University i Uganda, och med Nanyang Technical University (NTU) och National University of Singapore (NUS) i Singapore, dvs. där doktoranderna får en examen från både KI och samarbetsuniversitetet.

Strategi 2030 har det globala universitetet som ett av tre strategiska vägval. Målet är en väl integrerad undervisning i global hälsa och träning i interkulturella kompetenser för förbereda studenter och doktorander för ett globalt medborgarskap. Globala hälsofrågor ska vara en profil i utbildningsprogrammen och inkluderas i utbildningsplanerna. KI:s studenter och doktorander ska förberedas för att kunna arbeta med Agenda 2030 inom en rad områden.

Innovation och entreprenörskap

Sedan 2005 finns på KI enheten för bioentreprenörskap, UBE, med mål att forska, inspirera, utbilda och skapa nätverk för studenter, forskare och kliniker inom området innovation och entreprenörskap. Konkret sker detta genom poänggivande kurser, ett mastersprogram, förändringsprojekt och vetenskapliga studier. Visionen är att vetenskapsbaserad kunskap ska nyttiggöras i högre utsträckning genom en mer professionell interaktion mellan akademisk forskning, utbildning och det industriella företaget. UBE är också KI:s kompetenscentrum inom Stockholm School of Entrepreneurship (SSES). Särskilt utmärkande är att verksamheten sker i nära samverkan med den biomedicinska industrin. Detta sker dels i form av att företag utgör studieobjekt i olika forskningsprojekt, dels genom att KI-forskarens patentaktiviteter över lång tid undersöks i detalj samt genom att studenter tillbringar praktikperioder hos, och utför projekt i samverkan med företag, myndigheter och andra aktörer.

Utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Verksamhetsintegrerat lärande (VIL)

För KI:s utbildningar som leder till yrkesexamen är VIL centralt. Ett övergripande syfte är att utveckla ett professionellt förhållningssätt och en yrkesidentitet, men också att tillämpa och integrera teoretiska kunskaper och praktiska färdigheter. VIL är ett samlingsbegrepp för de pedagogiska modeller som bygger på samverkan och integrering mellan högre utbildning och arbetsliv. VIL kan ske i form av verksamhetsförlagd utbildning (VFU), studiebesök, auskultation, hospitering eller fältstudier inom öppen och sluten hälso- och sjukvård, omsorg eller annan relevant verksamhet. Genom områdesansvarig för VIL inom KU samt KI-ledamöter i KI/SLL:s gemensamma Utbildningsråd stöds, i samverkan med Region Stockholm och kommuner, utbildningsprogrammen i deras arbete. Till stöd för studentens lärande i VIL finns kliniska handledare, adjungerade kliniska adjunkter samt adjungerade och kombinationsanställda adjunkter, lektorer och professorer.

Exempel på samverkan för utveckling av VIL

Pågående nivåstrukturering av vård i regionen innebär bland annat att specialistöppenvården utvecklas. I början av 2018 togs de första studenterna emot vid Akademiskt Specialistcentrum (ASC) i ett samarbete mellan Region Stockholm och KI. ASC:s uppdrag är att, i nära samverkan mellan KI och SLSO, bedriva somatisk specialistvård, forskning, utbildning och utveckling utanför universitetssjukhuset. På ASC genomförs VFU med en systematisk ansats att även driva utveckling av pedagogiska metoder för bland annat interprofessionellt lärande.

I samband med utvecklingen av framtidens hälso- och sjukvård i regionen har KI strävat efter att säkerställa fortsatt goda möjligheter till klinisk utbildning och forskning i vårdens nya struktur. Bland annat genomförde KI 2017 en konsekvensanalys av VFU i utbildningen i och med förändrat vårdinnehåll på Karolinska Universitetssjukhuset Solna för att säkra förutsättningarna att uppnå vissa examensmål inom grundutbildningarna samt för att vid behov föreslå åtgärder. Inrättande av ASC var en åtgärd som fallit väl ut. Dock behövs fler liknande centrum och även andra insatser för att tillgodose utbildningens behov i samband med förändrad vårdstruktur i regionen. Då det uppstår brist på VFU-platser av hög kvalitet samt för att säkra systematisk träning av handläggning av akuta kliniska tillstånd under patientsäkra former behövs dessutom kompletterande lärandemiljöer där studenterna kan träna så verklighetsbaserat som möjligt. Kliniska träningscentrum (KTC), och simuleringsfaciliteter som finns på de olika universitetssjukhusen täcker dessa behov (se bedömningsgrund 2.3).

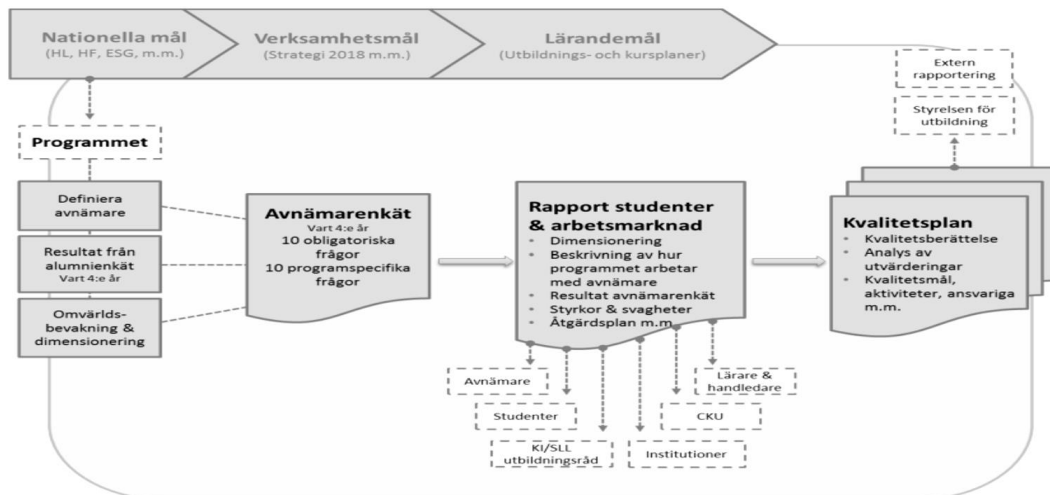
Exempel på uppföljning av VFU

För att följa upp upplevd kvalitet i VFU ur studenters, medarbetares och chefers perspektiv genomförs sedan 2011 CKU 3 VIL enkäten. Med anledning av få studentsvar har en automatiserad enkätprocess samt modifiering av frågorna genomförts på uppdrag av det gemensamma utbildningsrådet och en pilot (VFU-enkät, se 1.1) genomfördes under HT 2018. Sammanfattningsvis har en del förbättringar noterats t.ex. för interprofessionellt lärande och att arbeta evidensbaserat även om det fortfarande är områden som kan utvecklas. Påståendet att VFU har bidragit till den professionella utvecklingen skattade studenterna mycket högt.

Samverkan och kvalitet ur ett avnämarperspektiv

I institutionernas utbildningsnämnder finns avnämarrepresentanter för att bidra med hälso- och sjukvårdens perspektiv i strategiska vägval till exempel i innehållsdimensionering. Dessutom finns branschråd, samverkansnätverk mm som tar upp hur avnämare och andra externa intressenter upplever kvaliteten i definierade delar av KI:s verksamhet.

När det gäller upplevd kvalitet ur avnämare och intressenters perspektiv som underlag för utveckling och förbättring av respektive utbildning så används t.ex. resultat av *alumnundersökningar*. Alumnätverket på KI har drygt 17 100 medlemmar vilket möjliggör för KI att hålla aktiv kontakt med utexaminerade studenter, doktorander och tidigare medarbetare. Det är dock en stor variation mellan olika utbildningsprogram i vad mån man som före detta student går med i nätverket.

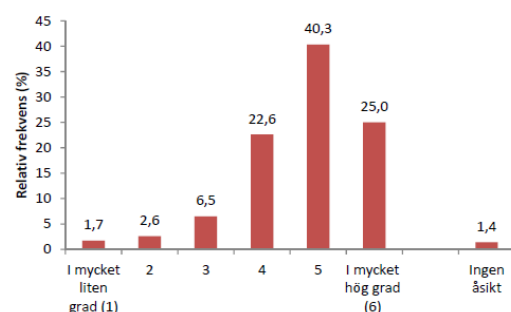

Processkarta över avnämjarundersökning för nybörjarprogrammen på KI

Avnämjarundersökning ger ett annat underlag. Under 2015 genomfördes en förstudie och en omvärldsanalys varefter beslut fattades att som första lärosäte i Sverige genomföra en avnämjarundersökning för samtliga utbildningsprogrammen på grundnivå och avancerad nivå. Syftet var att värdera hur väl utbildningsprogrammen svarar mot avnämarnas och arbetsmarknadens behov, dvs. om de examinerade studenterna är anställningsbara och eller har utvecklat användbara kompetenser.

Undersökningen genomfördes 2017-2018 med plan att återupprepas vart fjärde år. Resultaten har diskuterats i programnämnder, utbildningsråd, utbildningsnämnder och tagits med i kvalitetsplaner. I flera fall har resultaten lett till förändringar på kursnivå och har påverkat hur utbildningsplaner har förändrats. Exempelvis har både Optikerprogrammet och Tandläkarprogrammet identifierat brister genom avnämjarundersökningen som har lett till revideringar av programmets utbildningsplaner och vidare i flera kursplaner. I andra program pågår diskussioner om ändringar i kurs- och eller utbildningsplaner. Flera program fick bekräftat att studenterna har den kompetens och färdighet som efterfrågas. Resultat har också använts som underlag för fortsatta diskussioner med avnämarna.

I *examensenkäten* ingår frågor om beredskap inför arbetslivet. Respondenterna rapporterade att utbildningens utformning uppmuntrade till självständighet. Deltagarna svarade 2018 positivt, totalt 65 % skattade hög-mycket hög utsträckning, på om de kände sig väl förberedda att arbeta inom det område man har studerat.

Jag känner mig väl förberedd för att arbeta inom det område jag har studerat vid KI

Strategier för att utveckla studenternas beredskap att möta förändringar i arbetslivet

I KI:s pedagogiska grundidé tillämpas sedan länge forskningsprocessen som metafor för lärande. Detta utforskande förhållningssätt lägger en grund för livslångt lärande och beredskap att möta förändringar och yrkeslivets kommande utmaningar. I återrapportering av utbildningsuppdrag 2018 framgår många goda exempel på hur utforskande pedagogik används i utbildningarna.

KI:s utbildningar har historiskt huvudsakligen haft offentliga arbetsgivare som avnämare. I framtiden kommer en större andel av studenterna sannolikt att arbeta i privat sektor, såväl

inom vården som i näringslivet. Breddning av den presumtiva arbetsmarknaden innebär krav på att undervisning om innovationer, nya arbetssätt och entreprenörskap integreras i utbildningarna.

Redan 2012-2014 drevs ett entreprenörskapsprojekt, KI 2.0, där syftet var att implementera entreprenörskap i grundutbildningarna. Målet var att ta fram strategiska handlingsplaner för hur utbildningsprogrammen skulle säkerställa att entreprenörskap främjas och implementeras i programmen. I flera utbildningsprogram ingår numer kurser, moment eller lärandeaktiviteter om ledarskap, att leda förändringsarbete på individ, grupp eller organisatorisk nivå.

Fristående kurser och uppdragsutbildning

Arbetsmarknaden blir alltmer kunskapsintensiv. Detta leder till högre krav på utveckling av kompetens anpassad utifrån framtida behov. Fristående kurser och uppdragsutbildning är viktiga komponenter för att tillgodose dessa behov. För dimensionering av och prioritering mellan fristående kurser finns tydliga riktlinjer, Principer för prioritering av kurstillfällen för fristående kurs (dnr 3-3635/2016), och KU ansvarar för beslut. KI:s uppdragsutbildning har en betydande roll där KI:s kompetens kan användas för att bidra till samhällets utveckling och minska steget mellan forskning och klinik/näringsliv. Strategi för uppdragsutbildning 2018-2020 (dnr 3-2526/2018). En betydande del av uppdragsutbildningarna under 2018 utgjordes av längre utbildningar inom psykoterapi och vidareutbildningar för sjuksköterskor, röntgensjuksköterskor, tandläkare och optiker, samt specialistkurser för läkare. Vidare har en webbaserad masterutbildning på engelska i demensvård för läkare, fysioterapeuter och arbetsterapeuter tagits fram i samarbete med Stiftelsen Silviahemmet, öppen för både svenska och internationella studenter. I återrapportering av utbildningsuppdrag 2018 framgår att institutionerna uppfattar att uppdragsutbildningen påverkar utbildningsuppdraget positivt genom att bidra till en större och bredare lärarstab samt högre utbildningskvalitet. Vidare kan nya kurskoncept testas avseende genomförbarhet och efterfrågan inför förslag på nyutveckling och förändring av ordinarie utbud. Som hinder för fortsatt utveckling angavs brist på lärarresurser och konkurrens om resurser mellan uppdragsutbildning och övrig utbildning.

Kompletterande utbildningar

KI bidrar även till att tillgodose arbetsmarknadens behov av olika professioner genom att ge kompletterande legitimeringsutbildning till läkare, sjuksköterskor, tandläkare, barnmorskor och fysioterapeuter från utanför EU/EES och Schweiz. Det är ett sätt att snabbare förse hälso- och sjukvården med kompetenta personer från andra länder genom en kompletterande utbildning på ett år som ger svensk legitimation. Dessa utbildningar kvalitetssäkras inom ramen för samma system som övrig utbildning på grundnivå och avancerad nivå och ansvaret för dessa ligger antingen på vederbörande utbildningsnämnd alternativt på Läkarpogrammets programnämnd för läkare.

Utbildning på forskarnivå

Rutiner och processer

För doktorander är arbetsliv och samverkan med samhället mycket relevant inför fortsatt karriär inom akademien, hälso- och sjukvården eller andra sektorer i samhället.

Handledare för doktorander ska stödja dessa inför framtida karriär, vilket informeras om i den obligatoriska grundkursen för forskarhandledare. Uppföljning sker genom en fråga i exit poll för doktorander, om deras handledare har diskuterat planer för framtiden. Enligt

sammanställningen av 2008-2012 års exit poll hade 59 % av handledarna diskuterat framtidsplaner med doktoranden. Vid nästa sammanställning för åren 2013-2016 hade siffran ökat till 67 %.

Allmänvetenskapliga kurser syftar till att ge kompetenser som är användbara oavsett framtida arbetsinnehåll. Som exempel kan dessa kurser inkludera presentationsteknik, pedagogik, etik, vetenskapsfilosofi, vetenskapligt och populärvetenskapligt skrivande, *good clinical practice* och *good laboratory practice*.

För att följa upp anställningsbarheten för doktorander har två alumnundersökningar genomförts, 2012 och 2018. I den tidigare, som samordnades av SCB, deltog flera medicinska fakulteter. Den andra genomfördes i egen regi och för att kunna följa utvecklingen från SCB:s undersökning ställdes i huvudsak samma frågor. Undersökningen gav värdefulla och intressanta resultat som bidrar till en djupare förståelse för doktorandutbildningen vid KI, framför allt kring anställningsbarhet, men också vad det gäller fördelning av tid mellan forskning, utbildning och annan verksamhet.

En tredjedel av KI:s doktorander är kliniskt verksamma parallellt med sina doktorandstudier. 2017 identifierades kliniska doktorander som ett fokusområde för utvärdering och extra frågor lades därför till i exit poll under det året. Resultaten visar att kliniska doktorander generellt är nöjdare med sin doktorandtid än andra, och särskilt de som gått i en forskarskola. Utvärderingen visade också på svagheter vad gäller brist på forskningstid. Detta är en utmaning som KI arbetar med tillsammans med Region Stockholm. Det framgick även av utredningen att det var önskvärt att ha en mer genomarbetad individuell studieplan, något som förväntas förbättras i och med att det digitala ISP-systemet implementeras under 2019.

Aktiviteter som utvecklar doktoranders beredskap att möta förändringar i arbetslivet

Aktiviteter inom samverkan med Region Stockholm

Samarbetet med Region Stockholm för forskningsanknytning av klinisk verksamhet genom satsningar som stöder forskarutbildning för kliniker är väl etablerat. Nedan följer exempel på viktiga samarbeten inom forskarutbildning mellan KI och Region Stockholm.

A. Kliniska forskarskolor: KI ansvarar för kursutbud och kvalitet och Region Stockholm bistår med lönekostnader under kursperioderna. Ett syfte med dessa är att underlätta för doktorander anställda i klinisk verksamhet parallellt med studierna att genomgå de forskarutbildningskurser som krävs för doktorsexamen. I nuvarande form omfattar forskarskolorna 24 hp av de obligatoriska 30 hp. Ett annat syfte är att ge doktorander ökade möjligheter att genom forskarskolan knyta kontakter och utveckla nätverk inom klinisk forskning. Vilka forskarskolor som inrättas beslutas i samråd mellan KI och Region Stockholm inom befintlig samverkansstruktur.

B. DokPrim. I det nya vårdlandskapet finns ett stort behov av att öka forskningsaktivitet och akademisk kompetens i primärvården. Därför har KI tillsammans med Akademiskt primärvårdscentrum inom Region Stockholm startat ett pilotprojekt med finansiering av doktorandtjänster för personer verksamma inom primärvården.

C. Forskar-AT (sedan 1990) är ytterligare ett exempel på etablerat samarbete som ger doktorander och postdocs som är läkare möjlighet till finansiering av forskningstid under AT-utbildningen. Tilldelning av forskar-AT platser styrs av en gemensam styrgrupp. En utvärdering 2005 visade att satsningen gynnade klinisk forskning och underlättade för forskande läkare.

Kurser och andra aktiviteter som främjar doktoranders beredskap att möta förändringar arbetslivet

A. Student- och karriärservice anordnar kursen Karriärverktyg för forskare, med 40 kursplatser per år. Deltagarna reflekterar över olika karriärmöjligheter, arbetar med jobsökarstrategier, projektledning samt intervjuar och skriver ett *karriärporträtt*. Deltagarna har också möjlighet att söka praktikplats inom företag eller organisation motsvarande 1 månad heltid. Kursvärderingar visar att kursen är mycket uppskattad och har även resulterat i anställning på praktikföretaget efter doktorsexamen. Student- och karriärservice anordnar också workshops, informerar om karriärhjälp, mentorer och aktiviteter *via* nyhetsbrev och sociala medier.

B. År 2015 erhöll KI anslag från Vinnova för en nationell forskarskola för doktorander och postdocs i Läkemedelsutveckling (DDD, drug discovery and development) med övergripande mål att underlätta samverkan och nätverksbyggande mellan universitet och näringsliv.

C. *School of health innovation* startades på initiativ av Oslo Universitet med KI och Norwegian University of Science and Technology (NTNU) som partners, och i samarbete med Universiteten i Bergen och Tromsø liksom Nansen Neuroscience Network. Skolan erbjuder två kurser dvs. *Health innovation and entrepreneurship* och *Entrepreneurship in health care* för doktorander och postdocs inom de tre lärosätena. Kurserna ges för tredje gången i år och varje kurs har c:a 45 respektive 20 deltagare.

D. Exploring entrepreneurial opportunities in research, 4,5 hp, är en valbar kurs för doktorander som ges regelbundet (1 - 2 ggr/år).

Reflektioner

Vår uppfattning är att KI har rutiner och systematiska processer som säkerställer att utbildningarna är användbara och utvecklar studenters och doktoranders beredskap att möta förändringar i arbetslivet.

ALF-avtal säkerställer en robust samverkansorganisation med Region Stockholm. Trots detta är ett utvecklingsområde att säkra VFU-platser och handledarkompetens och kliniska lärarresurser i Region Stockholms föränderliga vårdlandskap. Utvecklingen går mot större mångfald inom de kliniska verksamheterna. Nya VIL/VFU-arenor, t.ex. inom kommuner och hos privata aktörer, får allt större betydelse och här krävs nya samverkansformer för att säkra tillgången av handledare med högskolepedagogisk kompetens.

Ett utvecklingsområde i samverkan med hälso- och sjukvården är att säkerställa att deltidsdoktorander får tillräcklig tid till forskning inom, eller parallellt med, sin anställning i vården. En styrka är dock de kliniska forskarskolorna som för många har varit en förutsättning att kunna genomföra sin forskarutbildning.

En utmaning inför framtiden är den breddade och globaliserade arbetsmarknaden särskilt inom life science-sektorn vilket kommer ställa andra krav på hur KI ska säkerställa beredskap att möta förändringar i arbetslivet.